

ORMAN KÖYLÜLERİNİN SOSYO-EKONOMİK YAPISI

ALGILAR,
İHTİYAÇLAR,
İMKANLAR VE
STRATEJİLER

KÜNYE

Hazırlayan
Yaşama Dair Vakıf

Tasarım
TGIF Yaratıcı ve Görsel Çözümler
Melis Sertoğlu

Kapak Fotoğrafı
Sabri Altın

2 0 1 8

Orman Köylülerinin Sosyo-Ekonomik Yapısının Araştırması; Yaşama Dair Vakıf tarafından hazırlanıp, Küresel Çevre Fonu (GEF) finansal desteği ile Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü tarafından Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile işbirliği içinde yürütülen Türkiye'de Yüksek Koruma Değerine Sahip Akdeniz Ormanlarının Entegre Yönetimi Yaklaşımı Projesi kapsamında basılmıştır.

Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar

İÇİNDE- KİLER

Amaç	8
Kapsam / Araştırma Yöntemi	9
Bulgular	13
Orman Köylerine Genel Bakış	13
Orman Köyleri Kategorizasyonu	16
Orman Köylerinde Sosyo-Ekonomik Yapı	20
Orman Köylerinin Temel Geçim Kaynakları	20
Tarım ve Hayvancılık	24
Hanelerin Fiziksel Yapısı	26
Isınma, Su Isıtma ve Odun Tüketimi	36
Orman Köylerinde Nüfus ve Göç Dinamikleri	39
Orman Köylerinde Sosyal Yaşam, Toplumsal Cinsiyet ve Kaynaklara Erişim	47
Toplumsal Cinsiyete İlişkin Algı ve Tutumlar	47
Köyde Sosyal Yaşam	48
Köy Dışında Geçirilen Zaman	50
Hane İçi ve Üretimde İş Bölümü	52
Gelir Dağılımı ve Paylaşımı	57
Orman Köylülerinde İklim Değişikliği Algısı	59
Orman ile İlişki ve Ormancılık Faaliyetleri	63
Orman Köylülerinde Orman Algısı	63
Orman Koruma ve Ormandan Faydalanma	66
Orman Köylülerinde OGM ve ORKÖY Algısı	69
Orman Genel Müdürlüğü Algısı	69
ORKÖY Algısı	72
Refah, Sağlık ve Kamu Hizmetlerine Erişim	74
Sonuç	78
EKLER	81

TABLolar

Tablo 1. Proje Dâhilindeki Orman Köylerinde Nüfus	9
Tablo 2. Niceliksel Saha Çalışmasının Yürütüldüğü Köyler	11
Tablo 3. Köy Kategorizasyonuna Göre Temel Geçim Kaynakları	21
Tablo 4. Bölgelere Göre Temel Geçim Kaynakları	22
Tablo 5. Köy Kategorilerine Göre Ev Eşyası Sahipliği	34
Tablo 6. Bölgelere Göre Ev Eşyası Sahipliği	35
Tablo 7. Kategorilere Göre Ormanın Değerini Etkileyen Faktörler	65
Tablo 8. Kategorilere Göre Orman Köylülerinde Destek Beklentileri	73
Tablo 9. Köy Kategorilerine ve Cinsiyete Göre Refah, Sağlık ve Kamu Hizmetlerine Erişim	76
Tablo 10. Köy Kategorilerine Göre Refah, Sağlık ve Erişim Kümeleri	77
Tablo 11. Cinsiyete Göre Refah, Sağlık ve Erişim Kümeleri	77

GRAFİKLER

Grafik 1. Orman Köylerinde Hane Sayısı	13	Grafik 30. Bölge Orman Köylerinde Su Gider Sistemi	32
Grafik 2. Köy Merkezleri Rakımı	14	Grafik 31. Bölge Orman Köylerinde Şebeke Suyu Kullanımı	32
Grafik 3. Rakıma Göre Açlık Sınırındaki Nüfus	14	Grafik 32. Ev Eşyaları Sahipliği	33
Grafik 4. Temel İhtiyaçların Karşılandığı Merkeze Ulaşım	15	Grafik 33. Köy Kategorilerine Göre Ev Isıtma	36
Grafik 5. Nüfusun Mevsimsel Değişimi	15	Grafik 34. Bölgelere Göre Ev Isıtma	37
Grafik 6. Orman Gelirlerinin Toplam Gelirler İçerisindeki Payı	15	Grafik 35. Köy Kategorilerine Göre Su Isıtma	37
Grafik 7. Köy Kategorizasyonuna Göre Köy ve Hane Sayısı	17	Grafik 36. Bölgelere Göre Su Isıtma	38
Grafik 8. Bölgelere Göre Köy Kategorileri	18	Grafik 37. Köy Kategorilerine Göre Odun ve Kömür Tüketimi (Ton)	38
Grafik 9. Orman Kanunu'nun 31. ve 32. Maddelerine Göre Köy Kategorileri	18	Grafik 38. Bölgelere Göre Odun ve Kömür Tüketimi (Ton)	39
Grafik 10. Orman Kategorizasyonu (Çoklu Mütakabiliyet Analizi / 5 Değişken)	19	Grafik 39. Köy Kategorilerine Göre Yaş Dağılımı	40
Grafik 11. Orman Köylerinde Hanelerin Temel Geçim Kaynakları	20	Grafik 40. Köy Kategorilerine Göre Hanede Yaşayan Kişi Sayısı	41
Grafik 12. Hane Bütçesi İçerisinde Geçim Kaynaklarının Payı	20	Grafik 41. Köy Kategorilerine Göre Köy Dışında Yaşayan Aile Bireyi Sayısı	42
Grafik 13. Köy Kategorilerine Göre Gelir / Gider Dağılımı	23	Grafik 42. Bölgelere Göre Hanelerden Göç Edilme Oranı	42
Grafik 14. Bölgelerde Gelir / Gider Dağılımı	23	Grafik 43. Orman Köylerinde Göç Etmeyi Planlayanlar	43
Grafik 15. Köy Kategorilerine ve Bölgelere Göre Tarım Arazisi Varlığı	24	Grafik 44. Orman Köylerinde Kentten Köye Geri Dönen Aile Bireyi Olan Hane Oranı	46
Grafik 16. Köy Kategorilerine ve Bölgelere Göre Arazi Büyüklükleri (Dönüm)	25	Grafik 45. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Algı ve Tutumlar	47
Grafik 17. Tarım Arazisi Tapularının Cinsiyete Göre Dağılımı	25	Grafik 46. Orman Köylerinde Köy Dışına Çıkma Sıklığı	50
Grafik 18. Hanelerde Hayvan Sahipliği	25	Grafik 47. Cinsiyete Göre Köy Dışına Çıkma Sıklığı	50
Grafik 19. Köy Kategorilerine Göre Evlerin Yapı Malzemesi	26	Grafik 48. Cinsiyete Göre Köy Dışına Çıkma Nedenleri	51
Grafik 20. Bölgelere Göre Evlerin Yapı Malzemesi	26	Grafik 49. Son 1 Yıl İçerisinde Köy Dışında Geçirilen Gün Sayısı	52
Grafik 21. Köy Kategorilerine Göre Yer Kaplaması	27	Grafik 50. Köy Kategorilerine Göre İklim Değişikliğinden Etkilendiğini İfade Edenler	59
Grafik 22. Bölgelere Göre Ahşap Yer Kaplaması	27	Grafik 51. Bölgelere Göre İklim Değişikliğinden Etkilendiğini İfade Edenler	60
Grafik 23. Orman Köylerinde Çatı Malzemesi	28	Grafik 52. İklim Değişikliği Faktörlerinin Arttığını Düşünenler	61
Grafik 24. Köy Kategorilerine Göre Çatı Malzemesi	28	Grafik 53. Tarımsal Ürünleri Üretmekten Vazgeçme Nedenleri	62
Grafik 25. Bölgelere Göre Çatı Malzemesi	29	Grafik 54. Orman Köylülerinde Ormanın Değeri Algısı - Bilişsel Harita	64
Grafik 26. Köy Evlerinin Fiziki Yapıları (Çoklu Mütakabiliyet Analizi / 4 Değişken)	30	Grafik 55. Köy Kategorilerine Göre Hanelerde Orman İşçisi Sayısı	66
Grafik 27. Bölgelere Göre Evlerin Büyüklüğü (m2)	30	Grafik 56. Son 10 Yılda Gerçekleştirilen Ormanlık Faaliyetleri	67
Grafik 28. Bölgelere Göre Evlerde Kat Sayısı	31	Grafik 57. Köy Kategorilerine Göre Son 10 Yılda Gerçekleştirilen Ormanlık Faaliyetleri	68
Grafik 29. Bölgelere Göre Tuvaletin Konumu	31	Grafik 58. Orman Köylülerinde OGM'nin İtibar Algısı - Bilişsel Harita	70
		Grafik 59. Kategorilere Göre OGM'nin İtibarı	71
		Grafik 60. Demografiye göre OGM'nin İtibarı	71
		Grafik 61. Cinsiyete Göre ORKÖY Kredisi Kullanımı	72
		Grafik 62. Kategorilere Göre ORKÖY İtibarı	73
		Grafik 63. Refah, Sağlık ve Kamu Hizmetlerine Erişim	75

AMAÇ

Araştırmanın temel amacı, UNDP Türkiye, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Orman Genel Müdürlüğü yürütücülüğünde gerçekleştirilen “Türkiye’de Yüksek Koruma Değerine Sahip Akdeniz Ormanlarının Entegre Yönetimi Projesi (GEF V)” kapsamında proje ortaklarından biri olan Doğa Koruma Merkezi için Kahramanmaraş, Mersin, Antalya, Muğla ve Adana illerine bağlı orman köylerinde yaşayan orman köylülerinin sosyo-demografik profillerini ortaya çıkararak bu köylere ilişkin bir kümeleme analizi gerçekleştirmek ve böylelikle bölgeyi ilgilendiren ormancılık politikalarına katkıda bulunacak stratejik bilgi üretmektir.

Araştırmanın alt hedefleri şu şekilde sıralanabilir:

- Orman köylülerinde Orman Genel Müdürlüğü (OGM) ve Orman ve Köy İşleri Daire Başkanlığı (ORKÖY) algısını ortaya çıkartmak,
- OGM ve ORKÖY’ün itibarını artıran ve azaltan faktörleri belirlemek,
- Bölgenin kültürel ve sosyo-demografik yapısını resmetmek, temel geçim kaynaklarını belirlemek, geçim kaynakları arasındaki geçişkenlikleri ortaya çıkartmak,

- Toplumsal cinsiyet eksenindeki karar alma süreçleri ve iş bölümünü ortaya çıkartmak,
- Kaynaklara ve hizmetlere erişimde toplumsal cinsiyete bağlı imkân ve sınırlılıkları keşfetmek,
- Bölgenin göç pratikleri ve göçün nedenlerine ilişkin derinlemesine niteliksel bilgi sağlamak,
- Ormandan yararlanma biçimindeki farklılaşmaları ortaya çıkartmak (odun ve odun dışı orman ürünleri),
- Hanelerin ısınma / su ısıtma için kullandıkları kaynakları ve bu kaynakları elde etme biçimlerini saptamak, ısınma amaçlı odun tüketimini belirlemek,
- İklim değişikliğinin orman köylülerinin hayatlarını nasıl etkilediğini anlamak,
- Orman korumaya ilişkin algı ve davranışları resmetmek, farklılaşmalar ve benzeşmeleri saptamak,
- Orman köylülerinin sosyal hizmetler ve kültürel ihtiyaçlarına dair ihtiyaç ve taleplerini resmetmek.

Proje bölgeleri olan Kahramanmaraş, Mersin, Antalya, Muğla ve Adana illerinin Andırın, Gülnar, Gazipaşa, Köyceğiz ve Aladağ ilçelerinde 171 adet orman içi (31. Madde) ve orman bitişiği (32. Madde) köy vardır. Bu köylerin 141 tanesi orman içi köy ve kalan 30 tanesi orman bitişiği köy kategorisindedir ve bu köylere toplam 86558 vatandaş kayıtlıdır (Bkz. Tablo 1.). Araştırma, bu bölgeyi niceliksel olarak temsil edecek bir büyüklükte ve bu köylerin farklı niteliksel özelliklerini ortaya çıkartacak şekilde keşfedici olarak tasarlanmıştır.

Tablo 1. Proje Dâhilindeki Orman Köylerinde Nüfus

	NÜFUS			KÖY SAYISI			NÜFUSA GÖRE ORAN		KÖY SAYISINA GÖRE ORAN	
	31. MADDE	32. MADDE	TOPLAM	31. MADDE	32. MADDE	TOPLAM	31. MADDE	32. MADDE	31. MADDE	32. MADDE
GAZİPAŞA	17929	4083	22012	34	6	40	81%	19%	85%	15%
POS ¹	11626	386	12012	23	2	25	97%	3%	92%	8%
KÖYCEĞİZ	12991	509	13500	16	1	17	96%	4%	94%	6%
ANDIRIN	17192	8487	25679	35	14	49	67%	33%	71%	29%
GÜLNAR	10842	2513	13355	33	7	40	81%	19%	83%	18%
TOPLAM	70580	15978	86558	141	30	171	82%	18%	82%	18%

Araştırma kapsamında, orman köylerinde farklı aşamalar ve farklı araştırma yöntemleri kullanılarak şu kesimlere ulaşılmıştır:

- Köylüler,
- Köy muhtarları,
- Kadınlar,
- Köyün kanaat önderleri ve ileri gelenleri.

KAPSAM / ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Orman Köylerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı Araştırması hem keşfedici ve hem de betimleyici özellikler içermektedir. Bu nedenle, çalışmada niteliksel ve niceliksel araştırma yöntemlerini içeren karma bir araştırma yöntemi benimsenmiş ve çalışma üç aşamada gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın aşamaları şunlardır:

- 1. Aşama:** Vaka Çalışması
- 2. Aşama:** Yüz Yüze Anket Çalışması ve Bilişsel Haritalama Uygulaması
- 3. Aşama:** Yüz Yüze Derinlemesine Görüşmeler

Ayrıca, yukarıda tanımlanan araştırma aşamalarında farklı veri toplama araçları kullanılmıştır. Aşamalara göre kullanılan veri toplama araçları ve ulaşılan katılımcı sayısı aşağıda ayrıntılandırılmaktadır.

Vaka Çalışması:

Araştırmanın ilk aşaması olan vaka çalışması safhasında, araştırmanın sonraki niceliksel ve niteliksel aşamaları için seçilecek köylerin seçim kriterleri belirlenmiştir. Bu amaçla 5 bölge içerisinde yer alan 9 köye (Andırın’da 2, Pos’ta 1, Gülnar’da 1, Gazipaşa’da 2 ve Köyceğiz’de 3 köy) araştırmacılar tarafından ziyaretler gerçekleştirilmiş, bu ziyaretlerde köy muhtarları, köylüler, Orman İşletme Müdürlüklerinde görev yapan şefler ile toplam 65 derinlemesine görüşme yapılmıştır.

Tablo 2. Niceliksel Saha Çalışmasının Yürütüldüğü Köyler

Bölge	Köy İsmi	Küme	Kategori	Nüfus	Rakım	Görüşme Sayısı
Pos	Boz tahta	Güney Köyleri	31. Madde	326	230	5
Pos	Ceritler	Güney Köyleri	31. Madde	1043	881	21
Pos	Kızıldam	Kuzeydoğu Köyleri	31. Madde	620	1,163	13
Pos	Kıcak	Pos Köyleri	31. Madde	842	995	15
Pos	Dölekli	Pos Köyleri	31. Madde	690	800	14
Pos	Gerdibi	Pos Köyleri	31. Madde	1171	922	23
Andırın	Alanlı	Andırın Merkez	31. Madde	560	850	15
Andırın	Haciveliuşağı	Andırın Merkez	31. Madde	486	545	12
Andırın	Efriağzılı	Andırın Merkez	31. Madde	880	691	26
Andırın	Darıvası	Andırın Merkez	31. Madde	863	787	28
Andırın	Erenler	Aşağı Andırın	32. Madde	325	250	10
Andırın	Gökahmetli	Aşağı Andırın	32. Madde	312	153	10
Andırın	Torun	Aşağı Andırın	31. Madde	596	806	20
Andırın	Köleli	Aşağı Andırın	31. Madde	258	190	8
Andırın	Yeniköy	Yukarı Andırın	31. Madde	535	1,143	16
Andırın	Altınboğa	Yukarı Andırın	31. Madde	224	1,153	7
Andırın	Kargıçayırı	Yukarı Andırın	31. Madde	526	1,269	16
Gazipaşa	Çile	Doğanca Şefliği	31. Madde	230	654	4
Gazipaşa	Yeniköy	Kuzey Dağ Köyleri	31. Madde	791	1,143	14
Gazipaşa	Karatepe	Kuzey Dağ Köyleri	31. Madde	758	471	16
Gazipaşa	Göçük	Sahil Köyleri	31. Madde	275	273	6
Gazipaşa	Kırahmetler	Sahil Köyleri	31. Madde	245	145	4
Gazipaşa	Beyobası	Sahil Köyleri	32. Madde	2130	80	41
Gazipaşa	Korubaşı	Sahil Köyleri	32. Madde	1510	60	28
Gazipaşa	Karaçukur	Sahil Köyleri	31. Madde	143	463	2
Gazipaşa	Hasdere	Sahil Köyleri	32. Madde	690	74	14
Gazipaşa	Aydıncık	Sahil Köyleri	31. Madde	1017	53	20
Gülınar	Ardıçpınar	Güneybatı Köyleri	31. Madde	199	1,015	10
Gülınar	Gezende	Kuzeybatı Köyleri	31. Madde	518	702	24
Gülınar	Çukurkonak	Kuzeybatı Köyleri	32. Madde	125	1,094	9
Gülınar	Taşoluk	Kuzeybatı Köyleri	32. Madde	152	1,307	6
Gülınar	Çukurasma	Merkez Köyleri	31. Madde	642	1,060	29
Gülınar	Mollaömerli	Merkez Köyleri	31. Madde	111	888	6
Gülınar	İshaklar	Merkez Köyleri	31. Madde	633	1,163	29
Gülınar	Tırnak	Merkez Köyleri	31. Madde	240	595	11
Gülınar	Korucuk	Merkez Köyleri	31. Madde	272	556	12
Köyceğiz	Çayhisar	Dağ Köyleri	31. Madde	580	438	8
Köyceğiz	Yangı	Ova Köyleri	32. Madde	1376	21	18
Köyceğiz	Döğüşbelen	Ova Köyleri	32. Madde	1597	22	22
Köyceğiz	Köyceğiz	Ova Köyleri	32. Madde	959	18	12

Derinlemesine görüşmelerde ele alınan konu başlıkları şunlardır:

1. Bölgenin Özgünlükleri
 - a. Köylülerin profili
 - b. Köyün ekonomisi ve geçim türleri
 - c. Orman varlıkları
 - d. Orman koruma / Orman ile ilişki
 - i. Kaçak kesim
 - ii. Yangın ile mücadele
 - iii. Ağaçlandırma
 - e. İklim, rakım, coğrafi yapı
2. OGM ve ORKÖY algısı
3. Toplumsal Cinsiyet
 - a. Toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümü
 - b. Kaynaklara erişim
 - c. Sosyal hayat
4. Göç
5. Gençlik
 - a. İstihdam
 - b. Eğitim
 - c. Sosyal Hayat
6. İklim Değişikliği Algısı
7. Hizmetlere Erişim

Vaka analizi aşaması sonunda, Orman Genel Müdürlüğü ve UNDP Türkiye'nin katılımı ile vaka analizi sonuçlarının değerlendirildiği bir atölye çalışması yapılarak, sonraki aşamalarda ulaşılabilecek köylerin seçimine ilişkin kriterler belirlenmiştir.

Yüz Yüze Anket Çalışması ve Bilişsel Haritalama Uygulaması:

Araştırmanın ikinci aşaması olan yüz yüze anket çalışması ve bilişsel haritalama uygulaması eş zamanlı olarak iki safhada gerçekleştirilmiştir. Anket uygulaması safhasında 5 bölgede 40 köyde toplam 604 haneye ulaşılmıştır. Araştırmanın evreni olan bölgedeki orman köylü nüfusunun 86558 olduğu düşünüldüğünde, bu büyüklükte bir örneklemin araştırma evrenini %95 güven aralığında \pm %4 hata payı ile temsil ettiği söylenebilir. Bölgede yer alan köylerin %82'si orman içi köy, %18'i orman bitişiği köy kategorisindedir. Araştırma kapsamında ulaşılan köylerde bu oran, %75'e %25 olmuştur.

Ulaşılan köy sayısı, bölgedeki köy sayısına oranla belirlenmiştir. Buna göre Gazipaşa'da 10, Pos'ta 6, Köyceğiz'de 4, Andırın'da 11 ve Gülınar'da 9 köyde yaklaşık 35 dakika süren yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze anket uygulamasının gerçekleştiği köyler ve köylerde görüşmelerin gerçekleştiği hane sayısı Tablo 2.'de verilmiştir.

BULGULAR

Bu aşamanın bir diğer safhası olan bulanık bilişsel haritalama çalışmasında, köylüler ile OGM ve Orman Algısı haritalama çalışması yapılmıştır. 5 bölgede gerçekleştirilen haritalama çalışmasında toplam 70 orman köylüsüne ulaşılmış ve köylülere Orman Genel Müdürlüğü'nün Değeri ve Ormanın Değeri merkez kavramlı kavramsal ağ haritası çizdirilmiştir.

Algı haritalarında katılımcılara sorulan sorular şunlardır:

1. Merkez kavram: OGM'nin Değeri

Orman Genel Müdürlüğü ve Orman İşletme Müdürlüğü'nün gözünüzdeki değeri nasıldır? Orman Genel Müdürlüğü'nün değerini arttıran ve azaltan etkenleri listeleyip, birbirleriyle ilişkilendirerek haritalandırabilir misiniz?

2. Merkez kavram: Ormanın Değeri

Ormanın sizin gözünüzde değerini arttıran şeyler nelerdir? Bunları olumlu ve olumsuz etkileyen faktörler nelerdir; birbirleriyle ilişkilendirerek haritalandırabilir misiniz?

Analiz aşamasında algı haritaları, cinsiyete, yaşa ve yaşanan köyün kategorisine göre ayrıştırılarak değerlendirilmiştir.

Yüz yüze anket uygulaması aşamasında ayrıca muhtarlar ile görüşülmüş ve "köy bilgi kartları" doldurulmuştur.

Köy bilgi kartları köy hakkında şu bilgileri içermektedir:

- Bağlı bulunduğu ilçeye uzaklık
- En yakın ilçe merkezine uzaklık
- Kış nüfusu
- Yaz nüfusu
- Hane sayısı
- Hanelerin ortalama / minimum / maksimum geliri
- Ortalama gider
- Geçim biçimleri (tarım, ormancılık, hayvancılık)
- Altyapı olanakları
- Isınma / Su ısıtma
- Hizmetlere erişim (sağlık ocağı, hastane, ilköğretim, ortaöğretim, lise, yüksekokul, market, ibadethane vb.)

Yüz Yüze Derinlemesine Görüşmeler ve Etnografik Çalışma

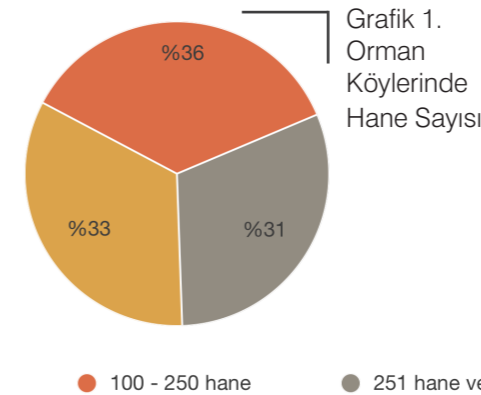
Araştırmanın son aşaması olan yüz yüze derinlemesine görüşme ve etnografik çalışma aşamasında, niceliksel araştırmaların yapıldığı köylerden seçilen katılımcılar ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada toplam 45 köylü ile görüşme yapılmış ve 15 köylü kadın ile birer gün geçirilerek üretim faaliyetleri, sosyal hayatları, sosyal ilişkileri ve günlük rutinleri izlenmiştir.

Orman Köylerine Genel Bakış

Orman Köylerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı: Algılar, İhtiyaçlar, İmkanlar ve Stratejiler Araştırması kapsamında gerçekleştirilen vaka çalışması ve niceliksel saha çalışmasında derlenen verilerin değerlendirilmesi sonucunda, orman köyleri arasındaki farkları anlamak için en etkili olan kriterlerin şunlar olduğu gözlemlenmiştir:

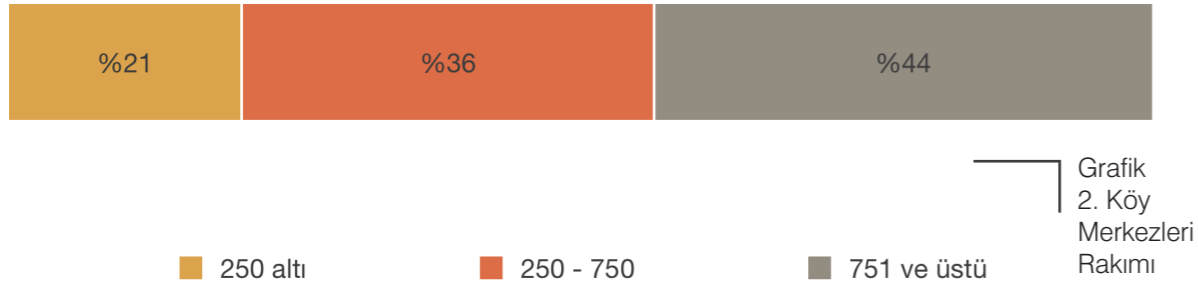
- Orman gelirinin tüm geçim kaynakları içerisindeki oranı
- Orman dışı geçim kaynaklarının çeşitliliği / İkame geçim olanakları
- Demografi
- Rakım – İklim - Arazi yapısı

Bölge köylerinin %69'unda hane sayısı 250'nin altında, üçte birinde ise hane sayısı 100'ün altındadır (Bkz. Grafik 1). Bölgedeki köylerin %45'inde nüfus 500'den az, %25'inde ise 250'den azdır.²

Köy merkezlerinin rakımı köylerin demografik yapısından geçim biçimine kadar köyün ekonomik ve demografik özelliklerinin önemli belirleyicilerindedir. İleriki bölümlerde de tartışılacağı üzere köy rakımı, iklimi, arazi yapısını ve buna bağlı olarak geçim biçimlerini (tarımsal faaliyetler, hayvancılık, ormancılık, arıcılık, turizm vb.), geçim biçimlerine ve temel hizmetlere erişime bağlı olarak ise demografik yapısını belirleyen önemli bir faktördür. Orman köyleri deyince ilk anda akla gelen köyler yüksek rakımlı köylerdir. Oysa bu her bölge için geçerli değildir. Araştırmanın konu ettiği bölgedeki tüm köylerin (176 orman köyü) ortalama rakımları 670 metredir. En yüksekte köylerin bulunduğu bölgeler sırasıyla Gülnar (875 metre), Andırın (850 metre) ve Pos'tur (783 metre). Gazipaşa (394 metre) ve Köyceğiz'deki (292 metre) köyler diğer bölgelere göre daha düşük rakımlıdır. Araştırma kapsamında saha çalışmasının yürütüldüğü 40 köyün %57'sinin merkezlerinin rakımı 750 metrenin altındadır. %21'inin ise rakımı 250 metreden dahi daha düşüktür (Bkz. Grafik 2). Bölgenin tamamındaki rakım dağılımı da örnekleme dahil edilen köyler ile paralellik göstermektedir (Bkz. Ek 5). Rakımı yüksek olmayan köylerin özellikleri ise yüksek olanlardan, gerek kentle gerek orman ile kurulan ilişkiler açısından farklılaşmaktadır.

²Köylerdeki hane sayısı içinde, çoğu yayla evleri sahipleri olmak üzere köyde ikamet etmeyen (ikameti köyde olmayan) kişilerin evleri de vardır. Köyün nüfusu ayrıca incelenmiştir. Hane sayıları ile ilgili veriler köy muhtarlarından alınmıştır.

"Gelir seviyesi denize doğru artar; elma, armut yerine muz yetiştiriliyor, tarım faaliyetleri değişiyor."

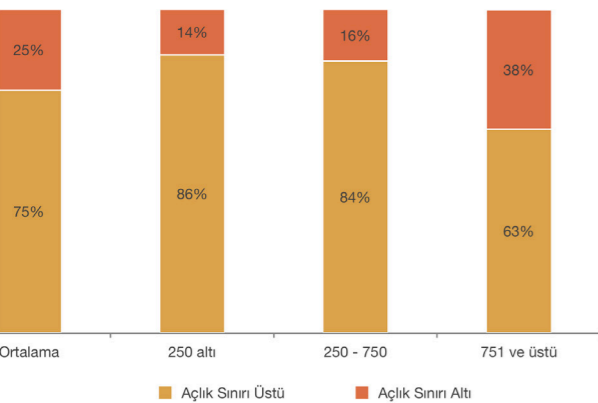
Gülнар, İşletme Müdürlüğü, Şef

"Geneli hayvancılıkla ilgilenir, orman kesimi yapanlar vardır, yukarıda mesela Çitar var orası da kirazla geçimini sağlar; yurt dışına ihraç oluyorum."

Kahramanmaraş, Bölge Müdürlüğü, Şef

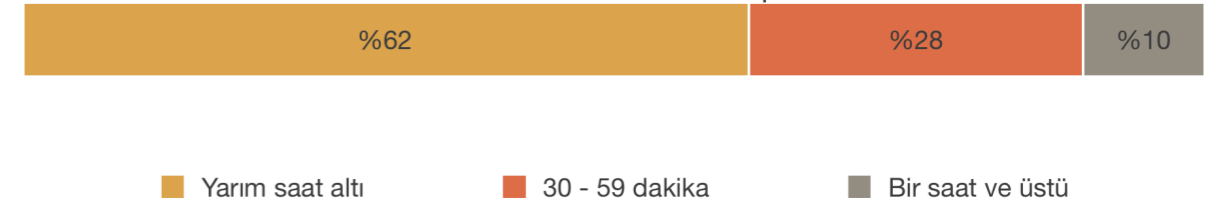
Öte yandan, köy rakımının da ilişkili olduğu bir diğer önemli göstergenin en yakın ilçe merkezine ulaşım süresi olduğu söylenebilir. En yakın ilçe merkezine ulaşım süresi, aynı zamanda sağlık, eğitim, bakım gibi temel hizmetlere erişimin de önemli göstergelerindendir. Araştırma kapsamında köy muhtarlarına hem bağlı buldukları ilçe merkezine hem de temel ihtiyaçlarını en çok karşıladıkları ve en yakın oldukları ilçe merkezine kaç dakikada ulaşıldığı sorulmuştur. Bölgenin orman köylülerinin temel ihtiyaçlarını karşıladıkları en yakın ilçe merkezine uzaklıklarına bakıldığında, %10'unun 1 saat ve üstü uzaklıkta olduğu, %62'sinin ise yarım saat ve altında uzaklıkta olduğu görülmektedir (Bkz. Grafik 4). Bu resim, köylerin genelinin merkezlere erişiminin rahat olduğunu göstermekte, bu nedenle de etkileşimlerinin potansiyeline işaret etmektedir. Bir başka deyişle köylerde kapalı, izole bir yaşam değil, dışarıyla teması kuvvetli bir yaşam olduğu söylenebilir.

Rakıma göre bakıldığında ise yükseklerle çıkıldıkça geçim kaynağı çeşitliliğinin azaldığı ve hane gelir seviyesinin düştüğü görülmektedir. Orman köyündeki hanelerin %25'i açlık sınırının altında gelire sahiptir. 750 metre ve altı köylerdeki hanelerde bu oran ortalama %15 iken 750 metre ve üstünde rakıma sahip köylerde aynı oran %38'dir³ (Bkz. Grafik 3).

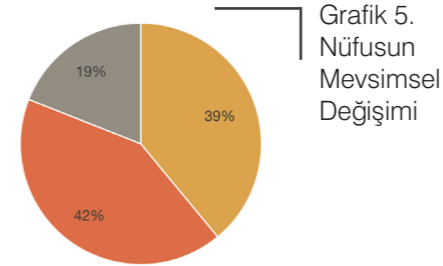

Grafik 3. Rakıma Göre Açlık Sınırdaki Nüfus

Grafik 4. Temel İhtiyaçların Karşılandığı Merkeze Ulaşım⁴

Bölgede yaylacılık yaygındır; bu nedenle köylerde yaz ve kış nüfusu değişkenlik göstermektedir. Muhtarlar ile yapılan görüşmelerde, köyün yaz ve kış nüfusları ayrı ayrı alınmıştır. Köy nüfuslarının mevsimsel değişimine bakıldığında, köylerin %39'unda yaz ve kış nüfuslarının eşit, %61'inde ise yaz nüfuslarının kış nüfuslarından fazla olduğu görülmektedir. Köylerin yaklaşık %20'sinde ise yaz nüfusu kış nüfusunun %50'sinden daha fazladır (Bkz. Grafik 5).

Grafik 5. Nüfusun Mevsimsel Değişimi

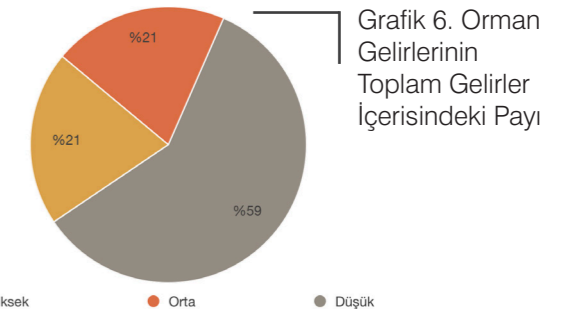
Orman köylülerinin geçim kaynakları arasında ormandan elde edilen gelirlerin durumu araştırıldığında ise köyün gelirlerinde orman gelirlerinin payının düşük olduğu görülmektedir. Orman köyleri, orman gelirlerinin toplam gelirlerdeki oranına göre üç kategoriye ayrılmıştır:

Düşük: Orman işçiliği, odun ürünleri, odun dışı orman ürünleri ve arıcılık gelirlerinin toplamı, toplam gelirlerinin %1'inden az olan köyler 'düşük orman geliri sahibi köyler',

Orta: Orman işçiliği, odun ürünleri, odun dışı orman ürünleri ve arıcılık gelirlerinin toplamı toplam gelirlerinin %15 kadarını oluşturan köyler 'orta orman geliri sahibi köyler',

Yüksek: Orman işçiliği, odun ürünleri, odun dışı orman ürünleri ve arıcılık gelirlerinin toplamı toplam gelirlerinin %15'inden fazlasını oluşturan köyler ise 'yüksek orman geliri sahibi köyler' olarak sınıflandırılmıştır.

Bu sınıflandırmaya göre orman köylülerinin %59'unun toplam gelirleri içinde orman gelirlerinin oranı %1'in altındadır. Başka bir deyişle, köylerin yaklaşık %60'ının orman ile ekonomik ilişki düzeyi yok denecek kadar azdır. Orman köylülerinin yaklaşık 5'te 1'inde ise orman gelirleri toplam gelirler içerisinde yüksek bir paya (%15'in üzerinde) sahiptir.

Grafik 6. Orman Gelirlerinin Toplam Gelirler İçerisindeki Payı

³Türk-İş'in açıkladığı Ekim 2017 açlık sınırı olan 1.577 TL esas alınarak hesaplanmıştır.

⁴Toprak ve asfalt yolda ortalama 10 kilometre için 15 dakika olarak hesaplanmıştır.

ORMAN KÖYLERİ KATEGORİZASYONU

Araştırmanın temel amaçlarından biri, bölgenin orman köylerini tasnif ederek, Türkiye'nin diğer bölgelerinde de uygulanabilecek bir kategorizasyon modeli geliştirmek ve bölgenin sosyo-demografik yapısını, geçim durumunu, hane yapısını, orman ile ilişkisini ve imkan ve sınırlılıklarını bu kategorizasyona göre karşılaştırmalı olarak analiz etmek olmuştur. Bu amaç doğrultusunda, hem köylüler ile gerçekleştirilen yüz yüze anket uygulamasında hem de muhtarlar ile gerçekleştirilen köylere yönelik bilgi derlemesinde toplanan verilerden oluşturulan değişkenler ile sonuçlar analiz edilmiş ve köyleri en çok farklılaştıran temel değişkenler belirlenmiştir.

Boyut indirgemesi çalışması (dimension reduction) sonucunda köyleri en çok farklılaştıran temel değişkenlerin şunlar olduğu belirlenmiştir:

- Orman ile ekonomik ilişki düzeyi
- Köydeki hane sayısı
- Köy merkezinin rakımı
- Köyün temel hizmetlerini sağladığı en

yakın ilçe merkezine uzaklığı
Köyleri en çok ayırttığı belirlenen bu dört değişken ile kümeleme analizi (cluster analysis) gerçekleştirilmiş ve bu analiz sonucunda 3 farklı köy tipi belirlenmiştir (Bkz. Ek 1. Kümeleme Modeli). Kümeleme analizi sonucunda ortaya çıkan 3 farklı köy kümesinin, hem kümelemeyi oluşturan dört değişken ile hem de diğer sosyo-demografik ve ekonomik değişkenler ile

çapraz tabloları incelenmiş ve bu köyler genel özelliklerini tarif edecek biçimde isimlendirilmiştir: Merkezi köyler, geçiş köyleri ve dağ köyleri.

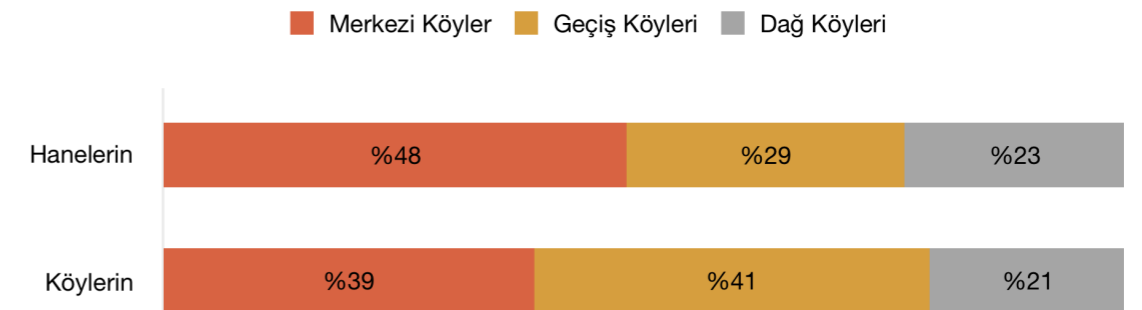
Orman köyü sınıflandırmasından ortaya çıkan 3 köy tipinden ilki olan merkezi köylerin en temel özelliğinin hizmetlere erişim imkanlarının diğer köy tiplerinden yüksek olması olduğu söylenebilir. Fiziksel olarak ilçe merkezlerine daha yakın konumlanmışlardır; merkeze erişimleri yarım saatten az sürmektedir. Ayrıca merkezi köylerin büyük bir bölümü düşük rakımlıdır. Yarısından fazlasında (%53) rakım 250 metrenin altındadır. Hanelerin geçimleri daha çeşitlenmiş kaynaklardan sağlanmaktadır; köylülerin gelirlerini farklı kaynaklar ile ikame etme potansiyeli daha yüksektir. Aynı hane içerisinde ticaretten, hayvancılıktan, memuriyetten, işçilikten ve tarımdan gelen gelirlere rastlanmaktadır. Gelir kaynakları çeşitliliğinin de etkisiyle, orman ile kurulan ekonomik ilişki diğer kategorilere göre düşüktür. Merkeze yakın olması, temel hizmetlere erişimin daha kolay olması, gelir kaynaklarının çeşitli olması bu köylerin nüfusunun diğer köylerden daha yoğun olmasına yol açmaktadır. Merkezi köylerin yaklaşık 4'te 3'ünde (%73) hane sayısı 250'den fazladır. Diğer orman köyü tiplerine göre daha geniş imkanlara sahip olsa bile merkezi köylerde de Türkiye ortalamasının üzerinde bir yaşlı popülasyonu vardır; bu köylerin %73'ünde yaşlı nüfus oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Geçiş köyleri orta rakımlı köylerdir; bu köylerin %75'inin rakımı 250 – 500 metre aralığında, kalan %25'inin ise 500 metre üzerindedir. Temel hizmetlere erişimi merkezi köyler kadar kolay olmasa bile geçiş köylerinde ilköğretim, sağlık ocağı, ibadethane gibi bazı hizmet kurumları yer almaktadır. Yarısından fazlasının en yakın ilçe merkezine uzaklığı yarım saatten fazladır. Nüfus olarak merkezi köyler ile kıyaslandığında daha düşük bir popülasyona sahip oldukları söylenebilir; %75'inde 100'den az hane vardır. Geçim kaynakları merkezi köyler kadar çeşitli olmasa bile tek bir geçim kaynağına bağlılık söz konusu değildir; tarım ve hayvancılık faaliyetlerine sıkça rastlanmaktadır. Yaşlı nüfusun oranı merkezi köyler ile benzer özellikler göstermektedir; %74'ünde yaşlı nüfusun oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Son olarak **dağ köyleri**, diğer kategorilerden hem coğrafi özellikler hem sosyo-demografik profil, hem de ekonomik yapı bağlamında farklılaşmaktadır. İlk olarak, dağ köylerinde temel hizmetlere erişim imkânı diğer iki kategoriye göre kısıtlıdır. Köylerin büyük bir bölümünde sağlık ve eğitim kurumları yoktur, ihtiyaçlar bu hizmetlere sahip olan köylerden

giderilmektedir. Rakım olarak tamamı 750 metreden yüksektir, bu da tarımsal faaliyet imkanlarının sınırlı olmasına yol açmaktadır. Bu köylerin temel geçimini emeklilik maaşı, sosyal yardımlar, aileden gelen destekler, hayvancılık ve orman işleri oluşturmaktadır. Orman ile kurulan ekonomik ilişki diğer köy kategorilerinden yüksektir. Bu köylerdeki hane sayısı diğer kategorilerden düşüktür; %87'si 100 ile 250 hane barındırmaktadır. Dağ köyleri, diğer iki orman köyü kategorisinden daha yaşlı bir nüfusa sahiptir. Dağ köylerinin tamamında yaşlı nüfusun oranı, Türkiye ortalamasından yüksektir.

Bölgede hanelerin yaklaşık yarısı (%48) merkezi köylerde ve yaklaşık 4'te 1'i ise dağ köylerinde bulunmaktadır. Köy sayılarının kategoriler içindeki dağılımına bakıldığında ise köylerin %39'unun merkezi köy kategorisi içinde, %21'inin ise dağ köyleri kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Haneler ve köy sayısı arasındaki fark, merkezi köylerdeki hane sayısının diğer köy kategorilerindeki köylerden daha fazla olmasından kaynaklanmaktadır; bölge köylerinin %39'unu merkezi köyler oluştururken, bölgedeki köylerin yaklaşık yarısı merkezi köylerde bulunmaktadır (Bkz. Grafik 7).

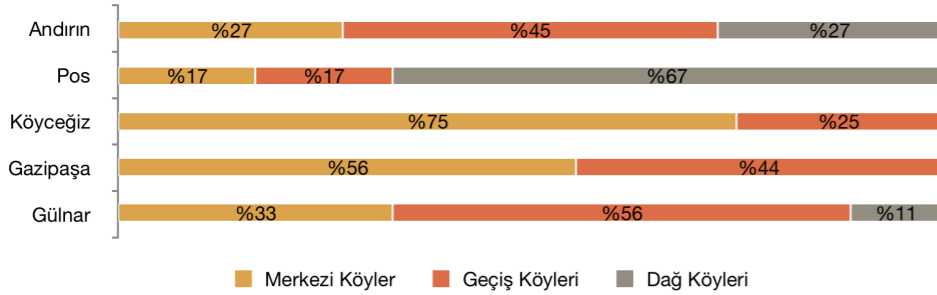

Grafik 7. Köy Kategorizasyonuna Göre Köy ve Hane Sayısı

Köyceğiz ve Gazipaşa, merkezi köylerin daha yoğun bulunduğu bölgelerdir. Köyceğiz köylerinin 4'te 3'ü, Gazipaşa köylerinin ise %56'sı merkezi köy kategorisinde yer almaktadır.

Andırın ve Gülnar, köy kategorilerinin dağılımı bakımından birbiri ile benzeşmektedir. Bu bölgelerdeki köylerin yaklaşık yarısı geçiş köyleri kategorisinde

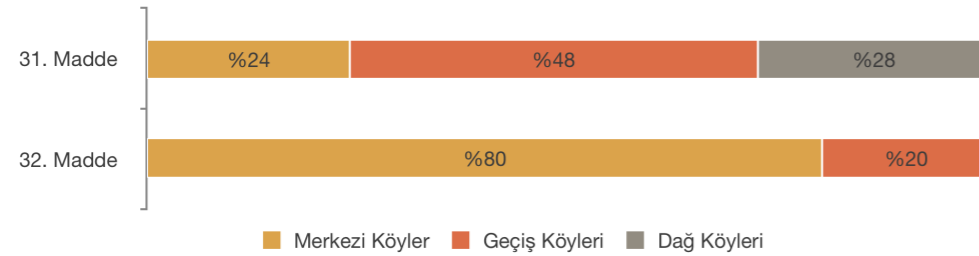
yer almaktadır. Tüm bölgeler arasında en farklı bölgenin ise Pos olduğu gözükmemektedir. Merkezi köylerin en az olduğu Pos'ta köylerin %67'sini dağ köyleri oluşturmaktadır. Özetlemek gerekirse, Köyceğiz merkezi köylerin, Andırın ve Gülnar geçiş köylerinin, Pos ise dağ köylerinin yoğun olduğu bölgelerdir (Bkz. Grafik 8).

Grafik 8. Bölgelere Göre Köy Kategorileri

Orman Kanunu'nda tanımlanan orman köyü sınıflandırmasına göre bakıldığında ise 32. Madde köylerinin (orman bitişiği köyler) büyük bir bölümünün merkezi köy sınıfında yer aldığı görülmektedir. 32. Madde köylerinin %80'i merkezi köyler ve %20'si geçiş köyleri kategorisinde yer almaktadır. 31. Madde köyleri (orman için köyler) arasında ise her üç kategoride yer

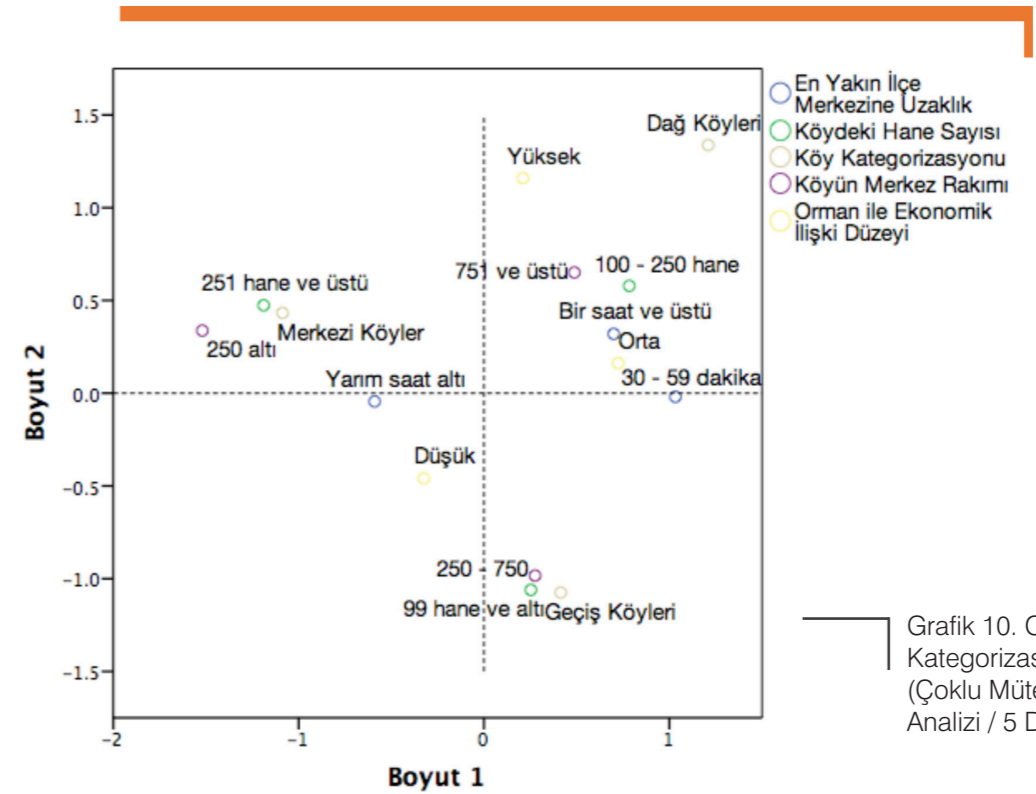
alan köylerden bulunmaktadır: yaklaşık yarısı geçiş köyleri (%48) iken kalan yarısı merkezi köyler ve dağ köyleri arasında dağılım göstermektedir (Bkz. Grafik 9). Sonuç olarak, araştırma kapsamında geliştirilen köy sınıflandırması, Orman Kanunu'nun köy sınırları dahilinde yer alan verimli orman varlığını esas alan sınıflandırmadan farklılaşmaktadır.

Grafik 9. Orman Kanunu'nun 31. ve 32. Maddelerine Göre Köy Kategorileri

Özetle; köy kategorizasyonu, kümeleme analizine dahil edilen, başka bir deyişle kendini oluşturan diğer dört değişken ile birlikte çoklu mütekebbiyet analizi ile değerlendirildiğinde, kategorizasyonun ögesi olan 3 köy biçiminin birbirlerinden büyük ölçüde farklılaştığı görülmektedir. Merkezi köylerin 250 ve üstü hane sayısı,

250 altı rakım, merkeze yarım saat ve altı ulaşım süresi ile; geçiş köylerinin 100 ve altı hane, 250 – 750 metre arası rakım ve orman ile düşük ilişki düzeyi ile; dağ köylerinin ise 750 metre ve üstü rakım, merkeze 30 dakika ve üstü ulaşım süresi, orman ile yüksek ekonomik ilişki düzeyi ile yakınlaştığı görülmektedir (Bkz. Grafik 10).

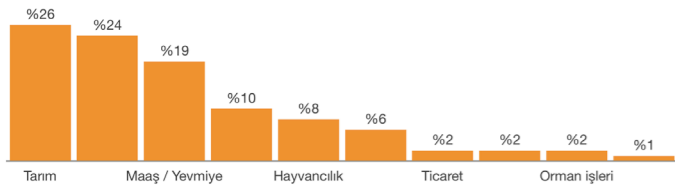

Grafik 10. Orman Kategorizasyonu (Çoklu Mütekebbiyet Analizi / 5 Değişken)

ORMAN KÖYLERİNDE SOSYO-EKONOMİK YAPI

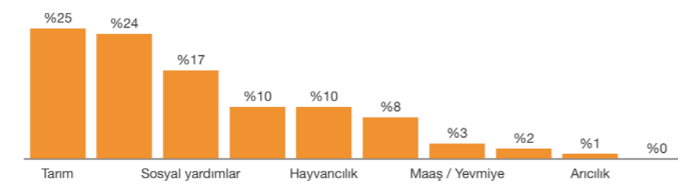
Orman Köylerinin Temel Geçim Kaynakları

Bölge orman köylerinin gelirinin büyük bir kısmını tarım gelirleri oluşturmaktadır. Hanelerin %26'sında tarım gelirleri, %24'ünde ise emeklilik maaşı hanelerin esas geçim kaynağıdır. Bunları sırasıyla maaş/yevmiye⁵, sosyal yardımlar ve hayvancılık takip etmektedir. Ormancılık gelirlerine bakıldığında ise, bölgedeki hanelerin yalnızca %2'sinin ana geçimini ormandan, %1'inin ise arıcılıkla sağladığı görülmektedir (Bkz. Grafik 11).

Grafik 11. Orman Köylerinde Hanelerin Temel Geçim Kaynakları

Hanelerin gelir dağılımlarına bakıldığında ise en büyük payın yine tarımda olduğu görülmektedir. Hane gelirlerinin 4'te 1'ini tarımdan elde edilen gelirler oluştururken, %24'ünü ise ticari faaliyetlerden gelenler oluşturmaktadır. Sosyal yardımlar ve emeklilik maaşı toplam hane gelirlerinin %27'sini, hayvancılık ise %10'unu meydana getirmektedir. Orman işlerinden elde edilen gelirin, tüm gelir içerisindeki payı düşüktür. Orman köylerinde hane bütçelerinin sadece %2'sini orman faaliyetleri oluşturmaktadır (Bkz. Grafik 12).

Grafik 12. Hane Bütçesi İçerisinde Geçim Kaynaklarının Payı

Merkezi köylerdeki hanelerin yaklaşık 3'te 1'inin temel geçim kaynağını tarımsal faaliyetler oluşturmaktadır. Aynı oran coğrafi yapısı ve rakımı nedeniyle tarımsal faaliyet imkanları daha kısıtlı olan dağ köylerinde %12'dir. Merkezi köylerin ikincil geçim kaynağı ise emeklilik maaşıdır. Merkezi köylerdeki hanelerin %24'ünde emeklilik maaşı, diğer hane gelirlerinden

yüksektir. Geçiş köylerinde tarım gelirleri ve emeklilik maaşı gelirleri ile geçiren hanelerin oranı eşittir (%27) ve bu iki gelir kalemi geçiş köylerinin temel geçimini oluşturmaktadır. Dağ köylerinin ise temel geçimini oluşturan geçim kaynağının maaş / yevmiye olduğu görülmektedir. Ayrıca dağ köylerinde hayvancılık faaliyetleri diğer faaliyetlerden daha fazladır (Bkz. Tablo 3).

	Merkezi Köyler	Geçiş Köyleri	Dağ Köyleri
Tarım	%33	%27	%12
Emeklilik maaşı	%24	%27	%23
Maaş / Yevmiye*	%15	%19	%29
Hayvancılık	%6	%6	%18
Sosyal yardımlar	%9	%10	%6
Diğer	%5	%6	%5
Aile destekleri	%2	%4	%2
Ticaret	%3	%1	%2
Orman işleri	%3	%0	%3
Arıcılık	%1	%0	%0

Tablo 3. Köy Kategorizasyonuna Göre Temel Geçim Kaynakları

"Hayvancılık yok, genellikle kendi ihtiyacını, yoğurt süt ihtiyacını giderebileceği şekilde bir tane, iki tane ineği var insanların burada. Odun dışı orman bitkilerinden faydalanmıyoruz."

(Kadın, Merkezi Köy)

"Babamgiller var, mesela çobanlar, doğru düzgün köyde kalmazlar biraz elindeki hayvanları ürettiler."

(Kadın, Dağ Köyü)

“Ormancılık, madencilik, hayvancılık kısmen de tarımcılık vardır. Temel geçim kaynağı son zamana kadar ormancılık ve madencilikti ama maden sektörü şu anda sıkıntılı. Köylerde kısmen hayvancılık ve bahçecilik var.”

(Erkek, İşletme Müdürlüğü)

tarımın oranı diğer bölgelerden yüksektir. Gülnar'da emeklilik maaşının (%35), Pos ve Andırın'da ise maaş / yevmiyenin (Pos için %29, Andırın için %22) öne çıktığı görülmektedir. Ayrıca Pos ve Andırın'da hayvancılık diğer bölgelere göre yüksektir (%16). Köyceğiz hanelerinin %5'inde temel geçim kaynağı, diğer bölgelerden farklı bir şekilde arıcılıktır.

Geçim kaynaklarının dağılımına bölgeler bazında bakıldığında ise Gazipaşa'daki hanelerin yaklaşık yarısının temel geçim kaynağının tarımsal faaliyetler (seracılık ve bahçecilik de dahil olmak üzere) olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Köyceğiz'de de

Orman ile ekonomik ilişki bakımından Pos diğer tüm bölgelerden farklılaşmaktadır. Pos dışındaki bölgelerdeki hanelerin %1'inden azında temel geçim kaynağı orman iken, aynı oran Pos'ta %10'un üzerindedir (Bkz. Tablo 4).

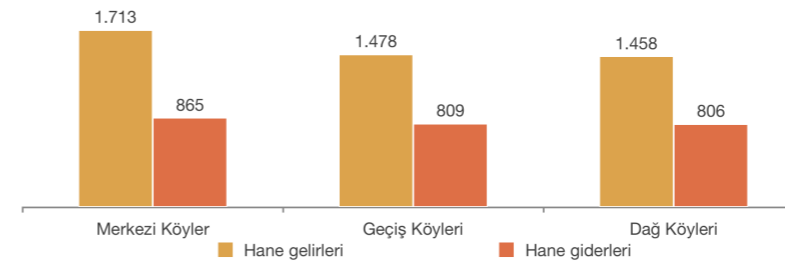
	Andırın	Gazipaşa	Gülnar	Köyceğiz	Pos
Tarım	%16	%49	%22	%36	%7
Emeklilik maaşı	%20	%21	%35	%25	%22
Maaş / Yevmiye	%22	%16	%12	%17	%29
Hayvancılık	%16	%1	%3	%5	%16
Sosyal yardımlar	%16	%5	%12	%0	%8
Diğer	%3	%5	%13	%5	%2
Ticaret	%4	%1	%2	%7	%0
Aile destekleri	%3	%2	%2	%2	%4
Orman işleri	%1	%0	%1	%0	%11
Arıcılık	%1	%0	%0	%5	%1

Tablo 4. Bölgelere Göre Temel Geçim Kaynakları

“Bizim köyümüzde iş imkânı çok zayıf. Daha önceleri hiç yoktu. 10 sene önce insan o kadar fazlaydı ki, Delikkaya diye bir yere terasa giderdik, bir minibüste 60-70 kişi olurdu. Artık insan kalmadı.”

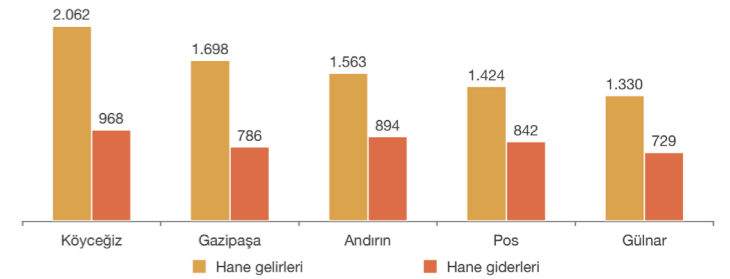
(Kadın, Dağ Köyü)

Bölgedeki aylık hane geliri ortalama 1.500 TL'dir. Geçiş köyleri ile dağ köylerinin gelirlerinin birbirinden farklılaştığı söylenemez, ancak merkezi köylerde ortalama aylık hane geliri diğer iki kategoriden belirgin bir biçimde yüksektir. Gelir düşük olmak ile birlikte, aylık hane giderlerinin düşük olması dikkat çekicidir. Gelir gider birlikte incelendiğinde hane gelirlerinin yaklaşık yarısının giderlere harcandığı (Merkezi köyler için %50, geçiş köyleri için %55, dağ köyleri için %55) görülmektedir (Bkz. Grafik 13). Kuşkusuz bu tasarruf resminin arkasında köylülerin, tarım ve hayvancılıktan ve ormandan elde ettikleri aynı gelirlerin etkisi vardır.

Grafik 13. Köy Kategorilerine Göre Gelir / Gider Dağılımı (TL)

Gelir ve giderler bölgelere göre incelendiğinde ise Köyceğiz'deki hane geliri miktarının diğer bölgelerden belirgin bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Köyceğiz'de hanelere düşen ortalama aylık gelir 2062 TL iken, gelirin en düşük olduğu bölge 1330 TL ile Gülnar'dır. En düşükten en yükseğe Gülnar'ı, 1424 TL ile Pos, 1563 TL ile Andırın ve 1698 TL ile Gazipaşa izlemektedir. Gelir gider oranının en düşük olduğu bölge %46 ile Gazipaşa iken, en yüksek olduğu bölge %59 ile Pos'tur (Bkz. Grafik 14).

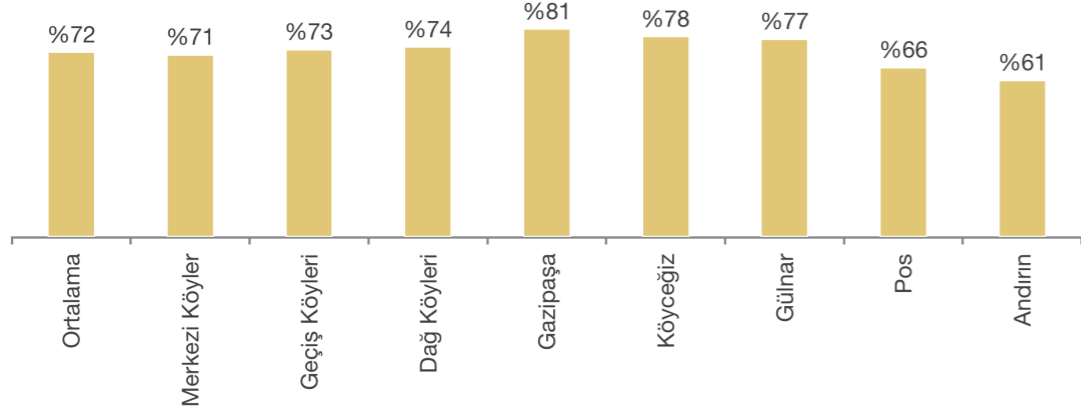

Grafik 14. Bölgelerde Gelir / Gider Dağılımı (TL)

TARIM VE HAYVANCILIK

Raporun önceki bölümlerinde de değinildiği üzere orman köylerinde hem temel geçim kaynağı tarımsal faaliyetler olan hanelerin oranı diğer hanelerden yüksektir, hem de hane bütçelerinde en yüksek gelir oranını tarımsal faaliyetlerden gelen gelirler oluşturmaktadır. Bölgedeki orman köyleri hanelerindeki tarımsal arazi sahipliğine bakıldığında, bu oranın %70'in üzerinde olduğu görülmektedir.

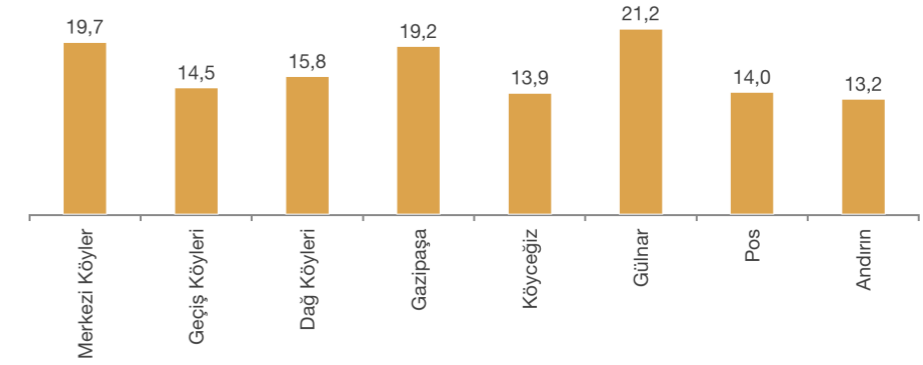
Tarımsal arazi sahipliği köy kategorilerine göre belirgin bir şekilde farklılaşmazken, bölgesel düzeyde (arazinin yapısına da bağlı olarak) değişiklik göstermektedir. Tarımsal arazi sahipliği en fazla Gazipaşa'da (%81) iken, Gazipaşa'yı sırasıyla Köyceğiz ve Gülnar takip etmektedir. Pos ve Andırın'da tarım arazisi sahipliği oranı diğer üç bölgeden daha düşüktür (Bkz. Grafik 15).

Grafik 15. Köy Kategorilerine ve Bölgelere Göre Tarım Arazisi Varlığı

Bölgedeki hane başına düşen tarım arazisi büyüklüğü ortalama 17 dönümdür. Merkezi köylerde bu rakam 20 dönüme yaklaşırken, daha engebeli ve yüksek rakımlı olan geçiş köyleri ve dağ köylerinde

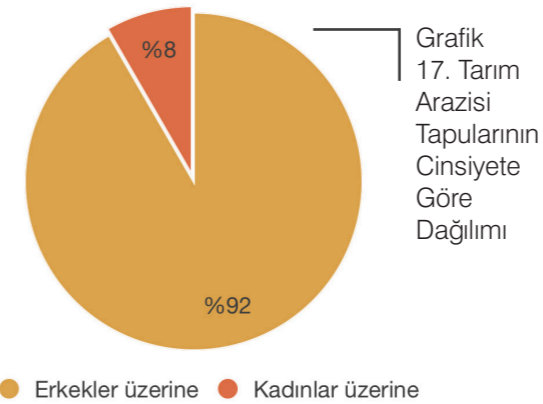
15 dönüm civarındadır. Gülnar'da hane başına düşen tarım arazisi büyüklüğü 20 dönümü aşarken, bu rakam Gazipaşa ve Köyceğiz'de 14 dönüm, Pos'ta ise 13 dönümdür (Bkz. Grafik 16).

Grafik 16. Köy Kategorilerine ve Bölgelere Göre Arazi Büyüklükleri (Dönüm)

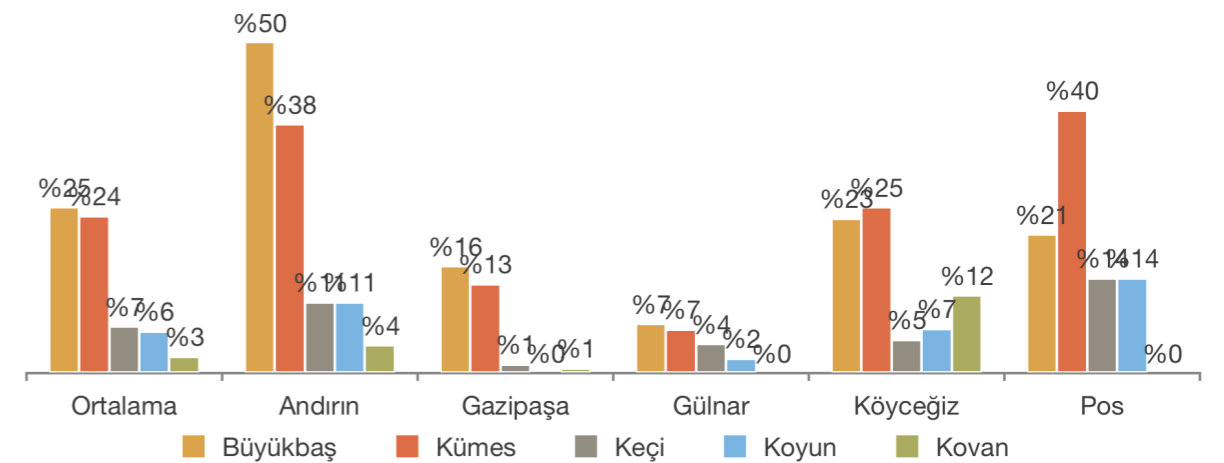
Tarım arazisi tapuları haneler içinde cinsiyete göre eşit olarak dağılmamaktadır. Hanedeki tarım arazisi tapularının büyük bir bölümünün erkekler üzerinde olduğu görülmektedir. Her 10 tapunun 9'undan fazlası hanenin erkelerinde, yalnızca %8'i kadınlarındadır (Bkz. Grafik 17).

Geçim kaynakları arasında çok büyük bir yer kaplamasına bile hayvancılık bölgedeki orman köylerinde yaygındır. Hanelerin yaklaşık 10'da 1'i geçimini hayvancılık üzerine kurmaktadır, ancak küçük ölçekli bile olsa hanelerin büyük bir bölümünde hayvancılık faaliyeti vardır. Hayvan tipine göre bakıldığında hanelerin %25'inde büyükbaş, %24'ünde kümes hayvanı, %7'sinde keçi, %6'sında koyun ve %3'ünde arı kovanı vardır. Bölgesel olarak değerlendirildiğinde, Andırın'da büyük baş, Köyceğiz'de kümes hayvanları ve arı kovanları öne çıkmaktadır (Bkz. Grafik 18).

Grafik 17. Tarım Arazisi Tapularının Cinsiyete Göre Dağılımı

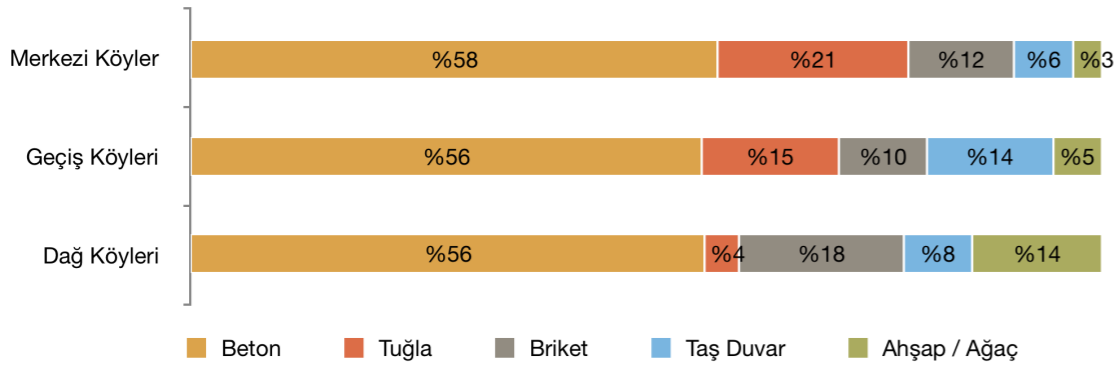
Grafik 18. Hanelerde Hayvan Sahipliği

Hanelerin Fiziksel Yapısı

Araştırma kapsamında uygulanan hane görüşmelerinde katılımcılara evlerinin malzemesi, evlerin yer kaplaması, çatı malzemesi, ısınma ve ısıtma sistemleri, su ve elektrik şebekesi gibi bir dizi fiziksel imkân sorulmuştur. Orman köylerindeki hanelerin büyük bir bölümü beton evlerdir (%56). Bunu sırasıyla tuğla (%15),

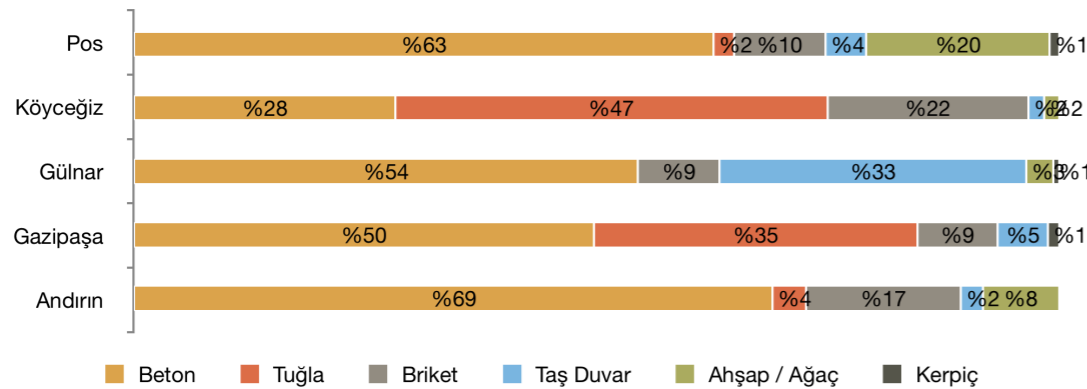
briket (%12) ve taş duvar (%10) takip etmektedir. Ahşap evlere bölgede sık rastlanmamaktadır (%6). Evlerin yapı malzemesinin orman köyleri kategorileri arasında farklılaştığı söylenebilir. Her kategoride beton evler çoğunlukta olsa bile, merkezi köylerde tuğla evlere (%21), dağ köylerinde ise ahşap evlere (%18) daha sık rastlanmaktadır (Bkz. Grafik 19).

Grafik 19. Köy Kategorilerine Göre Evlerin Yapı Malzemesi

Evlerin yapısı bölgelere göre farklılık göstermektedir. Köyceğiz haricinde her bölgede beton evler çoğunlukta iken,

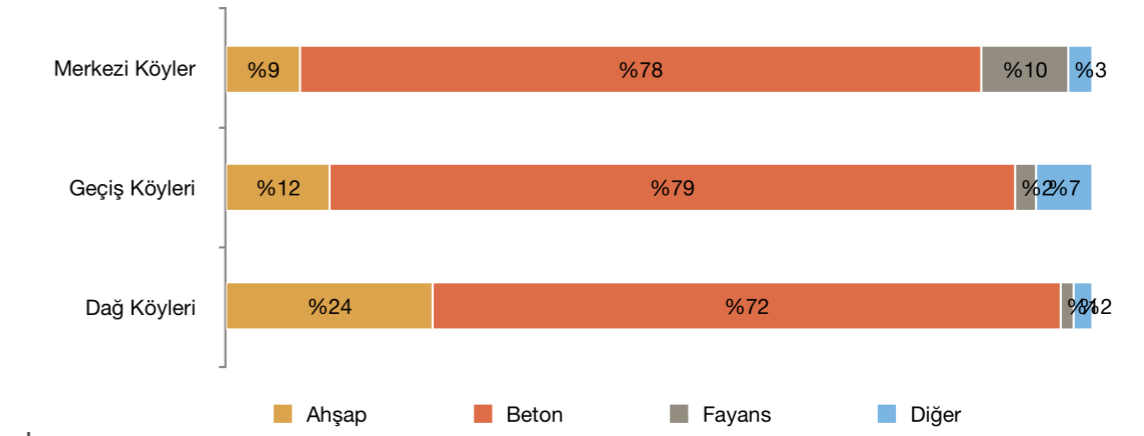
Köyceğiz'de evlerin yaklaşık yarısının yapı malzemesi tuğladır (%47). Ahşap evlerin en yoğun olduğu bölge ise Pos'tur (%20).

Grafik 20. Bölgelere Göre Evlerin Yapı Malzemesi

Orman köyleri evlerinin büyük bir bölümünün yer kaplama malzemesi de betondur (%77). Betonunu sırasıyla ahşap (%13) ve fayans (%6) takip

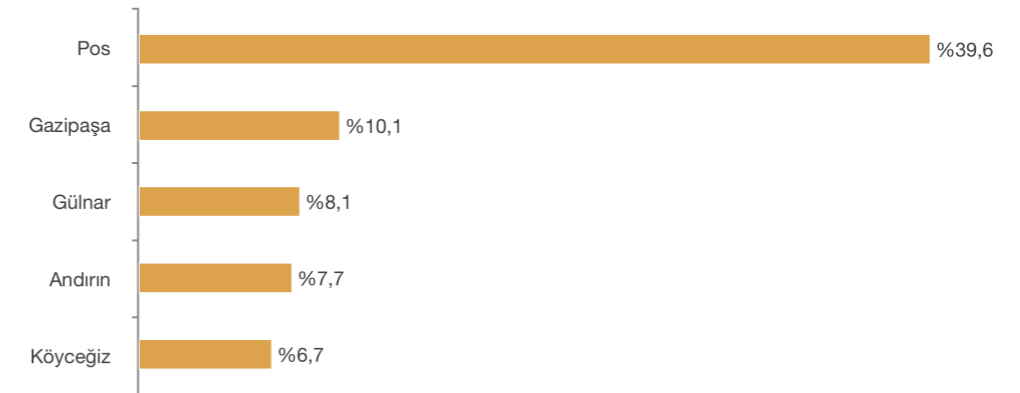
etmektedir. Ahşap yer kaplamasına en çok dağ köylerinde rastlanmaktadır; dağ köylerindeki hanelerin yaklaşık 4'te 1'i ahşap yer kaplamasına sahiptir (Bkz. Grafik 21).

Grafik 21. Köy Kategorilerine Göre Yer Kaplaması

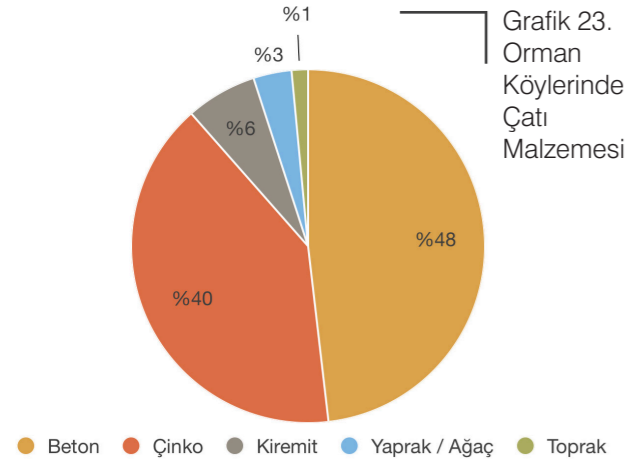
Evin yapı malzemesi gibi, yer kaplamasında da ahşap kullanımı Pos'ta diğer bölgelerden daha yüksektir. Pos'taki

hanelerin %40'ının yer kaplaması ahşap iken, bu oran Pos'tan sonra en yüksek olan Gazipaşa'da %10'dur (Bkz. Grafik 22).

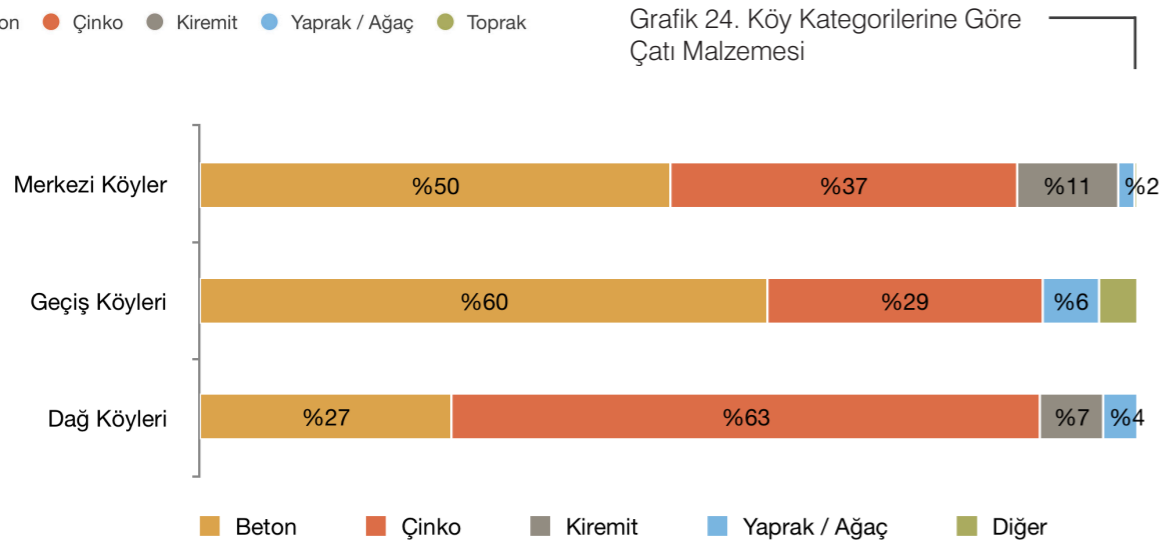

Grafik 22. Bölgelere Göre Ahşap Yer Kaplaması

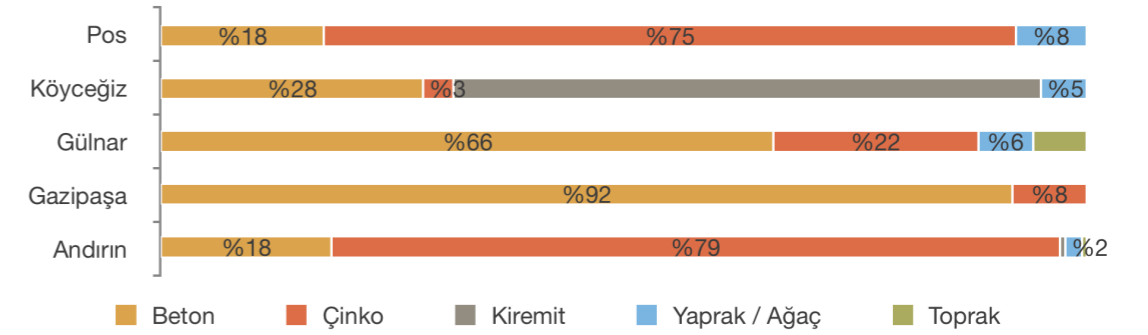
Orman köylerinde hanelerin çatılarının yaklaşık yarısında malzeme beton iken (%48), hanelerin %40'ı çinko dam örtülüşüne sahiptir. Hanelerin yalnızca %6'sı kiremit dam örtülüşüne sahiptir (Bkz. Grafik 23).

Dam örtülüşünün malzemesi, orman köyleri kategorilerine göre farklılaşmaktadır; merkezi köyler ve geçiş köylerinde beton damlar yoğun iken (merkezi köyler için %50, geçiş köyleri için %60), dağ köylerinde çinko dam örtülüşü yaygındır (%63). Kiremit dam örtülüşünün en yoğun olduğu kategori ise merkezi köylerdir (%11) (Bkz. Grafik 24).

Gazipaşa evlerinin çok büyük bir bölümünün çatısı beton (%92), Köyceğiz evlerinin ise kiremittir (%63). Çinko kullanımı en yoğun Pos ve Andırın'dadır;

Andırın evlerinin yaklaşık 5'te 4'ü çinko dama sahipken, bu oran Pos köylerinde %75'tir (Bkz. Grafik 25).

Grafik 25. Bölgelere Göre Çatı Malzemesi

«ORKÖY'den çinko istedik, güzel sonuçlandı.»

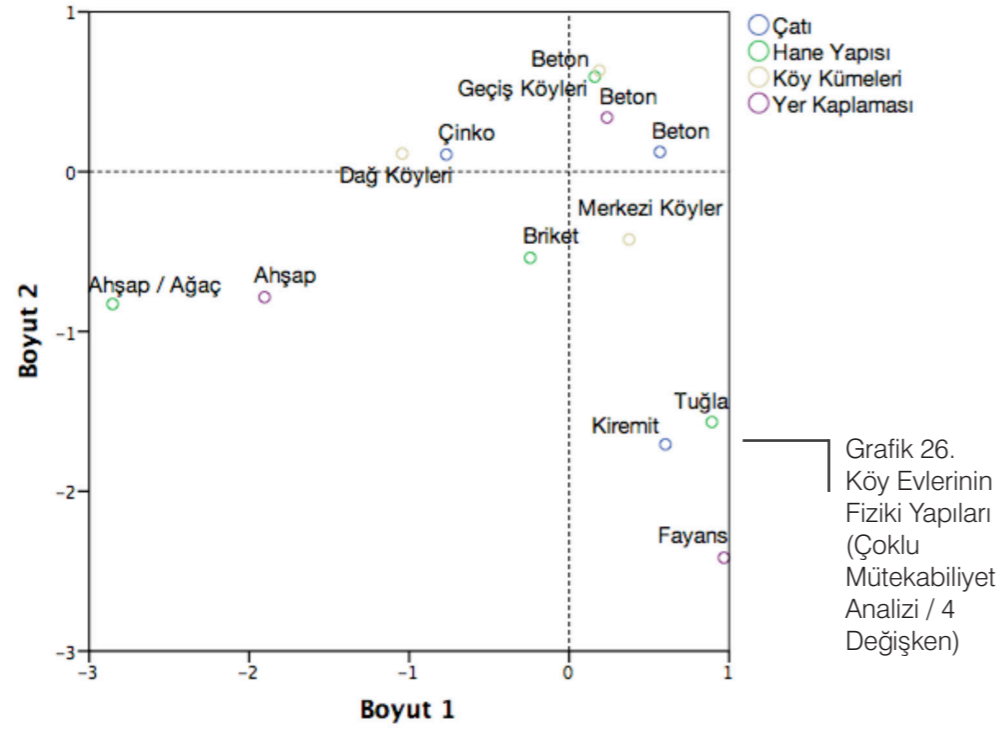
(Erkek, Dağ Köyü)

«Bundan 30 yıl kadar önce yenilediler, çinko ile yardım ettiler.»

(Erkek, Geçiş Köyü)

Orman köyü kategorileri ile hane yapısı, çatı ve yer kaplamaları çoklu mütakabiliyet analizi ile analiz edilmiştir.

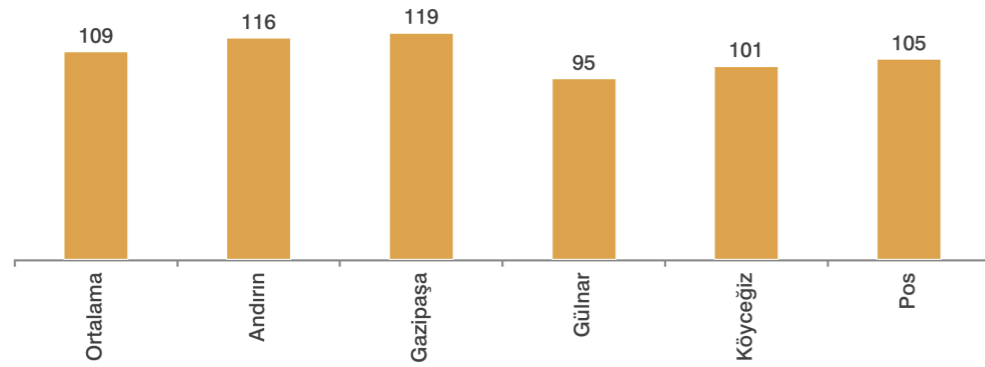
Merkezi köyler yapı malzemesi olarak briket ve tuğla ile dam örtülüşü olarak kiremit ve yer kaplaması olarak fayans ile yaklaşmaktadır. Başka bir deyişle merkezi köylerin yapıları ilçelerdeki evlerin yapılarına benzemektedir. Geçiş köylerinde ise yapı malzemesi olarak beton, yer kaplaması olarak beton ve çatı kaplaması olarak betonun daha sık kullanıldığı görülmektedir. Dağ köyleri ise dam örtülüşü olarak çinko, evin yapı malzemesi ve yer kaplaması olarak ahşap ile yaklaşmaktadır (Bkz. Grafik 26).

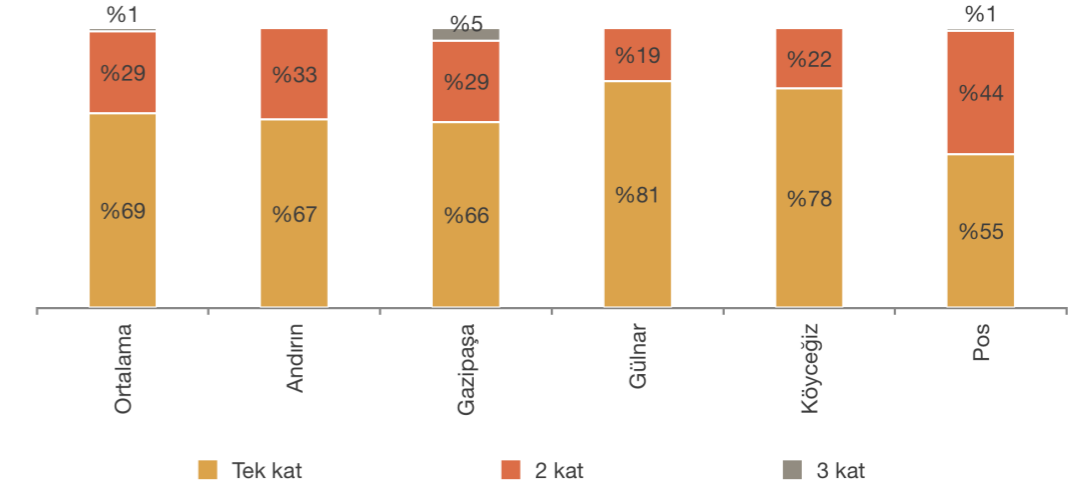
Grafik 26. Köy Evlerinin Fiziki Yapıları (Çoklu Mütakabiliyet Analizi / 4 Değişken)

Bölgedeki orman köyleri evlerinin büyüklüğü ortalama 109 metrekaredir. Ev büyüklükleri arasında bölgeler arasında büyük bir fark olmamakla birlikte en büyük evlere Gazipaşa'da (119 metrekare), en

küçük evlere ise Gülnar'da (95 metrekare) rastlanmıştır (Bkz. Grafik 27). Evlerin büyük bir bölümü tek katlıdır (%69). İki kattan daha fazla kata sahip evlere en fazla Gazipaşa'da rastlanmaktadır (Bkz. Grafik 28).

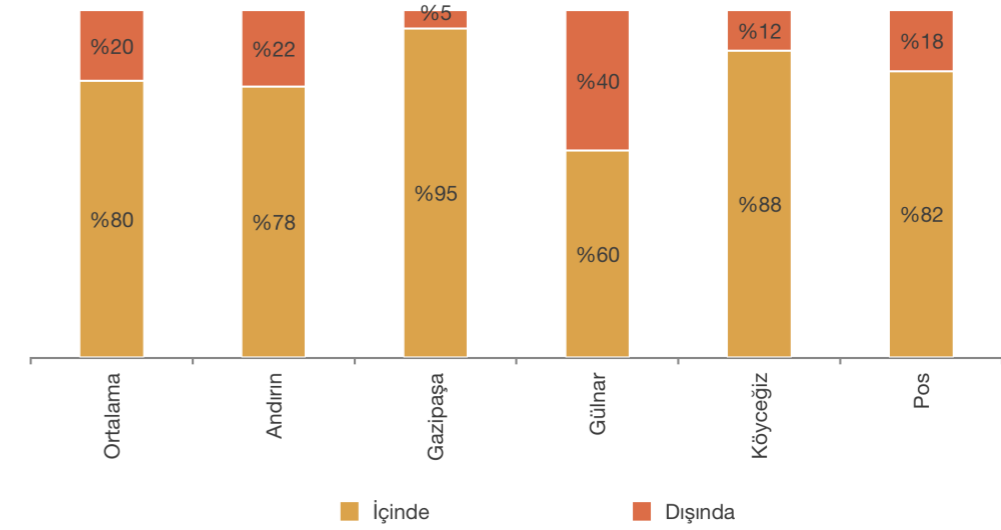
Grafik 27. Bölgelere Göre Evlerin Büyüklüğü (m2)

Grafik 28. Bölgelere Göre Evlerde Kat Sayısı

Bölgedeki orman köyleri evlerinin %20'sinde tuvalet evin dışında konumlanmaktadır. Bu oran Gülnar'da diğer bölgelere kıyasla belirgin bir şekilde yüksektir. Gülnar orman köyü

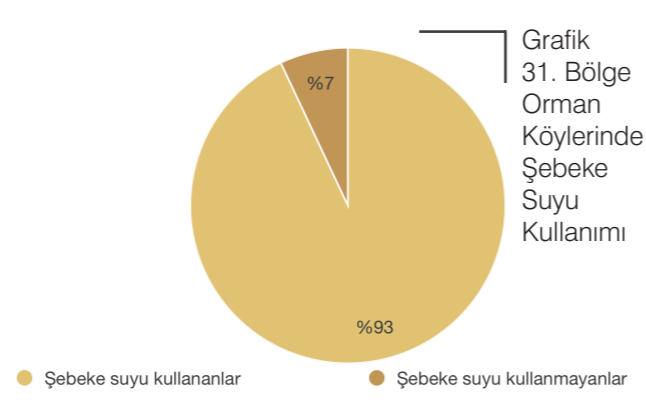
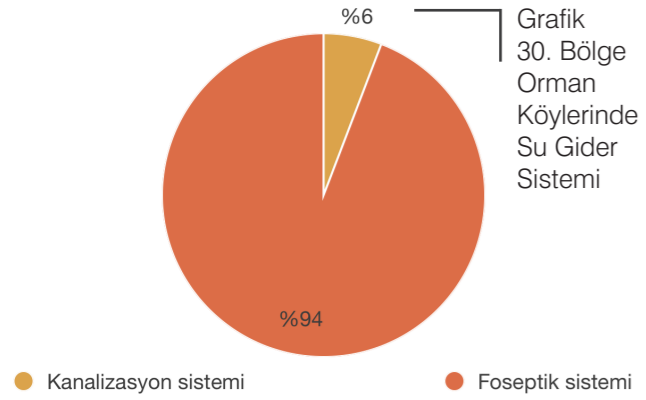
evlerinin %40'ında tuvalet evin dışında konumlanmaktadır. Gülnar'ı sırasıyla Andırın (%22), Pos (%18) ve Köyceğiz (%12) izlemektedir (Bkz. Grafik 29).

Grafik 29. Bölgelere Göre Tuvaletin Konumu

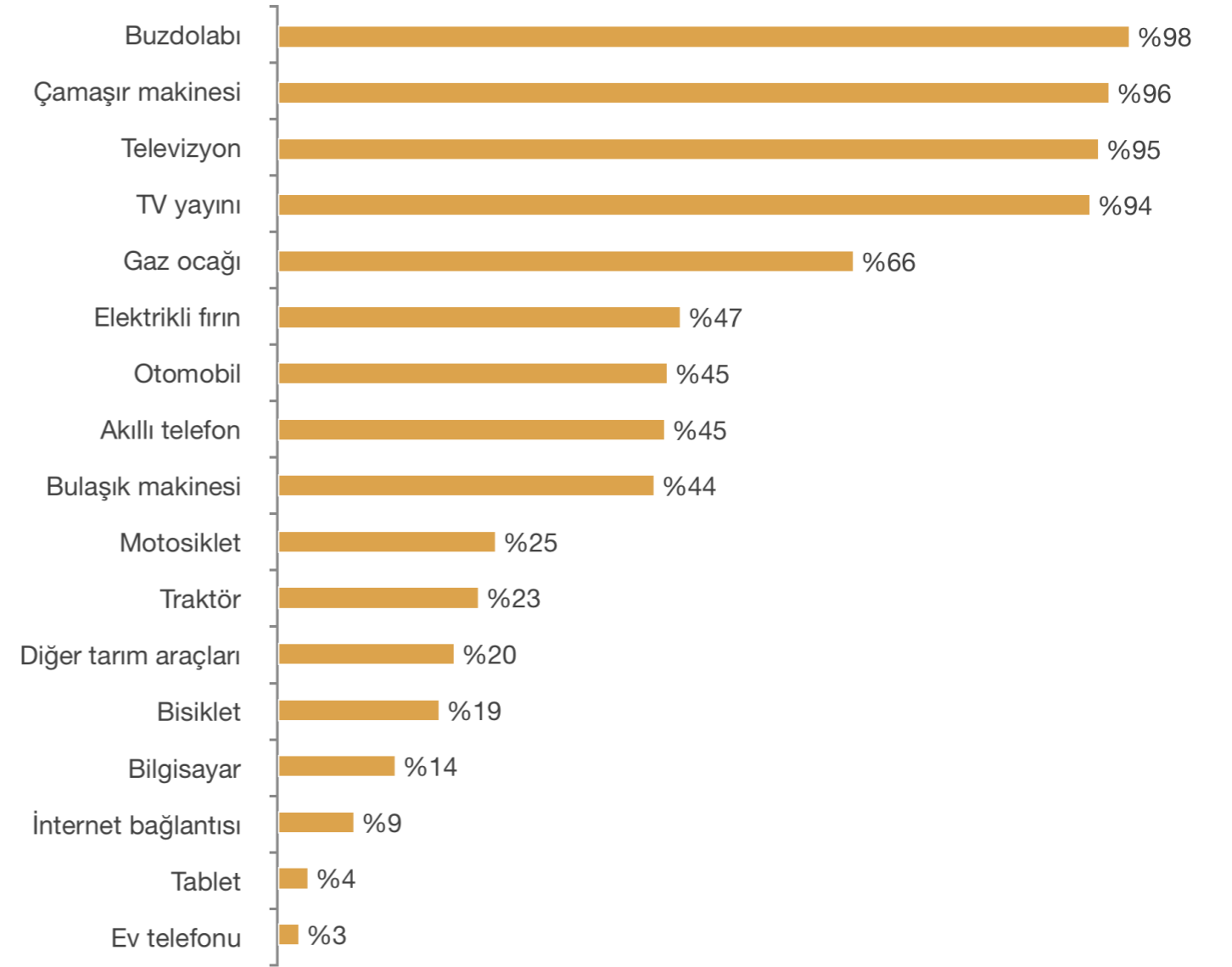
Öte yandan bölge köylerinin yalnızca %6'sında kanalizasyon sistemi vardır (Bkz. Grafik 30). Köylerin hemen hemen

tamamı foseptik sistemine sahiptir. Orman köylerindeki hanelerin %7'si şebeke suyu kullanmamaktadır (Bkz. Grafik 31).

Orman köylerinde hanelerin büyük bölümü buzdolabı, çamaşır makinesi ve televizyon gibi beyaz eşyalara sahiptir. Hanelerin %45'inde otomobil, ortalama her 4 haneden 1'inde ise motosiklet ve traktör vardır. Ev telefonu kullanımı orman köylerinde de düşüş göstermektedir; bölge

köylerinin yalnızca %3'ü ev telefonuna sahiptir. Orman köylerinde akıllı telefon kullanımı yüksektir. Hanelerin %45'inde akıllı telefon vardır. Hanelerin %15'inde bilgisayar da bulunmaktadır (Bkz. Grafik 32).

Eşya sahipliği bakımından orman köyü kategorileri arasındaki farklar belirgin değildir. Dağ köyleri bulaşık makinesi haricinde beyaz eşyalara diğer köy tiplerine benzer bir oranda sahiptir, ancak dağ köylerinde otomobil, motosiklet gibi ulaşım araçları ile traktör gibi tarım araçları sahipliği diğer köy tiplerinden

düşüktür. Buna karşın merkezi köylerin, düşük farklar bile olsa tüm eşyalara sahip olma oranında diğer köy kategorilerinden farklılaşmaktadır (Bkz. Tablo 5). Bilgisayar, bulaşık makinesi ve otomobil sahipliğinin merkezi köylerdeki yüksekliği, bu köylerin geçiş ve dağ köylerinden oldukça farklı olan yapısının önemli işaretleridir.

	Merkezi Köyler	Geçiş Köyleri	Dağ Köyleri
Buzdolabı	%98	%100	%97
Çamaşır makinesi	%98	%96	%92
Televizyon	%95	%95	%94
TV Yayını	%96	%92	%91
Gaz ocağı	%67	%64	%68
Elektrikli fırın	%55	%41	%40
Akıllı telefon	%48	%41	%43
Otomobil	%55	%40	%36
Bulaşık makinesi	%55	%41	%26
Motosiklet	%31	%28	%12
Traktör	%27	%17	%25
Diğer tarım araçları	%25	%16	%19
Bisiklet	%22	%15	%18
Bilgisayar	%21	%9	%7
İnternet bağlantısı	%16	%4	%2
Tablet	%5	%2	%3
Ev telefonu	%4	%1	%2

Tablo 5. Köy Kategorilerine Göre Ev Eşyası Sahipliği

Eşya sahipliğine bölgeler bazında bakıldığında ise Köyceğiz'deki hanelerin diğer kategorilere göre daha yüksek oranda çeşitli eşyalara sahip olduğu söylenebilir. Özellikle otomobil, motosiklet ve bisiklet gibi ulaşım araçlarına sahip-

lik, diğer bölgelerden belirgin bir şekilde farklılaşmaktadır. Köyceğiz için geçerli olan bu durumun tersi Pos ve Gülnar için söylenebilir. Pos ve Gülnar'da eşya sahipliği, tüm diğer kategorilerden daha düşüktür (Bkz. Tablo 6).

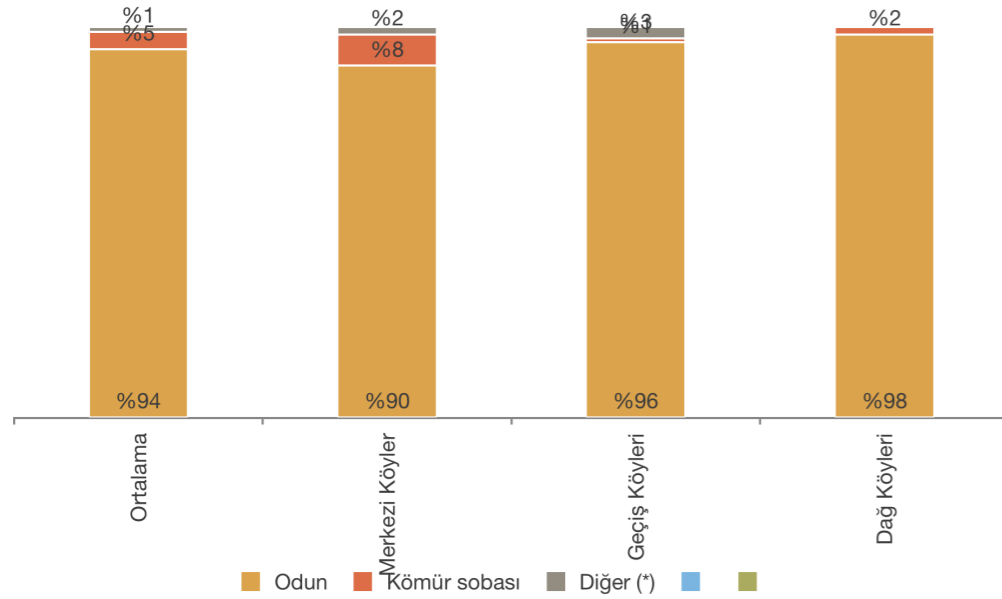
	Andırın	Gazipaşa	Gülnar	Köyceğiz	Pos
Buzdolabı	%98	%100	%97	%100	%97
Çamaşır makinesi	%99	%99	%90	%100	%91
Televizyon	%94	%96	%94	%93	%96
TV yayını	%95	%98	%93	%97	%85
Gaz ocağı	%67	%72	%68	%75	%48
Elektrikli fırın	%41	%64	%24	%82	%41
Otomobil	%46	%58	%31	%65	%29
Akıllı telefon	%42	%54	%36	%48	%45
Bulaşık makinesi	%41	%58	%27	%58	%39
Motosiklet	%8	%48	%8	%68	%17
Traktör	%27	%10	%24	%42	%24
Diğer tarım araçları	%24	%11	%21	%42	%14
Bisiklet	%10	%24	%6	%58	%19
Bilgisayar	%5	%24	%6	%35	%10
İnternet bağlantısı	%1	%20	%2	%32	%1
Tablet	%2	%5	%2	%7	%4
Ev telefonu	%1	%1	%1	%15	%2

Tablo 6. Bölgelere Göre Ev Eşyası Sahipliği

Isınma, Su Isıtma ve Odun Tüketimi

Orman köylerinde evlerin ısınması odun ile sağlanmaktadır. Bölge orman köylerindeki hanelerin %94.2'sinde ev ısıtmasında odun kullanılırken, hanelerin %4.5'i kömür sobasıyla ısıtılmaktadır. Isınma türü orman

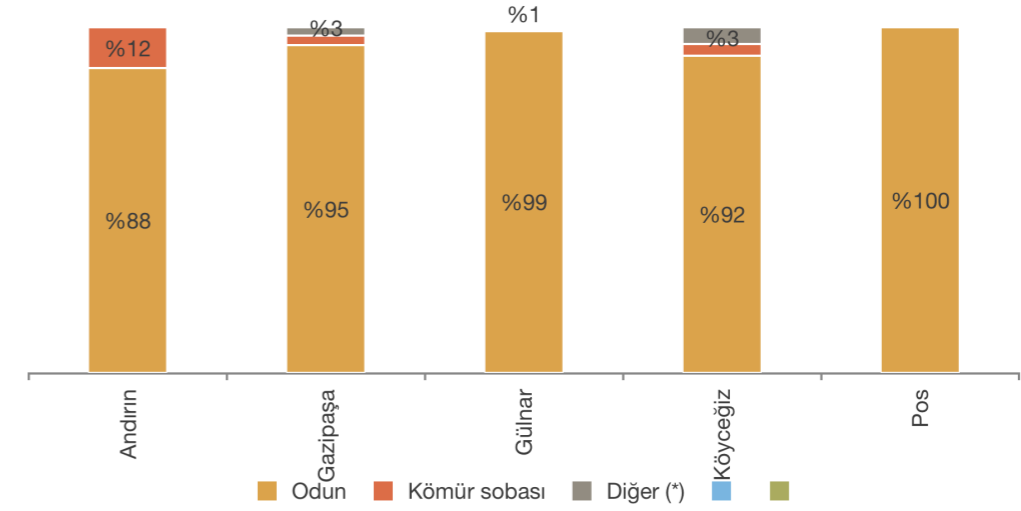
köyü kategorilerine göre belirgin oranda farklılaşmamaktadır; tüm kategorilerde ev ısınmasında odun kullanımı %90'ın üzerindedir. Yalnızca merkezi köylerdeki hanelerin ısınmasında kömür sobası kullanımı diğer kategorilerden daha yüksektir⁶ (Bkz. Grafik 33).

Grafik 33. Köy Kategorilerine Göre Ev Isıtma

Ev ısıtmanın bölgelere göre dağılımına bakılacak olursa, Gülnar ve Pos'taki hemen hemen tüm hanelerin odun ile ısıtıldığı

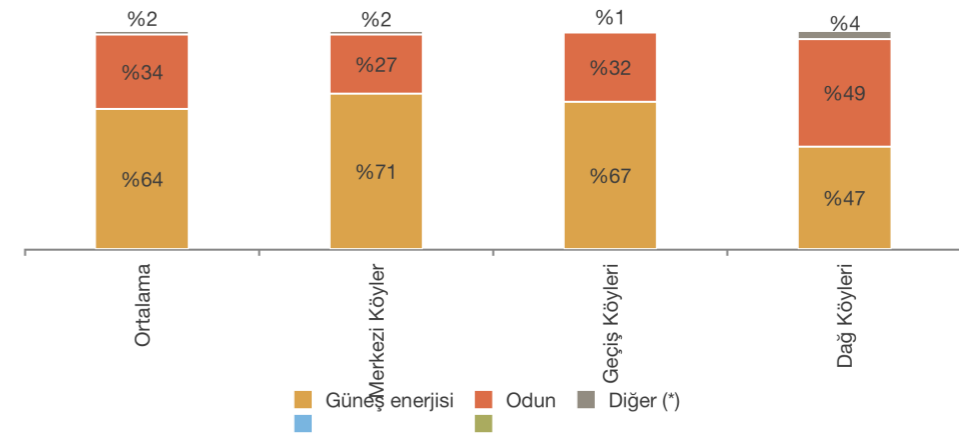
görülmektedir. Kömür sobası kullanımı Andırın'da %10'un üzerindedir (Bkz. Grafik 34).

Grafik 34. Bölgelere Göre Ev Isıtma

Bölgedeki orman köyü hanelerinin %64.2'sinde su ısıtma için güneş enerjisi, %33.9'unda ise odun kullanılmaktadır. Su ısıtmada kullanılan yakıt biçimi köy kategorilerine göre farklılaşmaktadır.

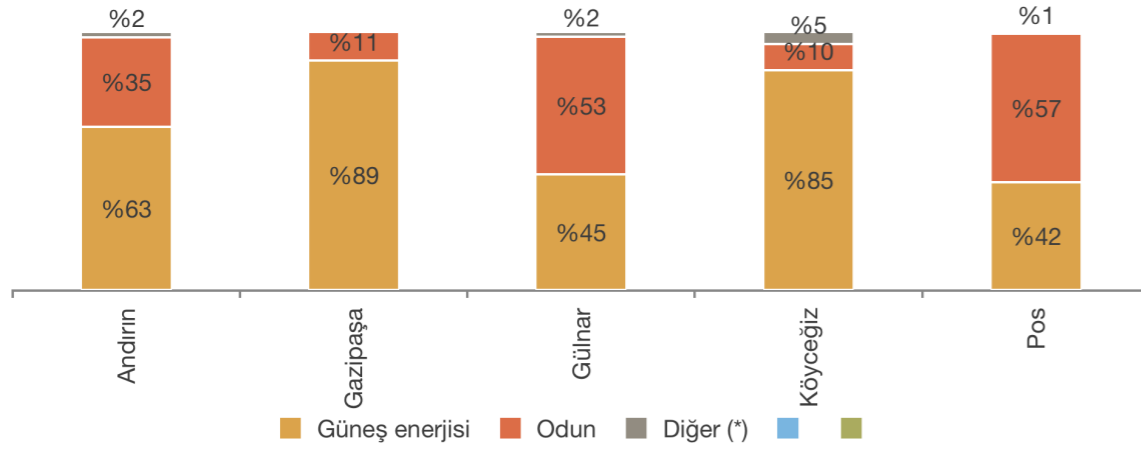
Güneş enerjisi sistemi merkezi köylerdeki hanelerin %71'inde var iken, dağ köylerinde bu oran %47'dir. Dağ köylerinde odun ile su ısıtma oranı güneş enerjisi kullanımından yüksektir (Bkz. Grafik 35).

Grafik 35. Köy Kategorilerine Göre Su Isıtma

Su ısıtma biçimi bölgelere göre büyük oranda farklılaşmaktadır. Köyceğiz ve Gazipaşa'da güneş enerjisi %90'a yaklaşırken, aynı oran Pos ve Gülnar'da

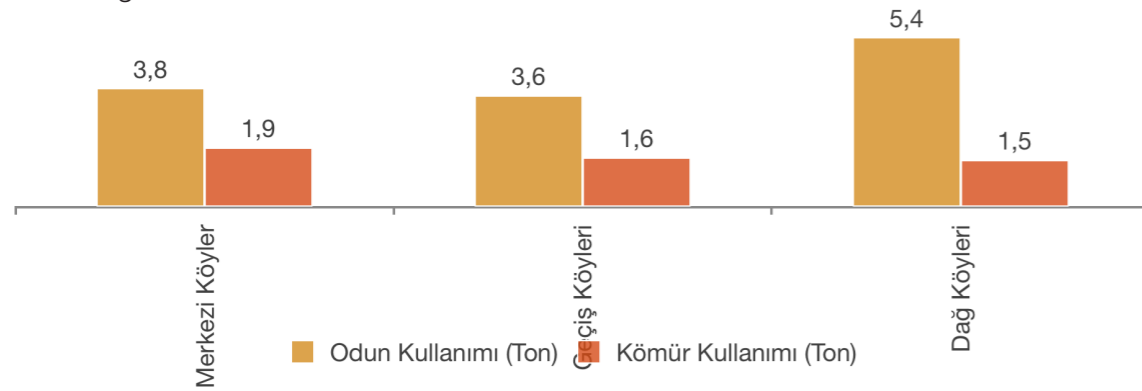
%45 dolayındadır. Pos ve Gülnar'da su ısıtma için odun kullanımı, güneş enerjisi kullanımından daha yaygındır (Bkz. Grafik 36).

Grafik 36. Bölgelere Göre Su Isıtma

Bölgedeki orman köyü hanelerinin ısınma ve su ısıtma amaçlı yıllık odun tüketimi 4 tonu, aynı amaçlar ile kömür tüketimi ise 1,7 tonu aşmaktadır⁷. Köy kategorilerine göre bakıldığında, odun tüketiminde

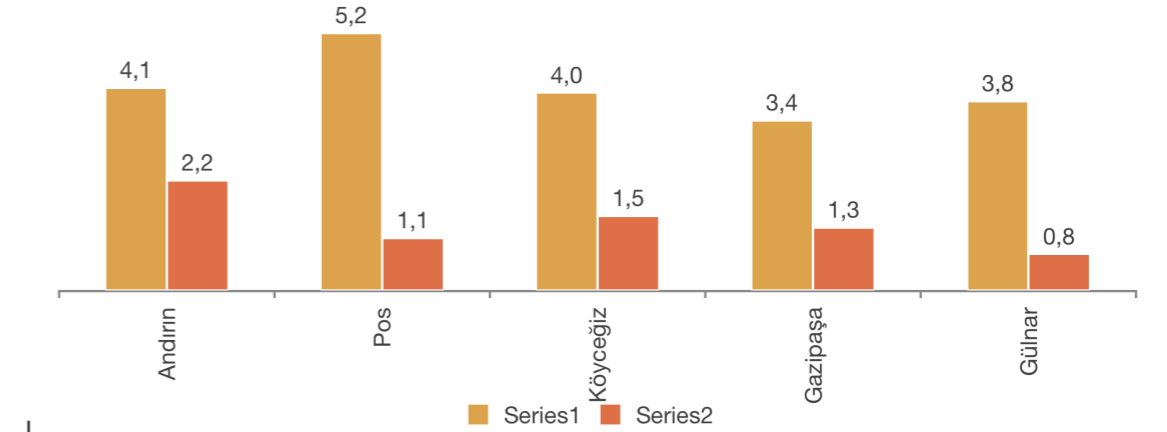
merkezi köyler ile geçiş köyleri birbirine benzeşirken, dağ köyleri farklılaşmaktadır. Dağ köylerinde odun kullanımı 5,5 tona yaklaşmaktadır (Bkz. Grafik 37).

Grafik 37. Köy Kategorilerine Göre Odun ve Kömür Tüketimi (Ton)

Odun ve kömür tüketiminin bölgelere göre dağılımına bakıldığında, Pos hanelerinin odun tüketiminde 5 tonu geçtiği görülmektedir. Pos'u 4,1 ton ile Andırın, 4 ton ile Köyceğiz, 3,8 ton ile Gülnar ve 3,4 ton ile Gazipaşa izlemektedir. Kömür

tüketiminin en yoğun olduğu bölgenin ise Andırın olduğu söylenebilir. Andırın haneleri yıllık ortalama 2,2 ton kömür kullanırken, aynı miktar Köyceğiz için 1,5 ton, Gazipaşa için 1,3 ton, Pos için 1 ton ve Gülnar için 0,8 tondur (Bkz. Grafik 38).

Grafik 38. Bölgelere Göre Odun ve Kömür Tüketimi (Ton)

ORMAN KÖYLERİNDE NÜFUS VE GÖÇ DİNAMİKLERİ

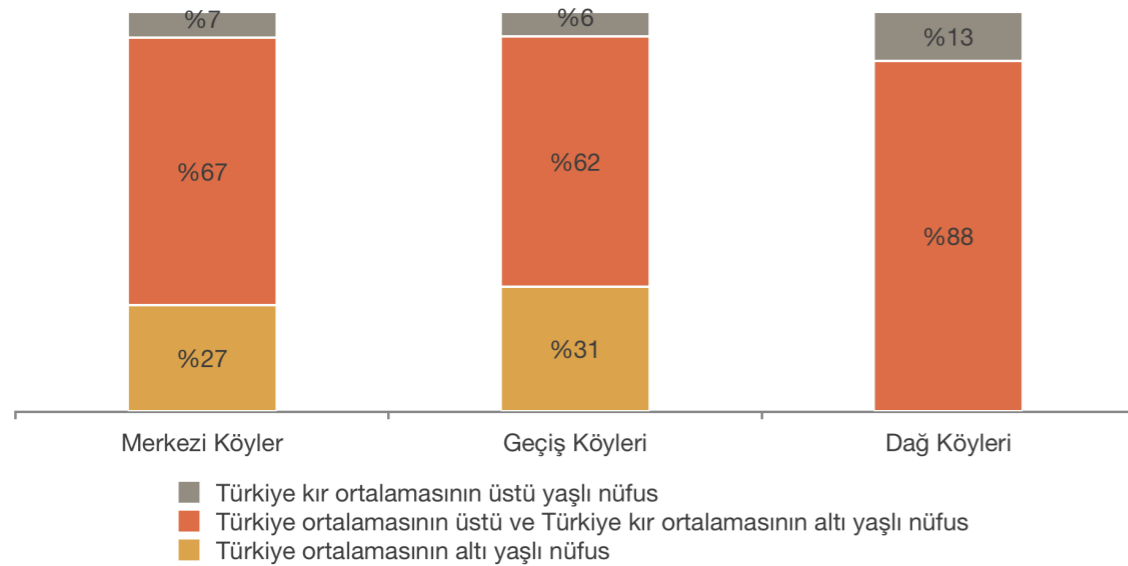
Raporun bu bölümünde, bölgedeki orman köylerindeki demografik yapı ve hanelerdeki göç durumu resmedilecek ve orman köylerinden ilçe ve il merkezlerine gerçekleşen göçün dinamikleri tartışılacaktır.

Bölgenin orman köylerindeki yaşlı nüfus oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. 2016 itibari ile Türkiye'deki 60 yaş üstü nüfus, toplam nüfusun %15,5'ine denk gelmektedir. Yalnızca kırsal nüfus içinde bakıldığında ise bu oran %29,5'tir.

Bölge köylerindeki yaşlı nüfus oranı hesaplanırken, yalnızca görüşme yapılan değil, hanede yaşayan herkesin yaşları hesaplanmış ve orman köyleri 3 sınıfta kategorize edilmiştir: Köydeki 60 yaş üstü nüfusun tüm nüfusa oranı %15,5'ten düşük olanlar (Türkiye ortalamasının altı yaşlı nüfus), köydeki 60 yaş üstü nüfusun tüm nüfusa oranı %15,5 ile %29,5 arasında olanlar (Türkiye ortalamasının üstü ve Türkiye kır ortalamasının altı yaşlı nüfus) ve köydeki 60 yaş üstü nüfusun tüm nüfusa oranı %29,5'in üstünde olanlar (Türkiye kır ortalamasının üstü yaşlı nüfus).

Bölgedeki köylerin %23'ü Türkiye ortalamasının altı yaşlı nüfusa sahipken, %8'i Türkiye'deki kır ortalamasının da üstünde yaşlı nüfusa sahiptir. Dolayısıyla beklendiği üzere köylerde Türkiye nüfusuna göre yaşlı bir nüfus ağırlıktır. Fakat Türkiye'nin genel köy nüfusu ortalamalarına göre yaşlı nüfus oranı görece daha düşüktür. Köylerin yaşa ilişkin demografik yapıları, köy kategorilerine göre farklılaşmaktadır. Merkezi köyler ve geçiş köyleri yaş dağılımında birbirlerine benzerlik göstermektedir ve bu iki köy kategorisi dağ köylerine göre daha yüksek oranda genç nüfus barındırırken, bölgedeki dağ köylerinin hiçbirinde yaşlı nüfus oranı Türkiye ortalamasının altında değildir (Bkz. Grafik 39).

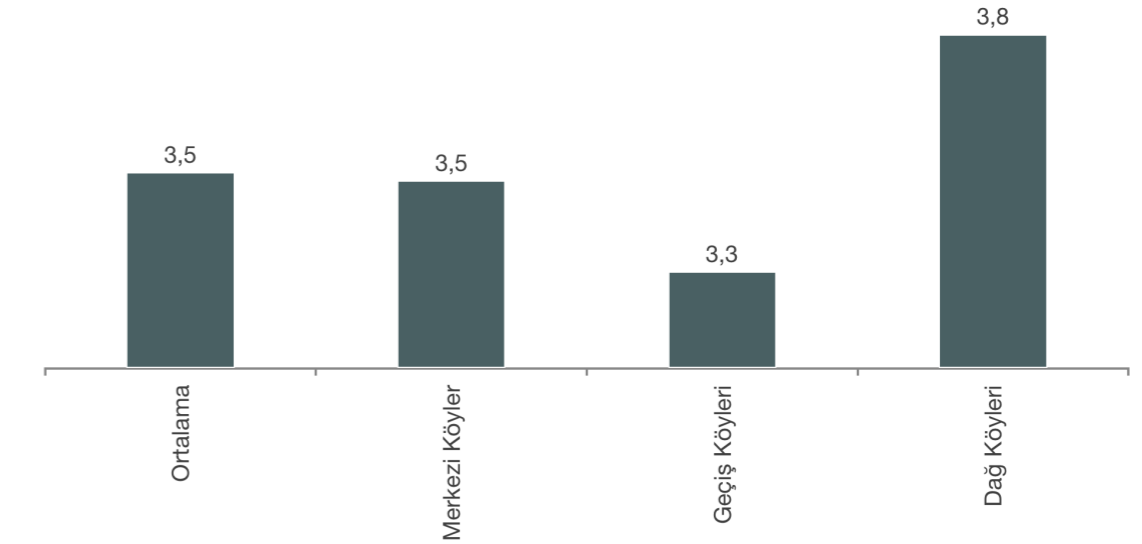
Öte yandan nüfusu üretkenlik ekseninde 40 yaş üstü ve altı olarak inceleyecek olursak farklı bir tablo ile karşılaşırız. 40 yaş üstü nüfusun Türkiye genel ve kır ortalamasıyla karşılaştırmasına bakıldığında, 2016 TÜİK verilerine göre Türkiye'deki 40 yaş üstü nüfusun tüm nüfusa oranının %47,4, kır nüfusunda ise %56.9 olduğu görülmektedir. Bölgede yaşayan köylülerin %71'i 40 yaş üzerindeki nüfusun %29'u 40 yaş altı köylülerden oluşmaktadır. Bu oran merkezi köylerde bile %70 dolayındadır. Dolayısıyla 60 yaşa göre değerlendirildiğinde görece daha az yaşlı olarak karşımıza çıkan bölgenin genç nüfus oranının ise hem Türkiye genel nüfusuna göre hem de Türkiye kır ortalamasına göre daha düşük olduğu gözlemlenmektedir.

Grafik 39. Köy Kategorilerine Göre Yaş Dağılımı

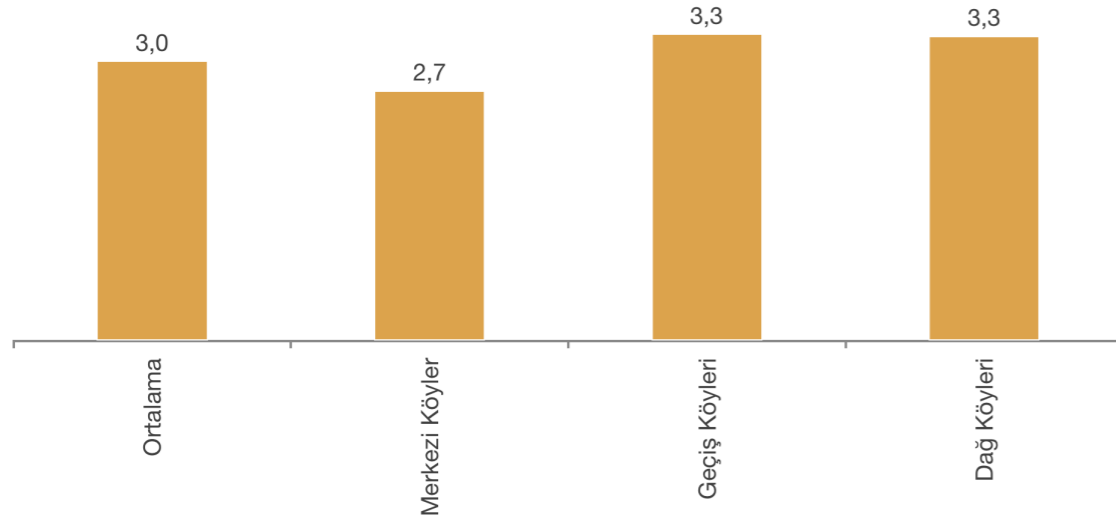
Bölgedeki orman köylerinde aile büyüklüğü ortalama 6,5 kişidir⁸ ve çekirdek ailenin yarıya yakını köy dışında yaşamaktadır. Bölgede her hanede ortalama 3,5 kişi yaşamaktadır. Bu rakam merkezi köylerde 3,5, geçiş köylerinde 3,3 ve dağ köylerinde 3,8'dir. Merkezi köylerdeki her haneden ortalama 2,7, geçiş köylerinde 3,3, ve dağ köylerinde 3,3 kişi köy dışına göç etmiştir. Köy içinde ve dışındaki aile bireyi sayılarında

cinsiyete göre belirgin farklar yoktur. Ancak, köy dışına göç eden kadınları ağırlıklı evlilik ile göç edenler; erkekleri ise eğitim ve çalışma amacıyla göç edenler oluşturmaktadır. Hanede yaşayan kişi sayısı ve köy dışına göç eden kişi sayısı birlikte değerlendirildiğinde, merkezi köylerden il ve ilçe merkezine göçün daha az, geçiş köylerinden ve dağ köylerinden göçün ise daha yüksek olduğu söylenebilir (Bkz. Grafik 40, Grafik 41).

Grafik 40. Köy Kategorilerine Göre Hanede Yaşayan Kişi Sayısı

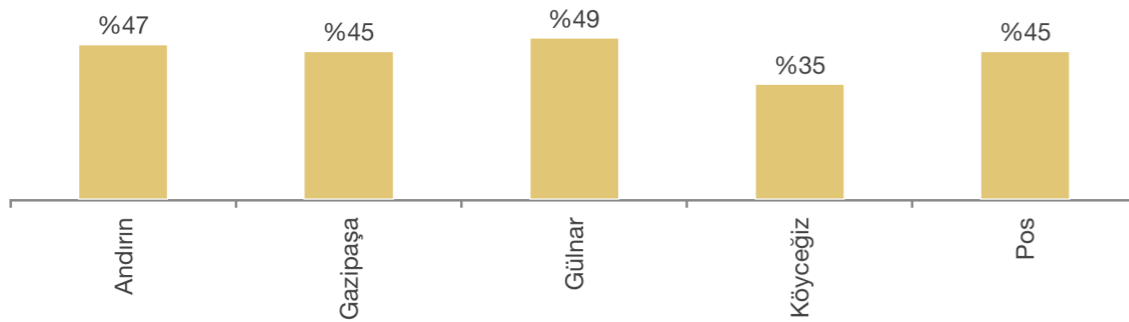
⁸Aile büyüklüğünden kasıt, hane içinde yaşayan kişiler ve çekirdek ailenin köy dışında yaşayan bireylerinin toplamıdır.

Grafik 41. Köy Kategorilerine Göre Köy Dışında Yaşayan Aile Bireyi Sayısı

Bölgelere göre göç oranına bakıldığında ise Gülnar'ın oransal olarak bölge içinde en yoğun göç veren ilçe olduğu, Köyceğiz'in ise en az göç verdiği görülmektedir.

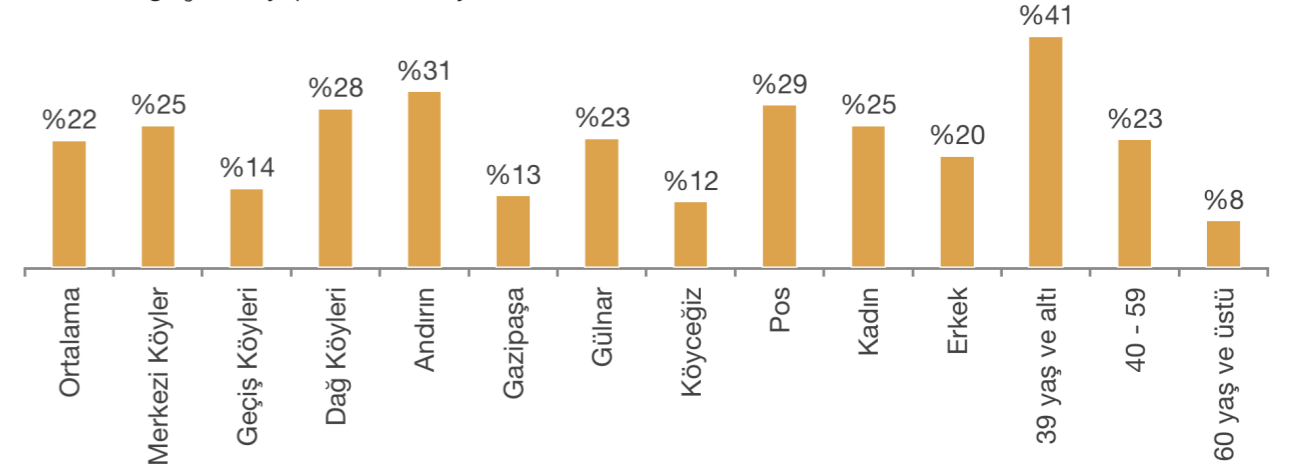
Gülnar'da aile bireylerin yaklaşık yarısı (%49) köy dışında yaşıyor, aynı oran Köyceğiz'de %35'tir (Bkz. Grafik 42).

Grafik 42. Bölgelere Göre Hanelerden Göç Edilme Oranı

Orman köylülerinin %22'si göç etmeyi planlamakta ya da bir gün göç etmeye mecbur kalacağını düşünmektedir. Bu oran dağ köylerinde %28, merkezi köylerde %25 ve geçiş köylerinde %14'tür. Yaş ile göç etme motivasyonu arasında güçlü bir ilişki olduğu söylenebilir; gençlerde göç etme motivasyonu daha yüksektir. 39 yaş ve altındaki köylülerin %41'i göç etmeyi planlarken, aynı oran

60 yaş üstü köylülerde %8'tir. Bölgelere göre bakıldığında ise Andırın ve Pos'taki göç motivasyonunun diğer bölgelerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Kadınların göç etme motivasyonunun erkeklerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Kadınların %25'i göç etmeyi planlamakta ya da bir gün göç edeceğini düşünmekteyken bu oran erkeklerde %20'dir (Bkz. Grafik 43).

Grafik 43. Orman Köylerinde Göç Etmeyi Planlayanlar

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerde göç etme motivasyonunu etkileyen temel faktörlere odaklanılmıştır. Göçe neden olan dört temel unsur ön plana çıkmaktadır:

Ekonomik Kaygılar

Orman köylerindeki kısıtlı iş imkanlarının

özellikle genç kadın ve erkeklerde göç motivasyonunu etkileyen önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Orman köylüleri, maddi getirisi daha düşük olsa bile şehirdeki maaşlı ve sosyal güvencesi olan işleri köydeki tarımsal ve ormana dayalı işlerden daha itibarlı görerek, bu işleri daha çok tercih etmektedir.

“Geçim zorluğu olduğu için köylerde. Yani yetmiyor, belirli para kazanmaları lazım. Mecbur turizme atılmak zorunda. Kadınlar da aynı. Gençlerin hepsi Alanya’da.”

(Kadın, Merkezi Köy)

Eğitim Almak

Eğitimin göç etme üzerindeki etkisinde iki boyut gözlemlenmektedir. Birinci ve en temel motivasyon eğitimidir. Gençler köyden ilk çıkış anahtarının eğitim olduğunu düşünmekte ve bu nedenle ortaöğretimden sonra şehirde eğitim almayı tercih etmektedir. Eğitim alma motivasyonunu etkileyen iki temel faktör, köyden çıkma isteği ile eğitilmiş olmanın iş bulma sürecinde bir avantaj yaratacağına olan inançlarıdır. İkinci olarak, genç kadınlarda gözlemlediğimiz diğer bir motivasyon, kendilerinden ziyade çocuklarının eğitim olanaklarını genişletme hedefidir.

“Göç etmeleri, yani şöyle, okuyorlar kendilerini kurtarıyorlar. Her türlü yere gidiyorlar mesela tayini çıkıyorsa, kimisi doktor olur öğretmen olur. Ama çoğunlukla okuyorlar. Alanya’ya da gidiyorlar çoğunlukla.”

(Kadın, Merkezi Köy)

Evlilik

Eğitilmiş genç kadınlar için iş bulma potansiyeli göç etmelerine imkân tanırken, düşük eğitilmiş kadınlarda iş bulmak güç olduğu için göç ihtimali zayıflamaktadır. Bu yüzden geriye tek çıkar yol olarak evlilik kalmaktadır. Şehirde yaşayan ya da yaşamayı amaçlayan kadınlar için evlilikler vasıtasıyla göç yaygındır.

“Kadınlar evlenirse öyle kalıyor, evlenmezse okuduysa okuduğu yere gidiyor çalışıyor ya da evlendiği kişiyle gidiyor. Çoğu da zaten iş imkânı yoksa burada, gidip başka bir yerde çalışıyor.”

(Kadın, Merkezi Köy)

“Burada isteği bir iş sahası olmadığı için gidiyorlar, çiftçiliği kimse yapmak istemiyor. Kızlar daha fazla istemiyor. Daha rahat olmak için istiyorlar, sigortalı bir beyin hanımı ne yapar ancak evde olur. Evlilik düşüncesiyle kızlar daha çok istiyor.”

(Muhtar, Geçiş Köyü)

“Ama okuyana kıyasla daha kötü olur motivasyonları. Eğer kız lise okumazsa en fazla dört yıla evlendirilir, üniversite okumazsa iki yıla evlendirilir.”

(Erkek, Dağ Köyü)

Şehir Hayatının Köy Hayatına Tercih Edilmesi

Gençler köyü sosyal anlamda kısıtlı olarak görmektedir. Gençlere göre şehir hayatı köy hayatına göre daha kolaydır. Gençler iş bulmayı, eğitim almayı ve evliliği kendilerini şehir hayatına taşıyacak araçlar olarak tanımlamaktadır.

“Bizim buradan genelde Adana’ya göçen oluyor. Göçemeyen kızlarımız evleniyor, erkeklerimiz de ya madende ya inşaatta ya da mevsimlik belediyede çalışıyor. Köyde zor tabii her şey, zaman geliyor su yok, zaman geliyor ulaşım yok, zaman geliyor okul yok, sen ister misin genç kız olsan böyle bir yerde yaşamak? Öyle olunca bazen kızlarımız şehirlerde de evlenebiliyor. Mesela benim kızım şimdi liseye gidecek ben tasalanmaya başladım, ne yapayım göçsem mi, yapabilir miyim diye düşünüyorum.”

(Kadın, Dağ Köyü)

“Mecbur gitmek zorunda insanlar. Kimse kalmıyor köyde, herkes gidiyor. Millet düşünüyor ki herkes eline bir akıllı telefon almış, ya işte ben elimde bu telefonu taşıyorum keçi mi güdeceğim? Ben şu ayakkabıyı giyiyorum bilmem

Adidas’ındır, Nike’ındır bilmem şunundur bunundur filan. Ben şu t-shirtü giyiyorum şuraya giremem. Niye? Çünkü içinde karakteri yok... Ya işte ben Facebook’a şu fotoğrafımı attım, beni orada gören bu işi yaptığıma inanmaz.”

(Kadın, Dağ Köyü)

Göç etmeyen gençlerin kalmayı tercih etmelerindeki temel motivasyon ise anne ve babalarına bakmaktır. Ailelerde göçler sonrası bazı çocuklar köyde kalmakta, kendi ebeveynlerinin ileriki yaşlardaki bakımını üstlenmektedir. Göç etmeyen gençlerin genel olarak, göç eden kardeşlerine göre daha düşük eğitilmiş ve riske girmekten çekinen kişiler olduğu söylenebilir.

“Zamanıyla bir kere askerden gelmiş ben kendimi toparlayacağım deyip burada kalmış toparlayamamış o yüzden buradadır yani.”

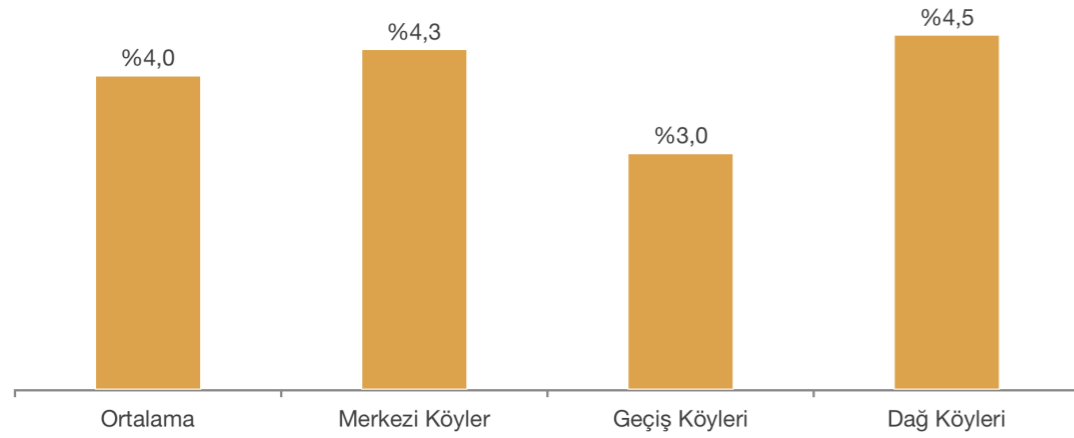
(Muhtar, Geçiş Köyü)

“Okula gidemedilerse işe girmek istiyorlar ama bu beklentiler karşılanmıyor. Kızlarda da okuyan okuyor okumayan kalıyor burada.”

(Muhtar, Geçiş Köyü)

Orman köylerinden göç eden kişiler geri gelmemektedir. Orman köyü hanelerinin yalnızca %4'ünde kentten köye geri gelmiş kişiler yaşamaktadır (Bkz. Grafik 44). Bu

kişiler ağırlıklı sosyal güvence ve emeklilik gibi olanaklara erişmiş olan erkekler ve ailelerinden oluşmaktadır.

Grafik 44. Orman Köylerinde Kentten Köye Geri Dönen Aile Bireyi Olan Hane Oranı

Orman köylerinden **göç eden kişiler geri gelmemektedir.**

Orman köyü hanelerinin yalnızca

%4'ünde

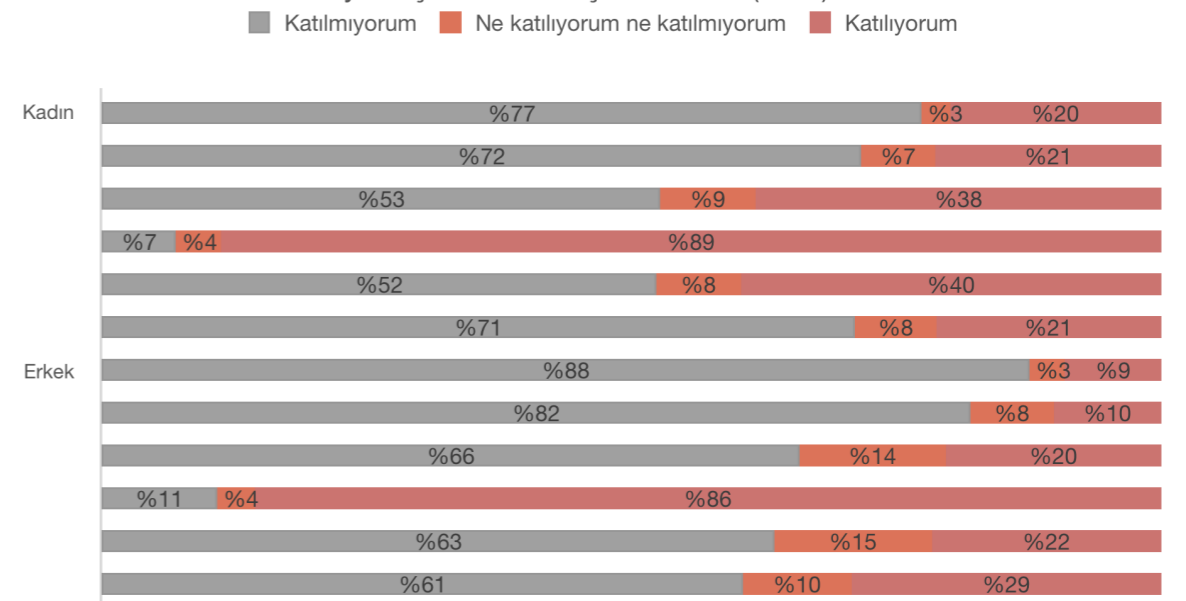
kentten köye geri gelmiş kişiler yaşamaktadır.

ORMAN KÖYLERİNDE SOSYAL YAŞAM, TOPLUMSAL CİNSİYET VE KAYNAKLARA ERİŞİM

Toplumsal Cinsiyete İlişkin Algı ve Tutumlar

Orman köylülerinde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutuma ilişkin sorulara verilen yanıtlarda eşitlikçi bir söylem gözlemlenmiştir. Öte yandan, erkekler ile kadınlar söylemsel olarak eşitlikçilik bağlamında paralellik göstermekte olsa da kadınların duyarlılıkları kısmen daha fazladır. Örneğin, "lise/üniversiteye evden bir çocuk gidecekse, kız çocuktansa erkek çocuk gitmelidir" önermesine katılanlar bölgedeki orman köylülerinin yalnızca %15'i, katılmayanlar ise %82'sidir (erkeklerde %77, kadınlarda %88).

Finansal kaynakların paylaşımı konusunda da benzer bir tablo ortaya çıkmaktadır. "Kadınlar elde ettikleri tüm gelirleri eşlerine vermelidir" önermesine katılanlar orman köylülerinin %16'syken, katılmayanlar %77'sidir (erkeklerde %72, kadınlarda %82). Şiddete ilişkin önermeye bakıldığında, erkeklerin kadınlara uyguladığı şiddetin cezalandırılmasına destek %90'a yaklaşmaktadır (Bkz. Grafik 45). Kadınlarla erkeklerin en fazla farklılaştıkları nokta ise kadınların eşleri istemezse çalışmaması gerektiğini ifade eden önermedir. Buna kadınların sadece %20'si katılırken erkeklerde bu oran kadınlardakinin yaklaşık iki katına çıkmaktadır (%38).

Grafik 45. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Algı ve Tutumlar

“Eskiden kızlar okutulmazdı, ama şimdi öyle değil. Benim de bir tane kızım var, kendisi ben okumayacağım artık diyene kadar ben ayağımdakini satar yine okuturum kızımı.”

(Kadın, Dağ Köyü)

“Üniversiteyi bitirdikten sonra nerede iş bulursa. Memur olursa memuriyetine devam ediyor, olamazsa turizme, otele. Kızlar memur olamazsa kocaya gider. Ama şimdi onlar da çalışmaya başladı. Boşta duran kalmadı.”

(Muhtar, Geçiş Köyü)

Söylemsel olarak kadın erkek eşitliği orman köylüleri arasında yer bulmuş olsa bile, bu eşitlikçi tutumun davranışa büyük oranda yansımamış olduğu görülmüştür. Raporun ilerleyen bölümlerinde hem algısal hem de davranışsal olarak toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeklerin köyün sosyal hayatındaki konumu, toplumsal cinsiyet ekseninde iş bölümü ve kaynaklara erişim tartışılacaktır.

Köyde Sosyal Yaşam

Kadınlar ve erkekler düşün ve cenazelerin dışında pek bir araya gelmemektedir. Erkekler boş vakitlerini varsa köydeki kahvehanede geçirmektedir. Kahvehane dışında da erkeklerin sosyalleşebilecekleri farklı alanları ve cemaatleri vardır:

erkekler camilerde, kooperatif / birlik binalarında, muhtarlıklarda ve toplantı yapma amaçlı kurulmuş mekanlarda vakit geçirebilmektedir. Alışveriş, araç tamiri, kamuda halledilecek işler için ilçeye gidenler genellikle erkeklerdir. Toplumsal cinsiyet eşitliğini göz önünde bulunduran sosyal aktiviteler ve mekanların olmayışı kadınların sosyalleşmelerine engel olmaktadır.

“İnsan köyde sıkılıyor, herhangi bir aktivite yok, spor yapacağın yer yok, bir park yok, oturayım çayımı içeyim diye bir yer yok köyde. Sadece akşamları bir gezmeye gidiyorsun köyde.”

(Kadın, Dağ Köyü)

“Kadınların hiçbir sosyal aktivitesi yok köyümüzde. Oturacak bir kafeteryamız gidilecek bir yerimiz yok. Evler dışında yok. Erkeklerin en azından kahveleri var, kendilerine vakit ayırabildikleri bir yer. Maalesef kadınlarımızın yok.”

(Kadın, Merkezi Köy)

“Erkekler şehir merkezine giderler gezmeye. Kadınların sosyalleşme alanı pek yoktur. Benim de yok pek, giderim ama işim olursa. Bugün arkadaşım ile gezmeye diye gitmem mesela.”

(Kadın, Merkezi köy)

“Erkekler, kahvelerde devamlı otururlar. On sekiz saat açıktır kahve. Kadınlar, komşularda, iyi günde, kötü günde, cenazede, düğünlerde.”

(Muhtar, Merkezi Köy)

“Erkekler akşamları birbirlerinin evine gider, camide, kahvede buluşurlar. Köy aralarında toplu olarak buluşurlar komşuya giderler, gezerken birbirlerini görürler.”

(Muhtar, Dağ Köyü)

“Dini ibadetler, muhabbetler köylüyü bir araya getiren etkinlikler oluyor. Erkekler camide, kadınlar evlerde sosyalleşiyor. Namaz olduğu zaman, toplantı yaptığımız zaman vatandaş öyle iç içe olur.”

(Muhtar, Geçiş Köyü)

Köylerde gerçekleşen tarım, hayvancılık ve ormancılık faaliyetlerinin yoğunluğuna göre kadınlar arasında komşuluk ilişkileri görülmemekte; gün içinde kısa buluşmalar gerçekleşebilmektedir. Kış aylarında ise hanedeki herkes için, en çok da kadınlar için sosyalleşmek pek mümkün olmamaktadır.

“Kışın gidemeyiz zaten gündüz, işimizi ancak bitiririz. Yazın bir saat, iki saat komşuya gideriz.”

(Kadın, Geçiş Köyü)

Daha dağınık yerleşimlerin olduğu, geçim kaynağı ağırlıklı hayvancılık olan köylerde ise kadınlar için komşuluk ilişkilerini geliştirmek güçleşmektedir.

“Kadınlarla hiç buluşmayız biz, kimi davara gider kimi başka yere. Dağınık herkes.”

(Kadın, Geçiş Köyü)

Maddi yetersizliklerden dolayı bütçede boş zaman için yapılacak aktivitelere yer verilememektedir.

“En son ne zaman çıktım hatırlamıyorum. Çok çıkmıyoruz dışarıya, maddi sıkıntıdan dolayı.”

(Kadın, Merkezi Köy)

Kadınlar boş vakitlerini yine aileleriyle birlikte geçirmektedir; aile bireylerinin olmadığı durumlarda ise mekân yokluğuna dikkat çekmektedir. Özellikle genç kadınlar, yapılacak işlerden ve çocuk bakımından dolayı kendilerine zaman ayıramıyor olmaktan şikâyet etmektedir.

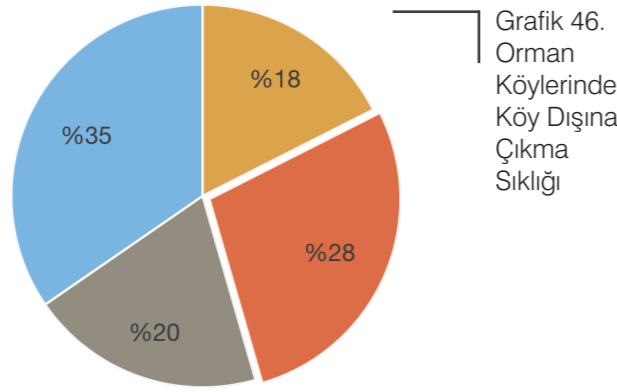
“Yazın bir kendilerine ait bir oturup sohbet edebilecekleri bir yer yok. Beraberlikleri yok yani kadınların, devamlı aileleriyle gezip tozuyorlar. İlişki kuramıyorsun yani başka kadınlarla.”

(Kadın, Merkezi Köy)

Köy Dışında Geçirilen Zaman

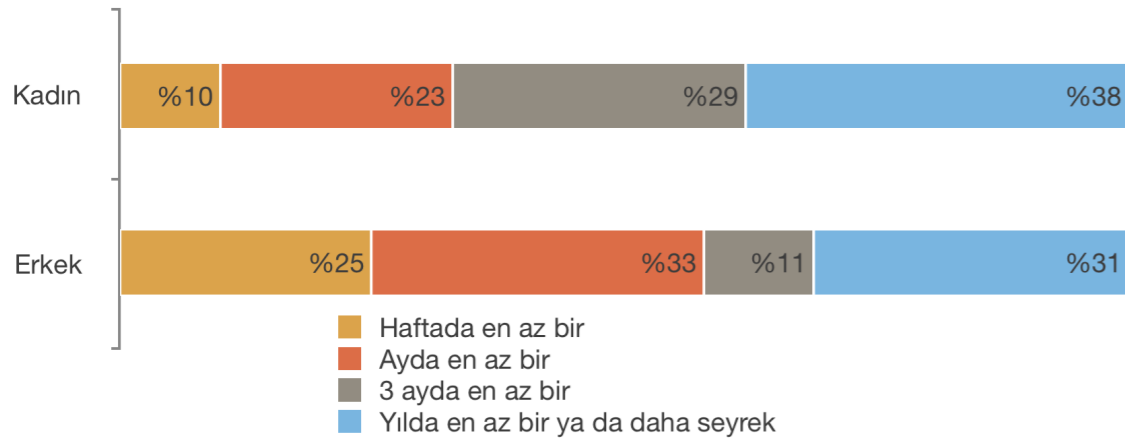
Köy dışına çıkma ve köy dışında vakit geçirme oranlarına bakıldığında, erkeklerin zorunlu olmadıkları durumlarda da kadınlardan daha sık köy dışında vakit geçirdiği görülmektedir. Orman köylülerinin %17'si haftada en az bir kez köy dışına

çıkarken, %35'i yılda bir kereden daha az köy dışına çıktıklarını ifade etmektedir. Her 4 erkekten 1'i haftada en az 1 kez köy dışına çıkarken, bu oran kadınlarda 10 kadında 1'dir. Kadınların %68'i ayda 1 kereden az köy dışına çıktığını ifade etmektedir (Bkz. Grafik 46, Grafik 47).

Grafik 46.
Orman
Köylerinde
Köy Dışına
Çıkma
Sıklığı

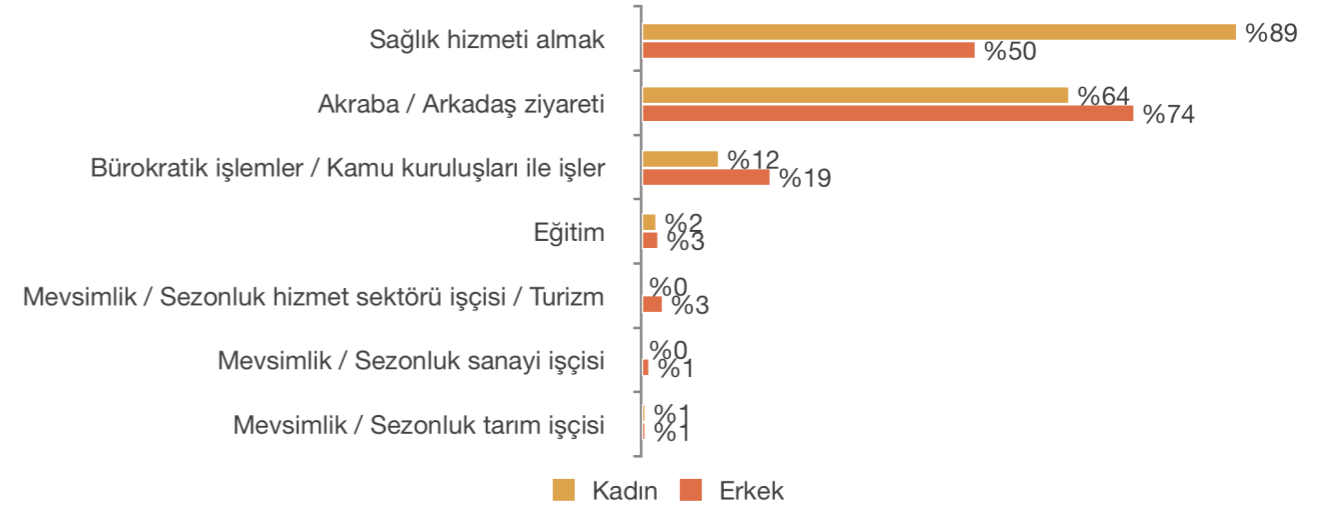
● Haftada en az bir ● Ayda en az bir ● 3 ayda en az bir ● Yılda en az bir ya da daha seyrek

Grafik 47. Cinsiyete Göre Köy Dışına Çıkma Sıklığı

Köy dışına çıkma nedenlerine bakıldığında ise kadınların köy dışına çıkmalarının temel nedeninin sağlık hizmetlerine erişim, erkeklerin ise sosyalleşme olduğu görülmektedir.

Kadınların %89'u köy dışına sağlık amacıyla çıktığını ifade ederken, erkeklerin %74'ü akraba / arkadaş ziyareti için çıktığını söylemektedir (Bkz. Grafik 48).

Grafik 48. Cinsiyete Göre Köy Dışına Çıkma Nedenleri

"Valla bir hizmet için gitmiyoruz, sadece sağlık sorunumuz olursa gidiyoruz bir yere."

(Kadın, Merkezi Köy)

"Giresun'a gittim de 5-6 ay önce. Kızım vardı doğum yapacaktı onun için gitmiştim."

(Kadın, Geçiş Köyü)

"Bir yere gitmedim. Bir cenaze filan olursa oralara. Valla oruçtan önce gitmiştim cenazeye."

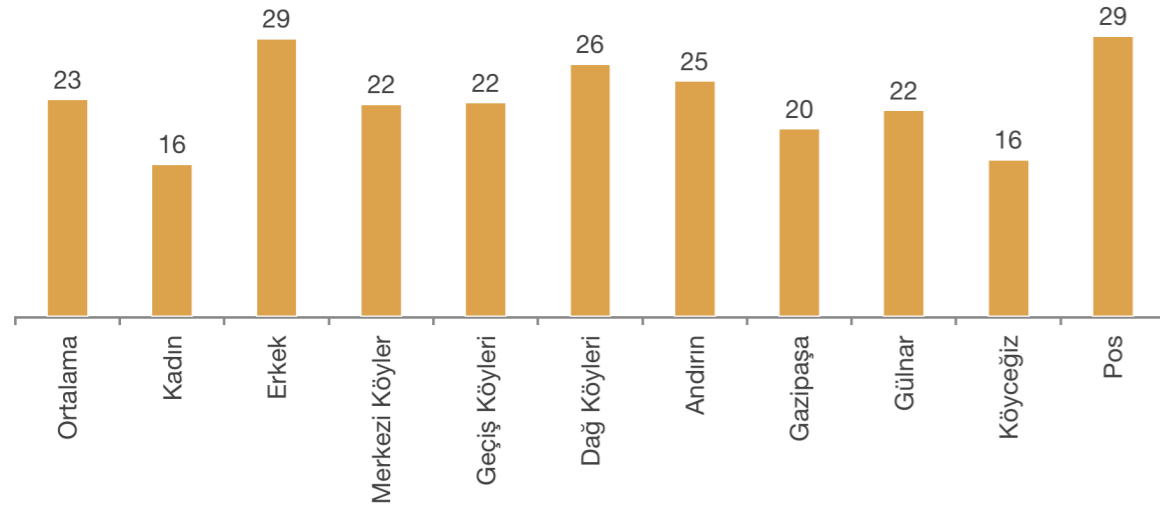
(Kadın, Geçiş Köyü)

"Erkekler şehir merkezine giderler gezmeye. Kadınların sosyalleşme alanı pek yoktur. Benim de yok pek, giderim ama işim olursa. Bugün arkadaşım ile gezmeye diye gitmem mesela."

(Kadın, Merkezi Köy)

Son bir yıl içerisinde köy dışında geçirilen gün sayısına bakıldığında ise erkeklerin köy dışında kadınların yaklaşık iki katı kadar gün geçirdikleri görülmektedir. Erkekler bir yılın yaklaşık bir ayını köy dışında geçirirken, bu rakam kadınlarda

16 gündür. Pos, Andırın ve Gülnar'da ve dağ köylerinde köy dışında geçirilen gün özellikle yaylacılık nedeniyle diğer bölge ve kategorilerden daha yüksektir (Bkz. Grafik 49).

Grafik 49. Son 1 Yıl İçerisinde Köy Dışında Geçirilen Gün Sayısı

“Çocuk var, kayınbabam tansiyon hastası. Hadi sen gitse aklın onlarda kalıyor. İnsan gitmek istese gider de bırakamıyorsun, vicdanın el vermiyor.”

(Kadın, Dağ Köyü)

Hane İçi ve Üretimde İş Bölümü

Köylerde genç ve orta yaşta evli kadınların gündelik yaşamlarını belirleyen iki faktörden bahsetmek mümkündür:

Hanenin temel geçim kaynakları ve bununla ilgili işlerde alınan roller ile hanede bakım gerektiren çocuk ve yaşlı sayısı.

Bu faktörlere göre farklı hallerden bahsedilebilir. İlki “tarlasında, bağ ve bahçesinde tam zamanlı çalışan, hayvanlarının bakımıyla ilgilenen,” bunların yanı sıra hane içindeki işlerden, yaşlı ve çocukların bakımından da sorumlu olan kadınlardır.

Bu kadınların hanelerinde:

- Ailenin gelir kaynakları arasında tarım ağır basmaktadır.
- Kadın hem tarlada çalışmakta hem hane içinde işleri varsa onları yapmakta, hem yaşlı ve çocuk bakımıyla ilgilenmektedir.
- Kadınların gün içinde tarla ve ev arasında mekik dokuduğu görülmektedir.
- Bu hanelerde hayvancılık, hanenin gıdasını sağlayacak ve kimi zaman da geçimine kısmi katkıda bulunacak ölçüde gerçekleşmektedir.
- Hayvancılık faaliyetleri, kadınlar ile özdeşleştirilen bakım sorumluluklarının bir parçası olarak görülmekte, hayvan bakımı da ev işlerinin bir uzantısı olarak kabul edilmektedir.

“Kadın her türlü işi yapıyor ama erkek yapmıyor doğrusunu söylemek gerekirse. Evin içinde iş yapmıyor yine erkek. Tarlada da yapmadığımız iş yok, çapa yapıyoruz, ekin biçiyoruz, nohut yoluyoruz, bahçe dikiyoruz.”

(Kadın, Dağ Köyü)

İkincisi “tarlasında, bağ ve bahçesinde yarı zamanlı/dönemsel çalışan, ağırlıklı hayvanların bakımıyla ilgilenen” kadınlardır.

Bu kadınların hanelerinde:

- Geçim kaynakları arasında hayvancılık önemlidir ve hayvan sayısı yüksektir. Hayvan sayısı arttıkça erkekler kısmen de olsa hayvan bakımına ilişkin sorumluluk almaktadır.
- Büyük tarlalara sahip olmayan bu köylülerin hanelerinde tarım, daha çok ailenin kendi ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılmaktadır. Bu durumda da tarımsal faaliyetler yine ev işlerinin bir uzantısı olarak görülmektedir.
- Buğday gibi hasat zamanında yoğun iş gücü gerektiren tarım ürünlerinde kadınların, tarla işlerine hasat zamanında dönemsel olarak katılımı söz konusu olmaktadır.

“Kadın hayvana bakar, çocuğuna bakıyor, erkekler de işine bakıyor. Kadın evinin işine bakıyor, gelin var işte yardım ediyorlar. Erkekler çalışırlar ne yapsınlar evde.”

(Kadın, Geçiş Köyü)

“Ormanda çalışan mesela kesime alınırsa bayanı yanında yemekçi olarak alırlar ya da budama yapar, kocasına yardımcı olur.”

(Kadın, Dağ Köyü)

Üçüncüsü “sezonluk işlerde tam zamanlı çalışan, kendi bağ ve bahçe işlerinin yanı sıra hayvanlarının bakımıyla ilgilenen” tüm bunlara ek olarak hane içindeki işlerden, yaşlı ve çocukların bakımından da sorumlu olan kadınlardır.

Bu kadınların hanelerinde:

- Ana geçim kaynakları arasında tarım ve hayvancılık yer almamaktadır.
- Genç ve orta yaşta kadınlar olup, sezonluk işler için geçici süreliğine eşleriyle birlikte kendi köylerinde ya da civar illerde ağırlıklı sera, sera olmazsa fabrika işçiliği yapmaktadır.
- Küçük yaşta bakım gerektiren çocuklar, sezonluk işler için civar illere gidilmişse erkeğin annesine/kayınvalideye bırakılmaktadır.
- Evdeki gençler de fabrika işçiliği için sezonluk bir şekilde aileyle birlikte çalışmaktadır.
- Kadınlar, köylerinde mevcutsa sera işleri, hane içindeki işler ve hayvanların bakımından da sorumludur.

“Bizim buralarda kadınlara daha çok ağırlık vardır iş konusunda. Erkekler genelde hale gider, ilaç yapar, bu tip şeyler. Kadınlar sürekli camekanda çalışır, çıkar eve yemek yapar, çocuklarla ilgilenenler kadınlardır. Camekanda çalışsalar bile o kadar umursamazlar.”

(Kadın, Merkezi Köy)

“Kadın erkek bizim burada eşit, gün boyunca serada çalışır. Kadın evde

çocuğa bakar yemek yapar erkek evde oturur. Evin alışverişini yapar. Pazar işini, çarşı işini.”

(Muhtar, Merkezi Köy)

“Kadın da eğer serası varsa yaz kış çalışıyor. Toplamacıyız biz yani satmıyoruz. Karı koca birbirine yardımcı olur. Erkek bir şey yapmaz evde, kadın serada işi bitince evde devam eder.”

(Muhtar, Merkezi Köy)

Dördüncüsü ise ailede birden fazla kuşak kadının işlere katılması ve bunların arasında da genç kadınların işlerin çoğunu yüklenmesi durumudur. Kadınlar yaşlandığında ve/veya geçici olmayan bir hastalığa sahip olduklarında üzerlerindeki ev işleri, hayvan bakımı, tarla ve bahçe işleri, erkeklere değil, evin genç kadınlarına geçmektedir. Eşi emekli olan kadınlar ise görece daha rahat bir hayat yaşamaya başlamaktadır.

Yaşlı ve Çocukların Bakımı

Erkekler yaşlı ve çocukların bakımında sorumluluk almamaktadır. Kadınlar eşlerinin anne-babalarıyla ilgilenmekle de yükümlüdür ve aynı hane içerisinde yaşamasalar dahi gün içerisinde yaşlılarla ilgilenmek için ortalama iki saat harcamaktadır. Kadınlar erkeklere göre okul çağındaki çocukların bakımıyla daha yakından ilgilidir ve gün içerisindeki zamanlarını çocukların okul saatlerine uygun bir şekilde ayarladıklarını ifade etmektedir.

Hayvanların Bakımı

Küçükbaş ya da büyükbaş fark etmeksizin hayvanların bakımı ağırlıklı olarak kadınlardır. Kadınlar sabah ilk iş olarak hayvanların ahırını temizleyip yemlemekte ve sağım yapmaktadır. Hayvan sayısı azaldıkça hayvanın bakımı neredeyse tamamen kadına kalmaktadır.

“Kadın da erkek gibi ineği varsa, hayvanı varsa onunla ilgileniyor. Erkek evin içinde ne yapsın yani yoruluyor geliyor. Erkek de yardım etse keşke bayanlara ama olmuyor öyle bir şey ben çok tanımıyorum yardım eden.”

(Muhtar, Geçiş Köyü)

“Kadınlar, herkesin bir baş ineği vardır onunla uğraşır. Erkekler de yevmiyeli iş kovalar.”

(Erkek, Geçiş Köyü)

“Erkeklerin işi bellidir de küçükbaş hayvancılık yaptığı için ortak bir iştir bu. Kadınlar ev kadınıdır erkekler de geçimini sağlar. Koyunları bayanlar sağlar genelde. İş yoksa çayı demle, iç, evde yapılacak iş belli. Kadınlar erkekler diye bir ayırım yok burada, ortak işte olduğumuzdan herkes aynı işi yapıyor.”

(Muhtar, Merkezi Köy)

“Valla kadınlar da erkekler gibi hayvancılıkla ilgileniyor. Tarlada mısır biçmeye yardım ediyor, buğdayda neye gücü yetiyorsa onu yapıyor, süt sağıyor. Erkeklerin evde bir işi yok, daha rahat diyebiliriz.”

(Erkek, Dağ Köyü)

Erkeklerin hayvan bakımına ilişkin sorumluluk almaları beklenmemekte, erkeğin hayvan bakımı konusunda katkı sunması “kadına yardım” olarak ifade edilmektedir.

“Kadınlar genelde hayvanlara bakar. Erkek de dışarıda çalışır, ormanda başka yerde çalışır. Yardım eder erkek evdeyken. Hayvancılığa ineklere yardım eder, işe yardım eder yani. Bulaşık yıkamaz tabii, hasta filan olursa kadın yıkar, yoksa durup dururken erkek bulaşık yıkamaz. Kadın da hayvanlar, bağ bahçe, yemeği bulaşığı temizliği filan.”

(Kadın, Geçiş Köyü)

Kadınlar özellikle kış aylarında el işleriyle ilgilenmekte, genç kadınlar boş zamanlarında birikim yapmak, ek gelir sağlamak amaçlı el işleri yapıp satmaktadır.

Orman köylerindeki kadınların günlük rutinlerini sergileyen ortalama bir gün şu şekildedir:

Sabah – Öğle Vaktine Kadar

- Uyanma saati ağırlıklı olarak sabah 5
- Kahvaltı hazırlama, hayvanların bakımı, süt sağımı
- Hanedekileri güne hazırlama (çocukları okula gönderme, eşi işe yolculama, yaşlılarla ilgilenme)
- Bulaşık, temizlik işleri
- Tarım işleriyle ilgilenme
- Öğle yemeği yapma

Öğle Vakti

- Öğle yemeğini hazırlama, okuldan gelen çocukları karşılama ve ilgilenme
- Öğle arasındaki boşluklarda hane için birkaç günlük ekmek/yufka ya da kışa hazırlık işleri yapma
- Komşularla vakit geçirme

Öğleden Sonra – Akşama Kadar

- Büyükbaş, küçükbaş ve kümes hayvanlarıyla ilgilenme
- Tarım işleriyle ilgilenme
- Akşam yemeğine hazırlık

Akşam

- Hayvan bakımı, süt sağımı
- Akşam yemeği hazırlama, sofraya toplama, bulaşık yıkama
- Yaşlı ve çocuklarla ilgilenme
- Çay, meyve servisi
- Uyku

Orman köylerindeki erkeklerin günlük rutinlerini içeren örnek bir gün şu şekildedir:

Sabah

- Uyanma saati 7'de başlıyor
- Kahvaltı yapma
- İşe/tarlaya gidiş

Öğle Vakti

- Öğle yemeği
- Kahveye gidiş (Yaz döneminde kahve saatleri daha uzun olabiliyor)

Öğleden Sonra - Akşama Kadar

- İş/Tarla (Yaz döneminde tarla işleri için daha geç saatte hareket ediliyor, kahve/ dinlenme saatleri uzuyor)

Akşam

- Mesai bitimi
- Akşam yemeği
- Kahveye gitme / Komşuya misafirlik
- Uyku

Ek İşler

Sezonuna göre ekim işleri olduğunda, hasat döneminde ya da ilaçlama yapmak gerektiğinde erkeklerin bu işlere katılımı oluyor.

Gelir Dağılımı ve Paylaşımı

Kadınlar tarlada çalışmalarına ve hayvan bakımı yapmalarına rağmen yaptıkları işleri ekonomik olarak gelir getirici işler olarak görmemekte ve gelir bölüşümünde pay sahibi olduklarını düşünmemektedir. Genelde hanedeki erkeklerin yönlendirmesiyle çalışmalarını yürütmekte ve hane harcamalarında erkeklerin söz sahibi olmasını normal ve olması gereken bir durum olarak kabul etmektedir.

“Ben nereden para getireyim, evin işini yapıyorum ben. 50 tavuk aldı çocuğum onlardan da 40 tane kaldı, onları yemleyip çerçi gelince onunla yumurta karşılığında alışveriş yapıyorum, bazen tavuğu da sattığım oluyor. (...) Evde para görmüyorum ben. Ben tavukla yumurtayla ödüyorum.”

(Kadın, Geçiş Köyü)

“Ben bir lira dahi görmem. Eşim alır her şeyi, eşim evin ihtiyacını görür. Her şeyi parayla alıyoruz biz, yumurta buğday, kıt kanaat ancak geçiniyoruz.”

(Kadın, Geçiş Köyü)

Kadınların yaptığı işler emek yoğun işler olsa da işin değeri, getirdiği gelir miktarına bağlı olarak değerlendirildiği için kadın emeği ücretsiz ve değersiz bir emek olarak görülmektedir.

“Katkım olmuyor benim, beyim kazanır. Bu bahçeyle en çok ben ilgilenirim ama yüzde altmış ben yaparım onu ama onun geliri yok.”

(Kadın, Dağ Köyü)

Gelir dağılımındaki eşitsizlik kadınların farkında olduğu, ancak sorun olarak yorumlamadıkları bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Aslında çoğunu kadın sağlar. Çalışma yönünde kadın her zaman daha fazla çalışıyor, önem veriyor. Tabii ki erkeğin desteği olmadan olmaz ama kadınlar daha fazla çalışıyor. Kadınların aldıkları fazla bir pay olmaz, yedikleri içtikleri, üzerine başlarına aldıkları. Tabii ki alınan yine beraber oluyor, mesela tarla araba alınıyor ama. Özellikle şu da benim olsun diye kadınların aldığı bir şey olmaz. Ben de kendime bir şey almadım.”

(Kadın, Merkezi Köy)

Erkeklerle eşit düzeyde çalıştığını ve gelirin ortak dağıldığını söyleyen kadınlar da hane reisinin erkek olması gerektiğini belirtmektedir.

“Beyim. Çünkü o çalışıyor biz yiyoruz. Ben de çalışsam ben de olurum mesela aile reisi ama o çalıştığı için o oluyor genellikle. Ben pişiriyorum, yediriyorum.”

(Kadın, Merkezi Köy)

Eve giren gelirden kadınların kişisel harcamalarına neredeyse hiç pay ayrılmamakta, kişisel harcamalar lüks olarak görülmektedir. Kişisel harcamalar, boş zamanlarda yapılan el işlerinden elde edilen birikimler ya da kümes hayvanlarının takası ile çerçiden yapılan alışverişlerden ibarettir. Kadınların becerilerine göre birbirlerinin ihtiyaçlarını karşıladığı da gözlemlenmektedir.

“Ne yapacağım kendim için, elbiseye ne harcayacağım ki!”

(Kadın, Geçiş Köyü)

“Kuaförümüz yok, komşunun gelini ücretsiz yapar ufak tefek işleri.”

(Kadın, Dağ Köyü)

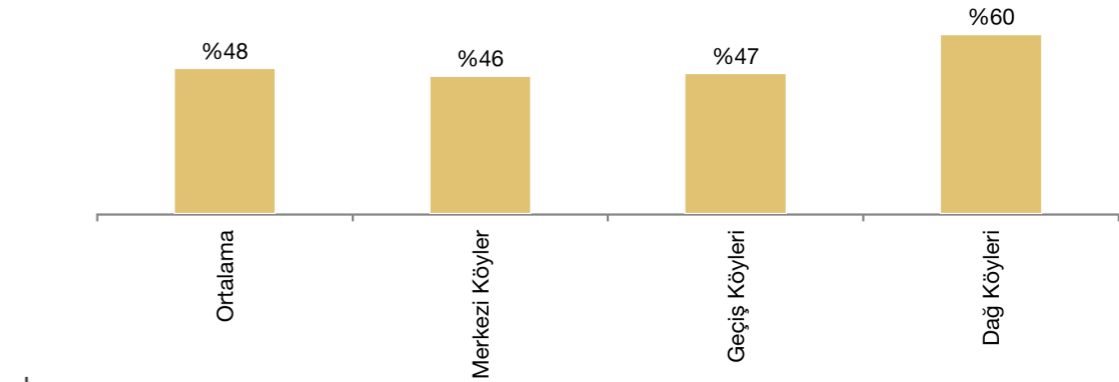
Eve giren gelirden **kadınların kişisel harcamalarına neredeyse hiç pay ayrılmamakta,** kişisel harcamalar lüks olarak görülmektedir

ORMAN KÖYLERİNDE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ALGISI

Orman köylülerinde iklim değişikliği konusunda bir farkındalığın mevcut olduğu gözlemlenmiştir. Köylüler iklim değişikliği sorulduğunda hem iklim değişikliğini doğrudan hissettiklerini ifade etmekte, hem de geçmiş ile karşılaştırma yaparak iklim değişikliğinin üretim faaliyetlerine ve gelirlerine etkilerini hikayelemektedir. Değişen iklime uyum sağlamak için tarımsal faaliyetlerinde geleneksel olarak ürettikleri

ürünler yerine ikame ürünler denendiği de sıkça ifade edilmektedir.

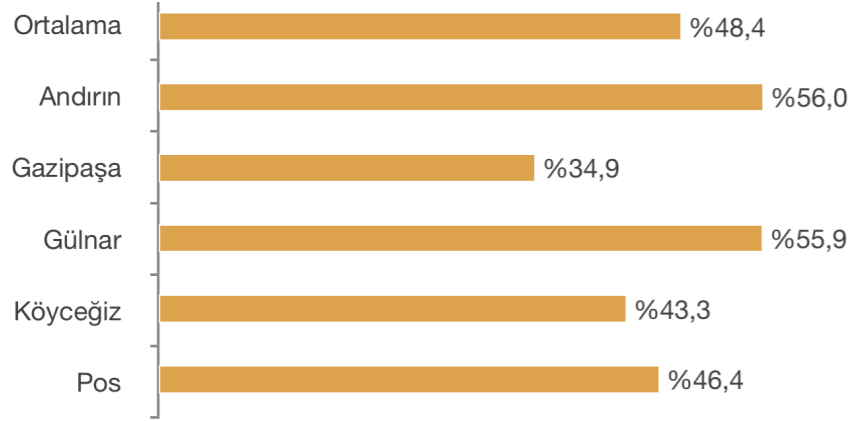
İklim değişikliğini ne derece hissettikleri sorulduğunda, örneklemin yaklaşık yarısı iklim değişikliğini hissettiğini belirtmiştir (%48). Bu oran özellikle geçim kaynaklarının çeşitliliği yönünden daha az imkana sahip olan dağ köylerinde belirgin bir şekilde yüksektir (%60) (Bkz. Grafik 50).

Grafik 50. Köy Kategorilerine Göre İklim Değişikliğinden Etkilendiğini İfade Edenler

Bölgelere göre bakıldığında ise iklim değişikliğinin en yüksek Andırın ve Gülnar'da hissedilir olduğu görülmektedir. Andırın ve

Gülnar orman köylülerinin %55'inden fazlası, iklim değişikliğinin kendileri için hissedilir olduğunu ifade etmiştir (Bkz. Grafik 51).

Grafik 51. Bölgelere Göre İklim Değişikliğinden Etkilendiğini İfade Edenler

Derinlemesine görüşmelerde orman köylüleri, ürünlerin veriminde düşüş olduğunu ve ekonomik zarara uğradıklarını sıklıkla ifade etmiştir. Ayrıca sıcaklık artışı ve kuraklık da bu bağlamda öne çıkan konular arasında yer almıştır.

"Kışların eskiye göre daha soğuk geçmesi. Mesela yaz geç gelip erken geliyor ya başta kışın, ektiğimiz mahsuller camkanda (serada) tam boyuta gelmeden soğuklardan etkileniyor ve alacağımız maaşın yarısını alıyoruz."

(Kadın, Merkezi Köy)

"Çok sıcak olmaya başladı. İşte o sıcakta bir yere çıkamıyorsun, evde duruyorsun. Bahçe kurudu bak kabaklarımız mabaklarımız."

(Kadın, Geçiş Köyü)

"Yazları öncekine göre sıcak geçiyor. Kışın yağış az düşüyor. Anamur ve Gazipaşa yağışın azaldığı bölge."

"Tarım için yeterli suyumuz yok. Hayvanı da etkiliyor tarımı da etkiliyor."

(Muhtar, Geçiş Köyü)

"Mesela bu sene hiç havalarımız ısınmadı. Bizim buranın ikliminde şu an 40 dereceyi yaşamamız gerekirken hala soğuk bir havamız var. Yağmurlar çoğaldı, bu nedenle hem narenciyede zarar var hem arıcılıkta zarar var."

(Kadın, Merkezi Köy)

"Çok fazla kuraklık oluyor. Yeraltından bizim sondajla su çıkarılıyor köyden. Kuraklık bu yüzden kaynaklanıyor dediler. Bu sene inanılmaz yağdı, kar yağdı, bu sene kuraklık olmaz diyorduk ama yine oldu. İki sene önce filan nisan mayıs ayları yumurta gibi, taş gibi dolu yağdı bu köye."

(Kadın, Dağ Köyü)

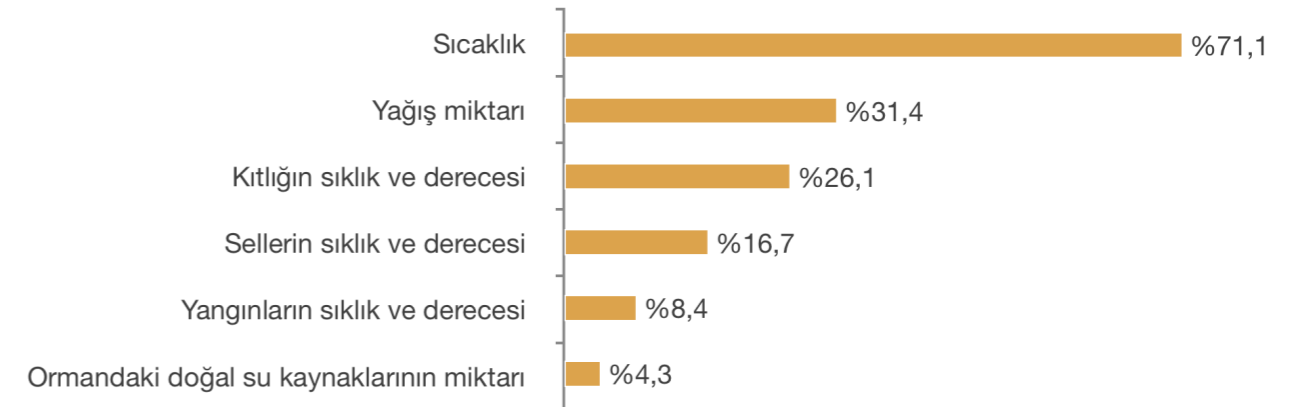
Andırın ve Pos bölgesindeki orman köylüleri, çevrelerinde yapılan hidroelektrik santrallerinin bölgenin iklim yapısını değiştirdiğini, kışları yumuşattığını, yağış olaylarını etkilediğini ve eskiden ürettikleri ürünleri bu iklim değişimi yüzünden üretemediklerini belirtmiştir.

"Eskiden çok kar yağardı kışın ama barajın etkisi var diyorlar, eskiden iki-üç metre kar olurdu, şimdi anca yirmi santim. Yollarımız açık ama kar"

bakımından, dolu bakımından sıkıntı oluyor; buğdayımız, arpamız donuyor."

(Muhtar, Merkezi Köy)

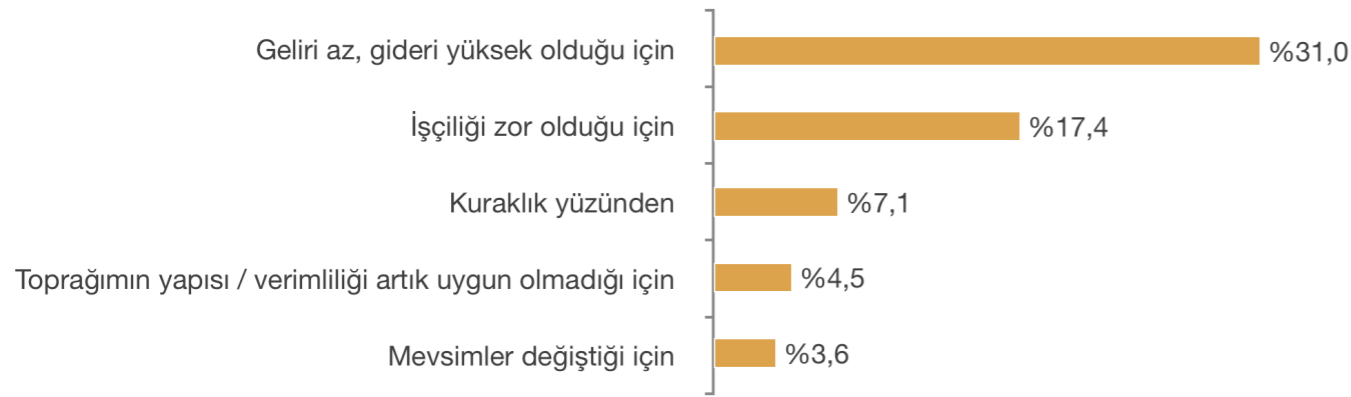
Mevsim normallerinde olmayan yağışlar, geç gelen kış mevsimi ya da kurak geçen yazların köylünün gündeminde olduğu görülmektedir. Köylülerin %70'inden fazlası sıcaklık artışının yaşandığını ifade etmekte, %25'inden fazlası kuraklığın ve kıtlığın sıklık ve derecesinin arttığını söylemektedir (Bkz. Grafik 52).

Grafik 52. İklim Değişikliği Faktörlerinin Arttığını Düşünenler

Köylülerin %7'si kuraklık ve %4'ü mevsim değişikliğinden dolayı tarımsal faaliyetleri bıraktığını ifade etmektedir. Tarımsal faaliyetleri bırakma nedenlerinin başında ise

tarımsal faaliyetlerde gelir gider dengesinin bozulması ve geçmişe oranla tarımsal faaliyetlerden elde edilen gelirin düşmesi gelmektedir (Bkz. Grafik 53).

Grafik 53. Tarımsal Ürünleri Üretmekten Vazgeçme Nedenleri

Orman Köylülerinde Orman Algısı

Araştırma kapsamında orman köylüleri ile orman algısı ekseninde bulanık bilişsel haritalama çalışması yapılmıştır. Bulanık bilişsel haritalama çalışmasında katılımcılardan, gözlerinde ormanın değerini arttıran ve azaltan faktörleri listelemeleri, sonrasında ise listelenen kavramları "Ormanın Değeri" merkez kavramı ile ilişkilendirmeleri istenmiştir.

Algı haritaları birleştirilerek oluşturulan bütünleşik algı haritası Ormanın Değeri merkez kavramı etrafında şekillenen orman algısının grafik temsiliidir. Analiz sonucunda, köylülerin orman algısının merkezinde ormanın yakacak sağlaması, oksijen kaynağı olması, mera alanı sağlaması ve gelir kaynağı olması kavramlarının yer aldığı belirlenmiştir.

Orman köylüleri orman ile pragmatik bir ilişki kurmaktadır; en öncelikli pragmatik ilişki de yakacak odun üzerindedir. Orman ile ilişkiyi belirleyen yakacak odun algısının temelinde, orman işçiliğinin en yaygın uygulaması olan odun üretiminin hem ısınma ihtiyacını

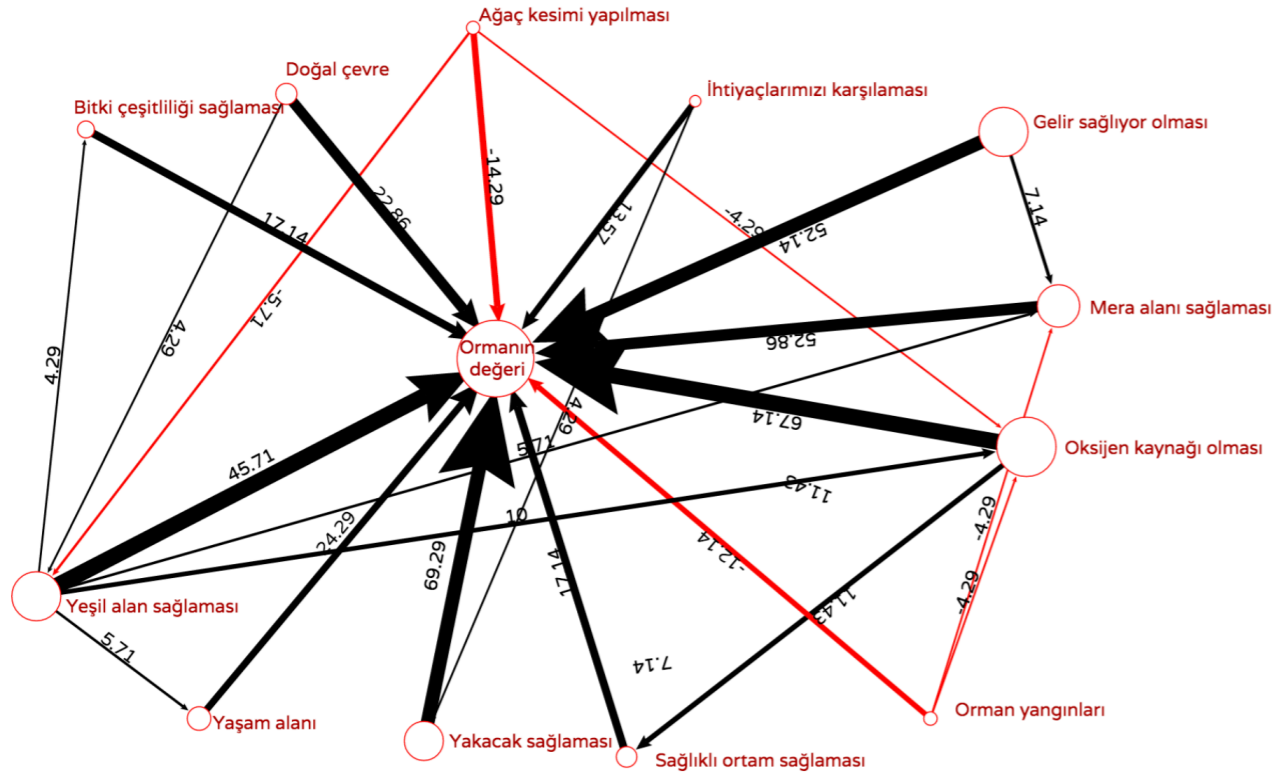
ORMAN İLE İLİŞKİ VE ORMANCILIK FAALİYETLERİ

karşılması hem de ekonomik bir gelir kaynağı oluşturması yer almaktadır.

İkinci olarak, oksijen kaynağı olması, köylülerin orman algısındaki taşıyıcı faktörlerden birisidir. Doğrudan gelir getirmese de orman, köylüler için kent yaşamına göre avantaj sağlayan bir sağlık kaynağıdır.

Orman algısını oluşturan bir diğer güçlü faktör ise mera alanı sağlamasıdır. Küçük ve orta ölçekli hayvancılığın hanelerin geçim kaynağı olarak kalmasının nedenlerinden biri orman sayesinde düşen yem giderleri, yani orman köylülerinin hayvanlarını ormandan otlatabiliyor olmasıdır.

Orman köylülerinin gözünde ormanın değerini negatif olarak etkileyen faktörler ise domuz saldırıları, ağaç kesimi, orman yangınları ve tahribattir. Bu üç negatif kavram arasında, ormanın kendi doğasına ilişkin tek negatif kavram domuz saldırılarıdır; diğer üç kavram ise ormanın kendisinden çok insanın ormana ilişkin uygulamalarıdır. Özetle orman köylülerinin gözünde ormanın değerini düşüren kavramların büyük bölümü insana ilişkin faktörlerdir (Bkz. Grafik 54).

Grafik 54. Orman Köylülerinde Ormanın Değeri Algısı - Bilişsel Harita

Orman köylülerinin algısal yapıları içerisinde orman algısını etkileyen faktörler toplumsal cinsiyete, yaşa ve yaşanılan orman köyünün kategorisine göre ayrıştırılarak karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Toplumsal cinsiyete göre değerlendirildiğinde kadınların algı düzeyinde orman ile erkeklere göre daha çeşitli ilişkiler kurduğu görülmektedir. Kadınlar erkeklere göre ormanı hane ekonomilerinde daha önemli bir kaynak olarak görmektedir. Kadınların algısında ormanın gelir sağlıyor olması, erkeklerin

algılarına göre daha güçlü bir biçimde orman ile ilişkilenebilmektedir. Erkeklerin gözünde ormanın değerinde farklılaşan faktörler ise domuz saldırılarının olması, ağaç kesimi yapılması ve ormanın potansiyelinin altında iş imkânı sunmasıdır.

Yaşa göre bakıldığında, ormanların yakacak sağlaması kavramı ormanın değeri ile 40 yaş ve üzerindekilerde, 40 yaş altındakilere göre daha güçlü ilişki kurarken, oksijen kaynağı olması kavramı ise gençlerde daha belirgindir.

Köy kategorilerine göre değerlendirildiğinde, orman algısında güçlü farklılaşmalar olduğu söylenebilir. Dağ köylerinde yaşayan köylülerin orman ile kurduğu ilişkiler hem pozitif olarak hem de negatif olarak diğer

kategorilerden daha kuvvetlidir. Orman ile kurulan ekonomik ilişkilere özgü kavramlar dağ köylerinde, ekoloji / yeşil alan merkezi köylerde, mera alanları ise geçiş köylerinde daha güçlüdür (Bkz. Tablo 7).

	Toplam	Erkek	Kadın	18 - 39	40 +	Merkezi Köyler	Geçiş Köyleri	Dağ Köyleri
Yakacak sağlaması	35	32	38	33	36	29	41	32
Oksijen kaynağı olması	34	34	33	40	33	28	36	42
Mera alanı sağlaması	26	26	26	25	24	28	30	18
Gelir sağlıyor olması	26	18	34	25	24	25	27	30
Yeşil alan sağlaması	23	24	22	20	23	30	18	21
Kaynak suyu sağlaması	17	9	25	25	11	15	25	11
Yaşam alanı	12	12	13	13	13	13	14	5
Doğal çevre	11	9	14	15	11	15	18	0
Evin ahşap ihtiyacını karşılaması	10	13	7	5	12	11	7	8
Erozyondan korunması	9	9	10	10	10	15	5	11
Ağaç hastalıklarının fazla olması	-2	-1	-3	0	-3	-3	-4	0
Diğer	-3	-3	-3	-10	0	0	-7	0
Hayvan ölümleri	-3	-3	-3	-5	-2	-5	-4	0
İş imkanı sunmaması	-3	-6	0	-5	-2	0	-4	-5
Orman alanının az olması	-3	0	-6	0	-4	0	0	-11
Av bölgesi olması	-4	-3	-4	-5	-3	-3	-2	-8
İnsan tahribatı olması	-5	-1	-9	-10	-4	-5	-1	-13
Orman yangınları	-6	0	-12	-1	-6	-6	-4	-11
Ağaç kesimi yapılması	-7	-12	-3	-5	-9	-10	-7	-5
Domuz saldırılarının olması	-8	-13	-3	-10	-7	-6	-7	-11

Tablo 7. Kategorilere Göre Ormanın Değerini Etkileyen Faktörler

Orman Koruma ve Ormandan Faydalanma

Ormanlık faaliyetlerinden elde edilen gelirler orman köylüleri tarafından ana geçim kaynağı değil, evin ek gelirleri olarak görülmektedir. Orman işçiliği, hiçbir iş bulunmadığında bir süreliğine geçim sağlamak amaçlı yapılan

işler olarak tanımlanmaktadır. Hanelerdeki orman işçisi sayısına bakıldığında, merkezi köylerdeki hanelerin %7'sinde ve geçiş köylerinin %2'sinde orman işçisi olduğu söylenebilir. Dağ köylerinde orman işçiliği daha yaygındır; dağ köyü hanelerinin %13'ünde orman işçisi vardır (Bkz. Grafik 55).

Grafik 55. Köy Kategorilerine Göre Hanelerde Orman İşçisi Sayısı

“Orman dışında ada çayı, kekik, defne yaprağı, bunu da Alanya’da toptancıya satıyor. Bir harçlık alıyor bir lira alan var iki üç alan var. Defne yaprağını kestiğin zaman üç dört sene sonra tekrar kesebiliyorsun. Bu budamayı ormandan yapıyorsun beş-altı lira kazancın var.”

(Muhtar, Geçiş Köyü)

“Orman var burda. Ama eskiden biraz kesim falan olurdu artık yok. Önceden her şeyi yapabiliydik, şu an yasayla değişti. Şu an büyükşehir yasasına göre her şey değişti. Orman köylüsüyüz ama aralarda ormana ot yolmaya gidiyoruz. Kesim olursa kesime gidilir. Eskiden ormanla beraberdik ama artık biraz uzak kaldık yani.”

(Muhtar, Merkezi Köy)

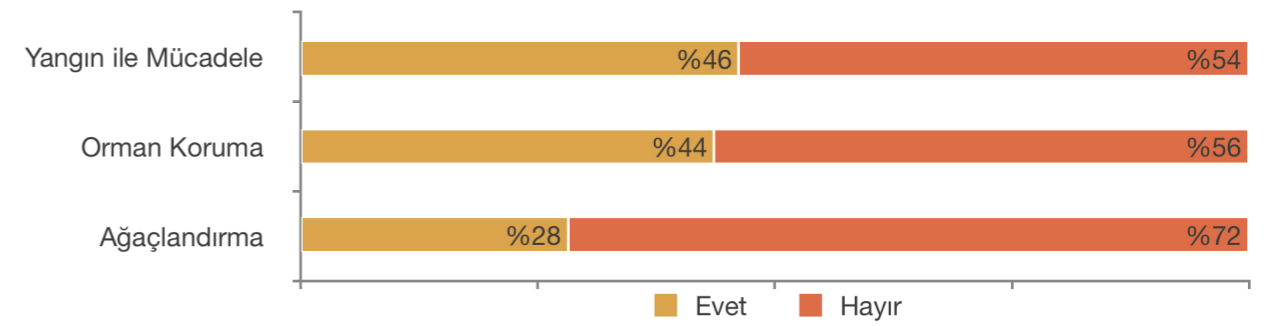
“Ormanlar eskiden çok zengindi, sonra devlet tıraşladı. Gelirimiz yok artık oradan. Devletin eline geçti şimdi hepsi. Köylüler hiç faydalanmıyor.”

(Muhtar, Dağ Köyü)

“Ben belediyede çalışmazken ormanlarda kesim olurdu onun için giderdik ormana başka ilgim olmadı. Şimdi müteahhitte verdiler, onlar kesim biçim yapıyor. Köylüler artık bir şey yapamıyor ormanda. Kooperatif vardı o da battı. Geçim kaynağı yok genel olarak.”

(Muhtar, Merkezi Köy)

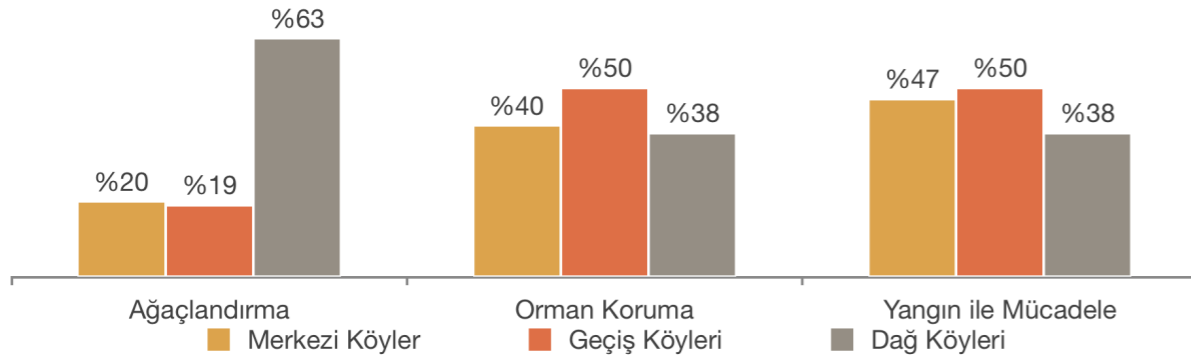
Orman köylerinde orman işletme müdürlükleri öncülüğünde orman köylülerinin katılımıyla gerçekleştirilen ağaçlandırma, orman koruma ve yangın ile mücadele aktivitelerinin son 10 yılda yapıp yapılmadığı köy muhtarlarına sorulmuştur. Orman köylerinin yaklaşık yarısında yangın ile mücadele ve orman koruma faaliyetlerinin yapıldığı görülmektedir. Orman köylerinin %28'inde orman köylülerinin katılımı ile ağaçlandırma faaliyetleri yapılmıştır (Bkz. Grafik 56).

Grafik 56. Son 10 Yılda Gerçekleştirilen Ormanlık Faaliyetleri

Merkezi köylerde ve geçiş köylerinde ağaçlandırma faaliyetlerine katılım düşük iken orman koruma⁹ ve yangın ile mücadele faaliyetlerine katılım yüksektir. Yapılan ormancılık faaliyetlerinin orman kategorilerine göre dağılımına bakıldığında, dağ köylerinin

%63'ünde ağaçlandırma faaliyetlerinin, geçiş köylerinin yaklaşık yarısında orman koruma ve yangın ile mücadele faaliyetlerinin, merkezi köylerin %40'ında orman koruma ve %47'sinde yangın ile mücadele faaliyetlerinin yapıldığı görülmektedir (Bkz. Grafik 57).

Grafik 57. Köy Kategorilerine Göre Son 10 Yılda Gerçekleştirilen Ormancılık Faaliyetleri

Orman Genel Müdürlüğü Algısı

Araştırma kapsamında 35 orman köylüsü ile Orman Genel Müdürlüğü'nün itibarı bağlamında bulanık bilişsel haritalama çalışması yapılmıştır. Katılımcılara "Orman Genel Müdürlüğü ve Orman İşletme Müdürlüğü'nün gözünüzdeki değeri nasıldır? Orman Genel Müdürlüğü'nün değerini arttıran ve azaltan etkenleri listeleyip, birbirleriyle ilişkilendirerek haritalandırabilir misiniz?" soruları sorulmuş ve katılımcıların sıraladıkları kavramlardan bir algı haritası çizmesi istenmiştir. Yapılan görüşmelerde elde edilen haritalar birleştirilerek bütünlüklü algı haritaları oluşturulmuştur.

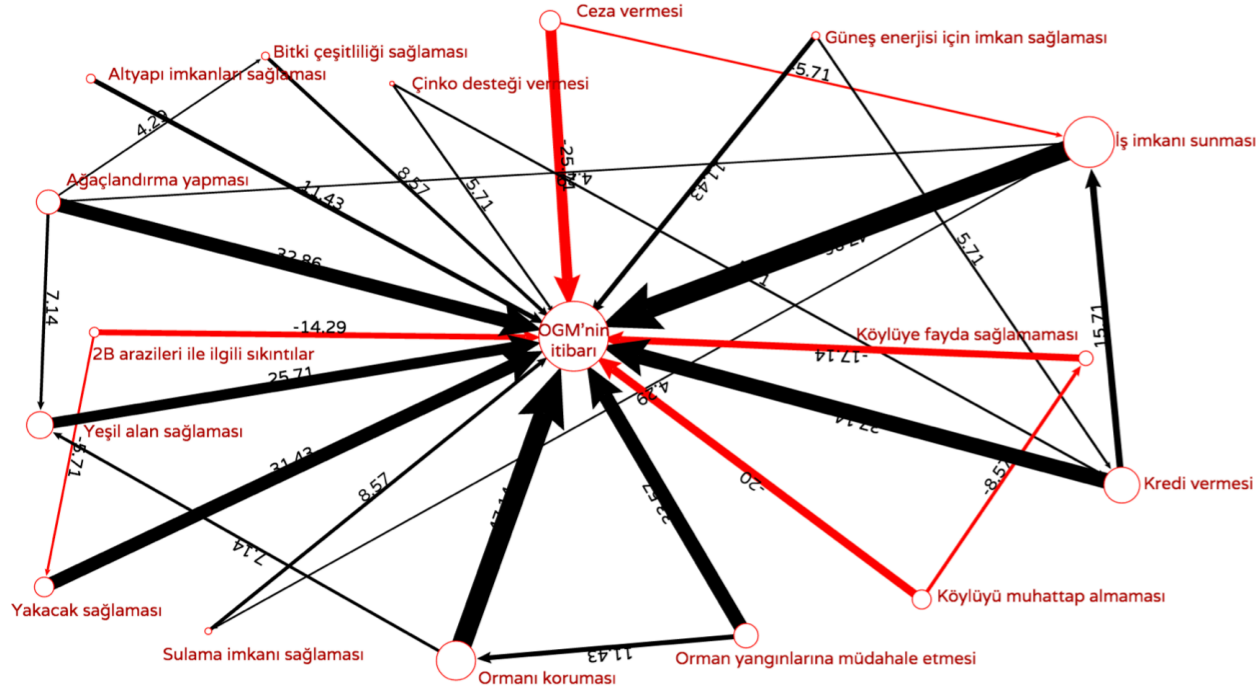
Orman köylülerinin algısında OGM'nin hem ekonomik faydası hem de orman korumaya ilişkin faydası benzer güçlerde yer almaktadır. OGM'nin orman köylülerindeki itibarını en güçlü pozitif etkileyen faktörler iş imkânı sunması, ormanı koruması, kredi vermesi, yangın ile mücadele ve ağaçlandırma faaliyetleridir. OGM'nin özellikle meyve ağaçları, arıcılık, seracılık ve odun dışı orman ürünlerine ilişkin hizmetleri doğrudan OGM'nin itibarı ile ilişkilendirilmemektedir.

ORMAN KÖYLÜLERİNDE OGM VE ORKÖY ALGISI

Köylüler için OGM'nin akılda kalan hizmetleri şöyle sıralanabilir: eskiden daha çok olmak üzere köylülere iş imkanı sağlaması (iş imkanı sağlaması ve sağlamaması hem pozitif hem de negatif olarak algıya yansımaktadır), ormanı koruması, yangınlara müdahale etmesi, köylülere yakacak sağlaması, kredi vermesi.

Kadın ve erkeklerin algısal haritaları birlikte incelendiğinde, özellikle muhatap alınmama konusunda belirgin bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Etki puanı 20 olan muhatap alınmama ilişkisi, kadınlarda 34, erkeklerde ise 6'dır. Başka bir deyişle, kadınlar OGM'nin köylüleri (özellikle de kadınları) muhatap almadığını düşünmektedir.

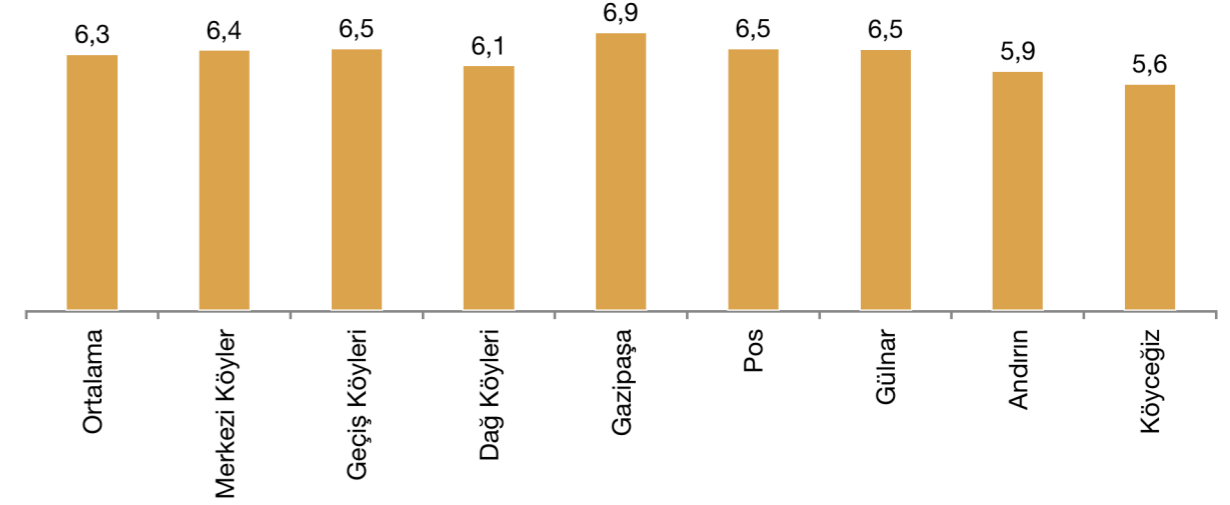
OGM'nin katılımcıların gözündeki değeri direkt olarak ormanla ilişkilendirilmemektedir; dolayısıyla faydanın kendisi de direkt olarak ormandan beklenmektedir. OGM'nin köylüler gözündeki itibarını olumsuz olarak etkileyen faktörler ise ceza kesmesi, köylüler ile arasındaki iletişim kopukluğu ve potansiyelinin altında fayda sağlıyor olmasıdır (Bkz. Grafik 58).

Grafik 58. Orman Köylülerinde OGM'nin İtibarı Algısı - Bilişsel Harita

Araştırma kapsamında köylülerden, Orman Genel Müdürlüğü'nün gözlerindeki itibarını 1 "Hiç İtibarlı Değil" ve 10 "Son Derece İtibarlı" olacak şekilde puanlamaları istenmiştir. Orman köylüleri OGM'nin itibarını 10 üzerinden ortalama 6,3 olarak puanlamaktadır. Bu puanlamanın kırılımlarına bakıldığında, orman işletmeye mekânsal yakınlığın OGM'nin itibarında etkili olduğu

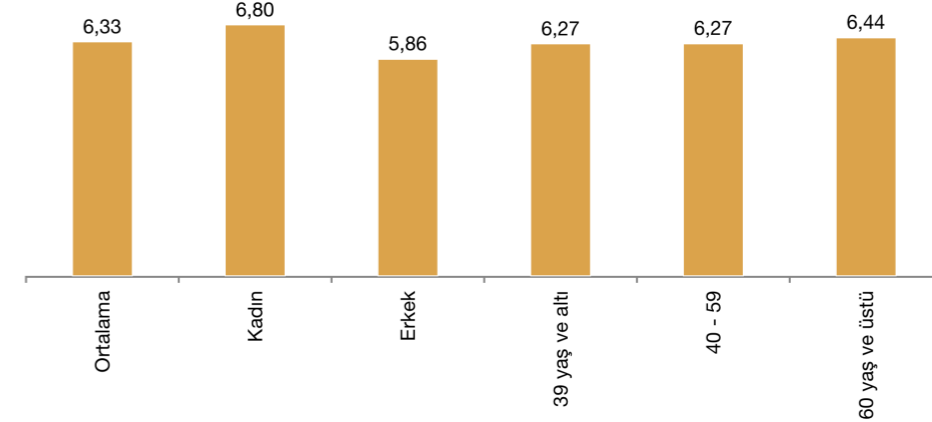
görülmektedir. Merkezi köyler ile geçiş köylerinde OGM itibarı dağ köylerine göre belirgin bir şekilde yüksektir. Ayrıca bölgesel olarak orman işletme algısında farklılaşmalar olduğu söylenebilir. OGM'nin itibarı Gazipaşa'da en yüksek iken geçim kaynaklarının çeşitliliği ve ormana ve orman işletmeye bağımlılığının azlığı nedeniyle en Köyceğiz'de en düşüktür (Bkz. Grafik 59).

Grafik 59. Kategorilere Göre OGM'nin İtibarı

OGM'nin itibarı erkeklerde kadınlara kıyasla belirgin bir biçimde daha yüksektir. Erkekler OGM'nin itibarını 10 üzerinden 6,8 olarak

puanlarken bu değer kadınlarda 5,9'dur. OGM'nin itibarı yaşa göre ise belirgin farklılaşmalar göstermemektedir (Bkz. Grafik 60).

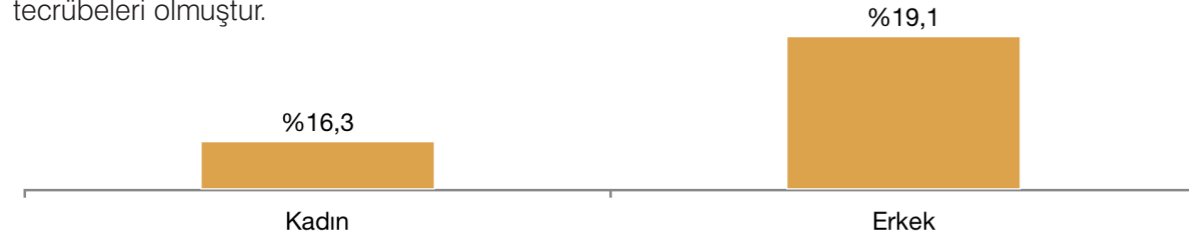

Grafik 60. Demografiye göre OGM'nin İtibarı

ORKÖY Algısı

Gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerde ORKÖY'ün itibarını yükselten ve düşüren faktörler sorulmuştur. ORKÖY denilince en sık ifade edilen kavramlar ödeme kolaylığı ve güneş enerjisi desteğidir. Olumsuz olarak ifade edilen kavramlar ise başvuruların kabul edilmemesi, başvurunun zor olması, yeterince bilgi alamamak ve daha önce ödeme zorluğu yaşayanların olumsuz tecrübeleri olmuştur.

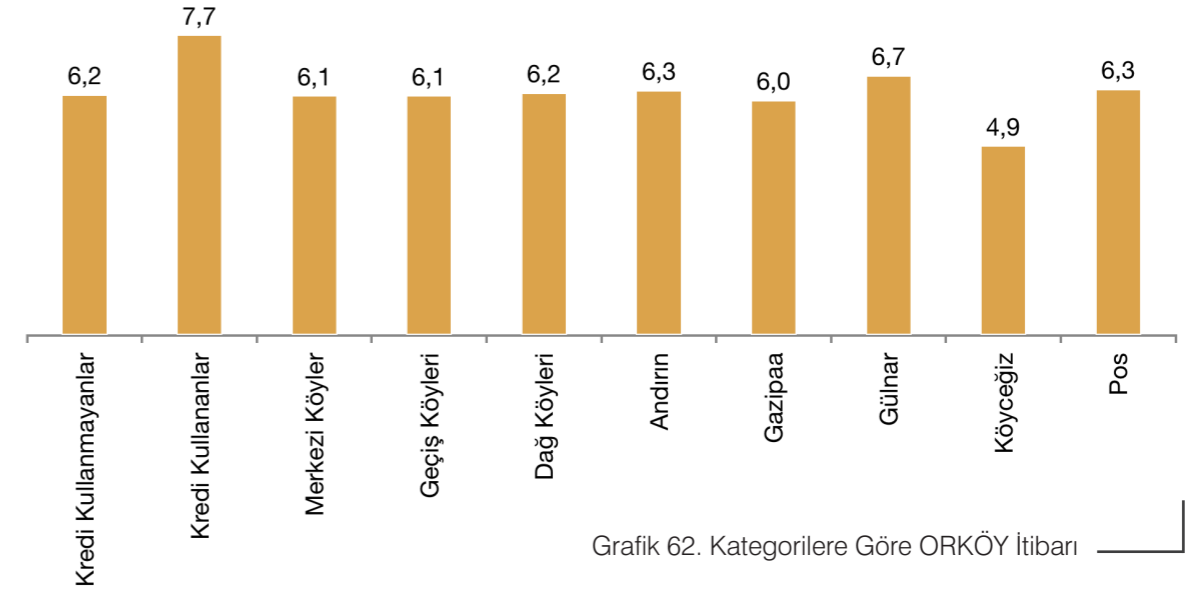
Bölgedeki hanelerin yaklaşık %18'i ORKÖY kredisi kullandığını ifade etmektedir. Cinsiyete göre bakıldığında bu oran kadınlar için %16, erkekler için %19'dur. Veriler hane bazında toplandığı için cinsiyetler arası bu farklılığın oluşmaması beklenir; ancak hanede ORKÖY kredisi kullanılmış olsa bile kadınların bunu bilmemesi muhtemeldir (Bkz. Grafik 61).

Grafik 61. Cinsiyete Göre ORKÖY Kredisi Kullanımı

Araştırmanın niceliksel aşamasında orman köylülerinden ORKÖY'ün itibarını puanlamaları istenmiştir. Bu kapsamda orman köylüleri ORKÖY'ün itibarını 1 "hiç itibarlı değil" ve 10 "son derece itibarlı" olacak şekilde 1'den 10'a kadar puanlamıştır. ORKÖY'ün itibarı OGM ile paralellik göstermektedir. Kredi kullanmış olmak, ORKÖY'ün itibarını önemli ölçüde yükselten bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. ORKÖY kredisi kullanmamış köylülerde

ORKÖY'ün itibarı 6,2 iken, kullananlarda bu değer yaklaşık %25 daha yüksektir (7,7). ORKÖY'ün itibarı köy kategorilerine göre farklılaşmazken, bölgelere göre farklılık göstermektedir. Özellikle güneş enerjisini özel sektörden sağlama imkanına daha çok sahip olan Köyceğiz'de ORKÖY itibarı 4,9 iken, yüksek rakımlı ve orman ile ilişkisi daha kuvvetli olan bölgeler olan Gülnar, Pos ve Andırın'da 6'nın üzerindedir (Bkz. Grafik 62).

Grafik 62. Kategorilere Göre ORKÖY İtibarı

Orman köylülerinde destek beklentileri spesifikleşmemekte ve çeşitlenmemektedir. Orman köylülerinin yarısından fazlası tarım (%58), yarısına yakını hayvancılık (%46) desteği talep etmektedir. Tarım kredisi talebi Gazipaşa, Gülnar ve Köyceğiz ile merkez ve

geçiş köylerinden, hayvancılık kredisi talebi dağ köylerinden ve Pos'tan gelmektedir. Kadınlar ve erkekler arasında destek beklentilerine ilişkin belirgin farklılaşma gözlemlenmemektedir (Bkz. Tablo 8).

	Merkezi Köyler	Geçiş Köyleri	Dağ Köyleri	Andırın	Gazipaşa	Gülnar	Köyceğiz	Pos	Kadın	Erkek
Tarım	61%	64%	37%	27%	82%	82%	73%	30%	54%	61%
Hayvancılık	40%	42%	62%	72%	24%	32%	27%	65%	40%	51%
Arıcılık	1%	5%	3%	0%	5%	1%	8%	1%	2%	3%
Dam Örtülüğü	1%	1%	1%	1%	0%	1%	0%	2%	0%	0%
Güneş Enerjisi	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	1%
Diğer	8%	6%	7%	9%	6%	2%	10%	11%	10%	7%
Fikrim Yok	2%	2%	1%	1%	1%	1%	3%	4%	2%	0%

Tablo 8. Kategorilere Göre Orman Köylülerinde Destek Beklentileri

Refah, Sağlık ve Kamu Hizmetlerine Erişim

Orman köylülerinden 12 maddelik likert ölçek içerisinde, güvenlik, eşitlik, gıda temini, kamu hizmetlerine erişim, sağlık ve sıhhi koşullar, geçim ve kamu desteği önermelerini 1 “hiç katılmıyorum” ve 5 “son derece katılıyorum” olacak şekilde değerlendirmeleri istenmiştir. Orman köylüleri, köylerinde güvenlik sorunu görmemektedir. “Köyümüzde genel olarak bir güvenlik sorunu yok” önermesi köylüler tarafından 5 üzerinden 4,1 olarak puanlanmıştır ve bu önermeye köylülerin %89'u 4 ya da 5 puan vermiştir. Genel anlamda inanç ya da etnik kökenlerine dayalı bir ayrımcılık görmediklerini ifade etseler de köylülerin yaklaşık %8'inin ayrımcılık gördüğünü ifade etmeleri dikkate değerdir.

Orman köylüleri sağlıklı gıdaya erişim, yeterli beslenme ve içilebilir su olanağı önermelerini benzer şekilde puanlamıştır. Bu üç önermeyi 3,7 olarak puanlayan orman köylülerinin %16'sı sağlıklı gıdaya ulaşamadığını, %27'si ailesinin her üyesinin beslenemediğini ve %23'ü ise içilebilir / temiz suya sahip olmadığını ifade etmiştir.

Orman köylülerinin %30'u yeterince sağlık hizmeti alamadığını düşünürken, %42'si eğitim olanaklarının köyde yetersiz olduğunu ifade etmektedir. Sağlık hizmetine ilişkin değerlendirmeler kadınlar ve erkekler arasında belirgin şekilde farklılaşmaktadır. Kadınlar “yeterince sağlık hizmeti alabiliyorum” önermesini 3,1 ile puanlarken bu skor erkeklerde 3,7'dir (Bkz Ek.4). Orman köylülerinin yalnızca %29'u kazançlarının ihtiyaçlarını karşılamaya yettiğini düşünmektedir (Bkz. Grafik 63).

Gıda, sağlık ve eğitim gibi hizmetlere ulaşım bakımından köy kategorileri arasında belirgin farklılaşma olduğu görülmektedir. Dağ köylerinde yaşayan köylülerin hizmetlere erişim skorları (sağlık hizmetlerine erişim merkezi köylerde 3,6 iken dağ köylerinde 3,0, eğitime erişim merkezi köylerde 3,2 iken dağ köylerinde 2,7) merkezi köylere göre düşüktür (Bkz. Tablo 9). Haftada bir aile hekimi tarafından gerçekleştirilen ziyaretlerden dolayı aile hekimliğine ilişkin memnuniyetin özellikle kadınlarda yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ancak, sağlık hizmetlerinde tam teşekküllü hastaneye olan uzaklık sorun olarak görülmektedir ve erişilebilir mesafede olan sağlık hizmetlerinin yetersizliği ifade edilmektedir. Ayrıca hastane işlerinin birden fazla güne yayılabilmesi ve/veya farklı tarihlere dağılması, kadınlar için durumu daha da zorlaştırmaktadır. Merkeze ulaşımı sağlayacak olan dolmuşların sefer

sıklığı ve güzergahı özellikle de kadınlar için sorun olmaktadır. Sık sefer olmaması ve bazı köylerde güzergahın köy içinden değil de anayoldan geçiyor olması dolmuşların kadınlar tarafından tercih edilmemesine neden olmaktadır.

Eğitim hizmetlerinde ise geçmişe kıyasla iyileşme olduğu düşünülmektedir. İlköğretim okullarının olmadığı köylerde ulaşımın servislerle sağlanması ve ortaöğretimde eğitim sürdüreceği öğrenciler için yurtların olması kız öğrenciler için fırsat eşitliği olarak algılanmaktadır. Erkek köylülerin erişim ve güvenlik algıları, kadınlara göre daha belirgin bir şekilde olumludur. Erkekler köylerinde güvenlik sorunu olmadığı konusunda neredeyse tam mutabakat içerisinde iken kadınlarda güvenlik algısı erkeklere göre belirgin bir şekilde düşüktür (Bkz. Tablo 9).

	Merkezi Köyler	Geçiş Köyleri	Dağ Köyleri	Kadın	Erkek
Köyümüzde genel olarak bir güvenlik sorunu yok	4.1	4.2	4.1	3.9	4.4
İnancım nedeniyle devlette eşit muamele görüyorum	4.1	4.0	4.0	3.7	4.4
Etnik kökenim nedeniyle devlette eşit muamele görüyorum	4.1	4.0	3.9	3.7	4.3
Sağlıklı gıdaya ulaşabiliyorum	3.8	3.6	3.5	3.6	3.8
Ailemin her üyesi yeterince beslenebiliyor	3.7	3.7	3.5	3.6	3.7
İçilebilir / temiz suya sahibim	3.7	3.6	3.3	3.5	3.7
Sağlık hizmetlerini eksiksiz alabiliyorum	3.6	3.4	3.1	3.1	3.7
Köyümüzden şehir merkezine rahatça ulaşım sağlayabiliyoruz	3.6	3.3	3.0	3.1	3.6
Bu köyde yaşayanlar eksiksiz eğitim olanaklarına sahip	3.2	3.1	2.7	2.8	3.3
İhtiyacım olduğunda devletten / kamu kuruluşlarından maddi yardım / destek alabiliyorum	2.8	2.8	2.8	2.5	3.1
İhtiyacım olduğunda devletten / kamu kuruluşlarından aynı yardım / destek alabiliyorum	2.8	2.7	2.7	2.4	3.1
Kazancımız ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetiyor	2.8	2.9	2.6	2.7	2.9

Tablo 9. Köy Kategorilerine ve Cinsiyete Göre Refah, Sağlık ve Kamu Hizmetlerine Erişim

Ölçek içerisinde yer alan 12 önerme ile faktör analizi gerçekleştirilmiş ve faktör analizi sonucunda 4 önerme kümesi ortaya çıkmıştır (Bkz. Ek 3): sağlık / sıhhi koşullar, hizmetlere erişim, eşitlik ve kamu desteği.

En genel itibari ile, orman köylerinde eşitlik ve sağlık / sıhhi koşullar algısı yüksektir ve her orman köyü kategorisini ortak kesmektedir. Ancak köylülerde belirgin bir şekilde kamu hizmetlerine erişim talebi vardır. Özellikle merkeze uzak dağ köylerinde hizmetlere erişimin önemli bir talep olduğu görülmektedir. Hizmetlere erişim konusunda üç köy kategorisi de birbirinden önemli şekilde farklılaşmaktadır. Merkezi köylerde hizmetlere erişime ilişkin algı daha olumlu iken, dağ köylerinde anlamlı bir şekilde düşüktür. Kamu hizmetlerine erişimin yanı sıra orman köylüleri devletin ihtiyaç zamanında destek olmadığını düşünmektedir ve bu algı üç orman köyü kategorisini de ortak kesmektedir (Bkz. Tablo 10).

	Sağlık / Sıhhi koşullar	Hizmetlere erişim	Eşitlik	Kamu desteği
Merkezi Köyler	↑ 3.83	→ 3.28	↑ 4.07	↓ 2.85
Geçiş Köyleri	↑ 3.77	↓ 3.15	↑ 4.03	↓ 2.72
Dağ Köyleri	→ 3.61	↓ 2.86	↑ 3.99	↓ 2.76

Tablo 10. Köy Kategorilerine Göre Refah, Sağlık ve Erişim Kümeleri

Kadınlar refah, sağlık ve erişim kümelerini oluşturan tüm önermelere erkeklerden daha düşük notlar vermektedir. Özellikle eşitlik, hizmetlere erişim ve kamu desteği faktörlerinde kadınların ortalamaları erkeklerden farklılaşmaktadır. Kadınların hizmetlere erişim skorları %16, eşitlik skorları %18, kamu desteği skorları ise %25 oranında erkeklerden daha düşüktür (Bkz. Tablo 11).

	Kadın	Erkek
Sağlık / Sıhhi koşullar	→ 3.66	↑ 3.88
Hizmetlere erişim	↓ 2.90	→ 3.36
Eşitlik	→ 3.69	↑ 4.37
Kamu desteği	↓ 2.47	→ 3.10

Tablo 11. Cinsiyete Göre Refah, Sağlık ve Erişim Kümeleri

SONUÇ

Orman Köylerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı Araştırmasının ortaya koyduğu en temel sonuç, Akdeniz şeridinde yer alan orman köylerinin hem demografik olarak hem köylülerin orman ile kurduğu ilişkiler bağlamında dönüştüğü ve “orman köyü” kavramının kırsal alanda ayrı bir kategoriye ifade etmekten uzaklaştığıdır.

• Köyler Çeşitleniyor

Orman köylerinin ormanla bağlarının zayıflaması ve diğer köylerden farklarının azalmasının yanı sıra, bu dönüşüm açısından kendi içlerinde de farklılıklarının arttığı gözlemlenmiştir. Orman köyleri ilçe merkezine uzaklıkları, arazi biçimleri, rakımları, demografik yapıları, ikame gelir kaynaklarına göre farklı özellikler sergileyen köyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Koşullara göre orman köyü özelliklerinden, hatta köy özelliklerinden uzaklaşmış, kasabalaşmış, turizm ve tarım olanakları gelişkin orman köylerine de rastlanırken, orman ve küçük ölçekli hayvancılık dışında geçim kaynağı olmayan köyler de bölgede mevcuttur. Orman köyü tarifinin bu iki köy tipini de birlikte açıklaması zorlaşmıştır. Araştırma kapsamında en yakın ilçe merkezine uzaklık, rakım, hane sayısı ve orman ile kurulan ekonomik ilişkiyi temel alan 3'lü kümeleme önerilmiştir: merkezi köyler,

geçiş köyleri ve dağ köyleri. Bu kümeleme, Orman Kanunu'nun tanımladığı 31. Madde ve 32. Madde kategorizasyonundan da farklılaşmakta, özellikle 31. Madde köylerini hem coğrafi hem de demografik olarak birbirinden ayırmaktadır. Bu kümelemeye göre orman köylerinin %39'u merkezi köy, %41'i geçiş köyü ve %20'si dağ köyüdür.

• Orman ile İlişki Zayıflıyor

Orman köylerinde orman ile kurulan ekonomik ilişki giderek zayıflamaktadır. Orman, çoğu zaman ekonomik değeri olan bir alan olarak görülmemektedir. Ayrıca orman işçiliği itibarlı bulunmayan, oldukça azalmış ve geçmişte kalmaya başlamış bir iş alanı haline gelmiştir. Orman işçiliği, hiçbir iş bulunamadığı zaman ortaya çıkan ikame ve geçici bir iş olarak algılanmaktadır. Özellikle kentteki ya da madendeki sigortalı, sabit maaşlı işler ile karşılaştırıldığında orman işçiliği, orman köylüsüne köyde kalacak kadar büyük bir motivasyon sağlamamaktadır. Ormandan faydalanma, yakacak odun temini ile sınırlıdır. Bunun yanı sıra odun ekonomik bir faaliyet olarak algılanırken, odun dışı orman ürünleri bölgenin genelinde ekonomik bir faaliyet olarak görülmemektedir. Yalnızca belirli

köylerde yaygın olarak toplanan odun dışı ürünler vardır (örneğin Köyceğiz için arıcılık, Andırın için defne), dolayısıyla bu durum bölgenin geneli için geçerli değildir.

• Demografi Dönüşüyor

Orman köyleri, Türkiye'nin kırsal alanındaki dönüşüme paralel olarak yaşanmaktadır; ancak demografik olarak bakarsak bu yaşlanma nüfus artış hızının değil, göçün bir sonucudur. Köy hayatından farklı bir hayat hayal eden gençler için göç pratiğinin farklı araçları vardır: eğitim, evlilik, sigortalı iş bulma. Göçü tetikleyen temel faktörler ise kent hayatının kırdan daha iyi (kadınlar için daha rahat, erkekler için imkanlarının daha geniş) olacağına olan inanç, köydeki orman ve tarım faaliyetlerinin daha iyi gelir getirebilecek olsa bile sigortalı işe tercih edilmemesi, köyde bir gelecek görmemek ve eğitimin iş bulma süreçlerinde avantaj sağlayacağı düşüncesidir.

Gençleri köyde tutan güçlü motivasyonlar yoktur. Göç etmeyen gençler, eğitim sürecinde başarılı olduğuna inanmamış, köy dışında sosyal çevresi olmadığından evlenmemiş ve ebeveynlerin ve evdeki diğer yaşlıların bakımını üstlenmiş gençlerdir. Köyde kalma motivasyonları tarımsal üretimi devam ettirmekten öte bir mecburiyettir. Orta

yaşın üzerindeki kişilerde de gençlerdeki kadar güçlü olmamakla birlikte ve halihazırda gündemlerinde yer almasa da bir gün göç etmelerinin gerekeceği düşüncesine rastlanmaktadır. Orta yaş üstü kişilerde göç motivasyonunun temel gerekçesi ekonomiktir. Tarım faaliyetlerinde geçmişe göre bozulan gelir / gider dengesi ve bunu ikame edebilecek farklı gelir kaynaklarının kısıtlı olması orta yaşlı kişilerde de bir gün göç edeceklerine dair inancı güçlendirmektedir. Ancak köydeki mevcut sosyal bağlar, alışılan hayatın dışına çıkıp kentte daha riskli bir yaşam kurmayı engellemektedir.

• Kentle İlişkiler Güçleniyor

Orman köyleri geçmişe oranla merkezlerle daha güçlü ilişkiye geçmektedir. Kamu hizmetlerine erişim, temel ihtiyaçları karşılamak, kentte yaşayan aile üyeleri ile iletişim halinde olmak gibi nedenler, orman köylülerine kentle daha etkileşimli bir gündelik hayat getirmektedir. Temel hizmetlere erişim olanakları orman köylerinde artmaktadır. Temel hizmetlere yönelik dile getirilen sorunlar arasında, erişime ilişkin şikayetlerden çok, alınan hizmetlerin kalitesine ilişkin eleştiriler yaygındır.

EKLER

• Gençler ve Kadınlar İçin Hayat Zorlaşıyor

Hane içinde ve dışındaki işlerde geleneksel iş bölümü, özellikle gençler ve kadınların yükünü arttırmaktadır. Fiziksel olarak yoğun emek gerektiren gelir getirici işlerin yanı sıra kadınlar ve gençler (özellikle genç kadınlar ve bazı hanelerde ise çocuklar), ücretsiz ev işlerinin sorumluluğunu üstlenmektedir.

Kadınlar, başta hayvancılık (hayvan bakımı, sağım, ahır temizliği vb.) olmak üzere gelir getirici faaliyetlerin hemen hepsinde rol almaktadır. Ancak kadınların bu gelir getirici işlerdeki katkıları hem topluluklarda hem de kurumsal yapılar nezdinde görünmeyen bir emek olarak kalmaktadır. Kadınların OGM algısında muhatap alınmama öne çıkmaktadır. Ayrıca bu faaliyetler sonucunda oluşan finansal kaynakların kullanımında kadınların söz hakkı çok sınırlıdır, bazı durumlarda ise hiç yoktur. Örneğin hayvancılık işinin büyük bölümünü kadınlar üstlenirken, sütün ya da besinin satışını

erkekler gerçekleştirmektedir. Tarımsal faaliyetler sonucu üretilen ürünlerin de satış işi erkeklerdedir. Mali işlerin içinde yer almamaları sonucunda kadınlar kendi yaptıkları işleri ev içi işler olarak görmekte, kendi emeklerini bu ekonomik değerlerin bir parçası olarak değerlendirmemekte ve yaratılan ekonomik değer üzerinde söz sahibi oldukları hissini taşımamaktadır.

Gençler ve kadınlar için köydeki sosyal hayat da sınırlı kalmaktadır. Kahvehane ve cami gibi kamusal alanların tamamına ancak erkeklerin erişimi vardır. Erkek ile kadınların bir arada olduğu tek faaliyet ise düğünlerdir. Kadınlar ağır hane içi ve dışı işlerin arasında sosyalleşme imkânı bulamamakta, kendi hayatlarını izole edilmiş olarak görmektedir.

Ek 1. Kümeleme Modeli

Dört kategorik değişken (orman ile ekonomik ilişki düzeyi, köydeki hane sayısı, köy merkezinin rakımı, köyün temel hizmetlerini sağladığı en yakın ilçe merkezine uzaklığı) ile uygulanan iki aşamalı (two-step cluster) kümeleme analizinde örneklem dahilindeki 40 köy 3 kümeye ayrılmıştır. Kümeleme analizinde rakamsal değişken kullanılmaması ve karşılaştırılabilir analizler için her kümeye düşen asgari köy sayısının ideal seviyede tutulması amacıyla, örneklemin küçük oluşu da göz önünde bulundurularak, küme sayısı düşük tutulmuştur. Küme sayısının düşük

tutulması halinde ayrıştırıcılık seviyesinin düşük olması beklenir. Buna karşın, uygulanan kümeleme analizinin ayrıştırıcılığı istatistiki olarak anlamlı seviyededir.

Not: Kümeleme analizi ayrıştırıcılık seviyesinin zayıf, uygun ve güçlü olmak üzere 3 düzeyi vardır. Analizdeki ayrıştırıcılık seviyesi, küme sayısına, analize dahil olan rakamsal değişkenlerin sayısına ve örneklem büyüklüğüne göre değişmektedir. Daha büyük örneklemler çalışmalarda küme sayısını artırmak ve daha yüksek ayrıştırıcılık seviyelerine ulaşmak mümkün olacaktır.

Model Summary

Algorithm	TwoStep
Inputs	4
Clusters	3

Cluster Quality

Ek 2. Bulanık Bilişsel Haritalar Özet Tabloları

	Bütünleşik Harita	OGM'nin İtibarı	Ormanın Değeri
Yoğunluk	%4	%2	%2
Kavram Sayısı	96	96	96
İlişki Sayısı	378	194	198
Döngü İlişki Sayısı	17	14	5
Gönderici Sayısı	28	29	24
Alıcı Sayısı	2	3	2
Hem Gönderici Hem Alıcı Sayısı	66	44	36

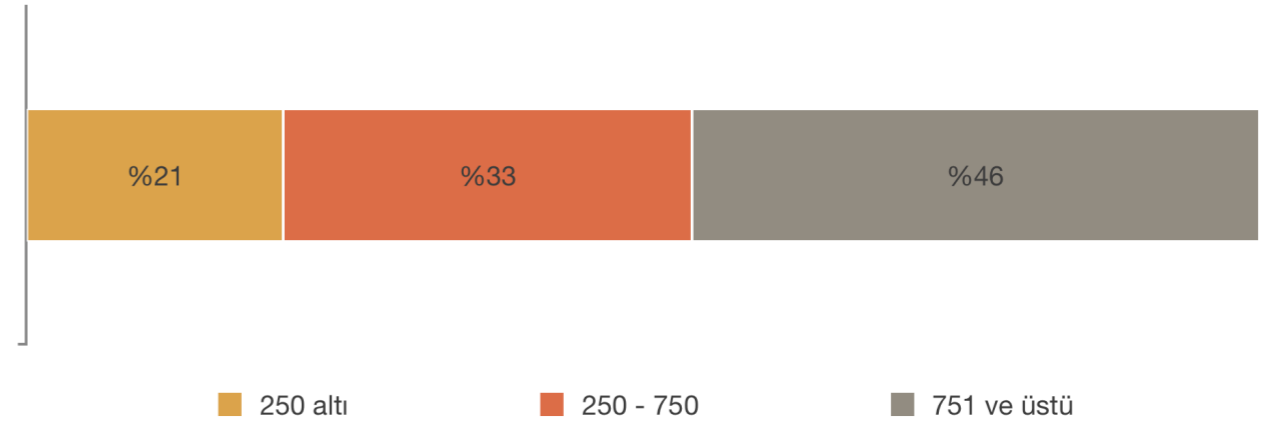
Ek 3. Faktör Analizi

Kavramlar	Faktör	1	2	3	4	Faktör İsmi
İçilebilir / temiz suya sahibim	1	0.70	0.11	0.06	-0.02	Sağlık / Sıhhi koşullar
Sağlıklı gıdaya ulaşabiliyorum	1	0.80	0.20	0.18	-0.02	Sağlık / Sıhhi koşullar
Köyümüzde genel olarak bir güvenlik sorunu yok	1	0.48	-0.08	0.43	0.04	Sağlık / Sıhhi koşullar
Ailemin her üyesi yeterince beslenebiliyor	1	0.76	0.19	0.07	-0.03	Sağlık / Sıhhi koşullar
Sağlık hizmetlerini eksiksiz alabiliyorum	2	0.13	0.76	0.17	0.00	Hizmetlere erişim
Bu köyde yaşayanlar eksiksiz eğitim olanaklarına sahip	2	0.02	0.81	0.16	-0.01	Hizmetlere erişim
Kazancımız ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetiyor	2	0.43	0.53	0.01	0.12	Hizmetlere erişim
Köyümüzden şehir merkezine rahatça ulaşım sağlayabiliyoruz	2	0.17	0.59	-0.03	0.14	Hizmetlere erişim
İnancım nedeniyle devlette eşit muamele görüyorum	3	0.12	0.17	0.92	0.07	Eşitlik
Etnik kökenim nedeniyle devlette eşit muamele görüyorum	3	0.15	0.14	0.92	0.10	Eşitlik
İhtiyacım olduğunda devletten / kamu kuruluşlarından maddi yardım / destek alabiliyorum	4	0.00	0.05	0.09	0.97	Kamu desteği
İhtiyacım olduğunda devletten / kamu kuruluşlarından ayni yardım / destek alabiliyorum	4	-0.03	0.11	0.07	0.96	Kamu desteği

Ek 4. Cinsiyete Göre Refah, Sağlık ve Kamu Hizmetlerine Erişim

	K a dın	Erk ek
Sağlık hizmetlerini eksiksiz alabiliyorum	3.09	3.67
Bu köyde yaşayanlar eksiksiz eğitim olanaklarına sahip	2.75	3.31
Kazancımız ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetiyor	2.65	2.88
İçilebilir / temiz suya sahibim	3.52	3.65
Sağlıklı gıdaya ulaşabiliyorum	3.58	3.78
Köyümüzde genel olarak bir güvenlik sorunu yok	3.92	4.35
Köyümüzden şehir merkezine rahatça ulaşım sağlayabiliyoruz	3.10	3.59
İnancım nedeniyle devlette eşit muamele görüyorum	3.70	4.39
Etnik kökenim nedeniyle devlette eşit muamele görüyorum	3.68	4.34
İhtiyacım olduğunda devletten / kamu kuruluşlarından maddi yardım / destek alabiliyorum	2.50	3.09
İhtiyacım olduğunda devletten / kamu kuruluşlarından ayni yardım / destek alabiliyorum	2.43	3.11
Ailemin her üyesi yeterince beslenebiliyor	3.63	3.72

Ek 5. Köy Merkezleri Rakımı (176 Köy)

ORMAN KÖYLÜLERİNİN | ALGILAR, İHTİYAÇLAR,
SOSYO-EKONOMİK YAPISI | İMKANLAR VE STRATEJİLER